col.(r) GHEORGHE COTOMAN

DOSARELE SECURITĂȚII

Dezvăluirile unui anchetator de la Direcția VI a D.S.S.

Editura OBIECTIV CRAIOVA '99

col.(r) GHEORGHE COTOMAN

DOSARELE SECURITĂȚII

Dezvăluirile unui anchetator de la Direcția VI a D.S.S.

Editura OBIECTIV CRAIOVA '99

CUVÂNTUL EDITORULUI

În anii '70-'80, când auzeau de Procuratură, Securitate și, mai ales, de anchetatorii de la Secu, 99% dintre români n-aveau deloc *„o senzație de catifea"*. Indiferent cât de curajoși și disidenți ne-am da acum, trebuie să recunoaștem că ATUNCI, o simplă aluzie sau impresie că am fi intrat în atenția respectivelor „*organe*" erau suficiente pentru a ne crește pulsul la 200 și a simți fiori reci, concomitent cu instaurarea unei ciudate stări de vinovăție acceptată: „*Dacă au aflat că...?*"

Amintirea crimelor comise de Securitatea consilierilor sovietici și membrilor ei alogeni de până la jumătatea anilor '60 era încă vie, chiar dacă puțini cunoșteam cazuri concrete. La aceasta, se adăuga, fioroasă, **eficiența legendară** a ***„băieților cu ochi albaștri"***. Foarte mulți au avut surpriza să fie atenționați „prietenește" de securistul întreprinderii chiar a doua zi după o discuție particulară, considerată de maximă... securitate. Nici sub-semnatul n-a fost scutit de o asemenea „plăcere**". În perioada martie 1985-ianuarie 1991, am lucrat ca economist principal la Direcția de Export a C.I.E**. Nu vă grăbiți, nu este vorba de... Centrala de Informații Externe, ci de **Centrala Industriei Electrotehnice** - Craiova, cu 24 de întreprinderi, având ca bază Uzina „Electro-putere". O Centrală industrială extrem de importantă în care, firesc, personalul era supravegheat cu mare atenție. Bineînțeles, **și subsemnatul, ca absolvent de comerț exterior, fără carnet roșu dar cu câteva sarcini de serviciu importante** (inclusiv livrări pentru obiectivele complexe din străinătate și asigurarea perfecționării colegilor din Direcție).

Într-o zi de **aprilie** a anului **1987**, ca semn al ieșirii din hibernare, am mers, pentru prima oară în acel an, la o bere cu un coleg de serviciu. Am făcut greșeala să alegem restaurantul ***„Jiul"*** (Craiova) și să ne așezăm la o masă alăturată unui stâlp. Am discutat diverse, în special despre tâmpeniile din domeniu: raportări inutile și, mai ales, mincinoase (între exporturile raportate de Centrală și ICE-uri erau mereu diferențe de 2-3 milioane dolari), planuri de export aberante etc. Ca o paranteză: un program de export pe luna care urma a plecat de la noi la nivel de 2,5 milioane dolari, a fost „ridicat" de ministru la 4, dublat la 8 de premierul C.Dăscălescu și „bătut în cuie" la 16 de Ceaușescu, deși comenzile până la sfârșitul anului erau de numai 13 milioane dolari!...

În concluzie, a doua zi, doi ofițeri de Securitate bântuiau deja pe la rude și prin vecini, dându-mi de înțeles că... vorbesc *„necorespunzător"* și unde nu trebuie...

Firește că o asemenea dovadă de eficiență și promptitudine îți tăia, apoi, cheful de orice complot! Îți puneai, totodată, întrebarea: *„Câți sunt, dom'le, dacă au timp să se ocupe de fiecare??!"* N-aveam de unde să știu, pe atunci, că **Securitatea nu era chiar atât de omniprezentă** și că, **prin astfel de cazuri, doar își perpetua legenda și își asigura liniștea din partea marei mase de cetățeni, pentru a se putea ocupa cum se cuvine de cazurile cu adevărat grave.**

Cu timpul, prin natura profesiei, aveam să mă asigur că *„băieții cu ochi albaștri"* nu erau chiar *„canibalii"* pe care ne obișnuiserăm să-i știm. Mulți dintre ei erau, ca și ceilalți români, tracasați de o serie de ordine și indicații aberante. Nu de puține ori, am fost rugat să nu le mai pun atâtea probleme, că au treburi mai importante decât să raporteze că vorbesc prea multe și mă pun de-a curmezișul unor sarcini (e drept, adeseori aberante).

Ședințele de analiză, de la MIEt, privind exporturile pentru obiectivele complexe din străinătate, le produceau cele mai multe bătăi de cap. Folosind numele lui Ceaușescu drept scut, securiștii „exportatori" ne luau „la 11 m" că nu livrăm cât, cum și când trebuie. Și atunci apărea un pletos de la Craiova care le-o tăia scurt: *„Celelalte livrări le-ați plătit? Să vă spun eu ce datorie aveți la întreprinderile noastre!*(le citeam). *Noi din ce plătim salariile? Sau doriți să nu le mai plătim și să avem evenimente?"*

Această situație a neîncasărilor, pe care am introdus-o în premieră în cadrul ministerului, devenise o obsesie pentru respectivii.

De obicei, adjunctul ministrului, **Alexandru Stănescu** , încerca să se prezinte... în fața microfoanelor ascunse din sală drept un dur conducător dornic să transpună în viață indicațiile venite de „sus". Până într-o zi, când, ieșit pe culoar după o astfel de ședință, m-a bătut pe umăr, mulțumit, s-a uitat semnificativ spre tavan și mi-a zis: *„Bine că ai ridicat tu problema plăților!"* Adică, n-o putea face el, pentru că erau destule „urechi" acolo... Interesant este, însă, că, în 1998, venit la Craiova cu ex-premierul N.Văcăroiu, la o Plenară a PDSR Dolj, m-a abordat la prima ocazie: *„Ce mai e pe la Electroputere?"* Semn că, deși nu ne mai văzusem din 1989, nu putuse încă uita acea ședință, ce pusese bazele unei colaborări

corecte MIEt-ICE-uri...

Acestea n-au fost, însă, singurele „ciocniri" cu purtătorii de „ochi albaştri". La un moment dat, la minister venise un nou responsabil cu „livrările complexe". Bazându-se pe faptul că tatăl şi socrul erau colonei iar unchiul său un important general de MI, m-a abordat foarte arogant. I-am închis telefonul, după ce l-am informat că e „în afara problemei". Câteva zile mai târziu, eram abordat (tot telefonic) de un căpitan de Securitate din Uzină, pretinzând (total eronat) că s-a depăşit termenul contractual la o livrare (neefectuată încă) şi sfătuindu-mă... să merg la reciclare! Am văzut roşu în faţa ochilor: *„Dom'le, dumneata ori eşti prost... informat, ori rău intenţionat! Cât despre meserie, vino încoace să mai înveţi câte ceva!...* " Mă aşteptam să închidă telefonul şi... pe mine. A avut, însă, răbdare să-mi asculte argumentele, după care, lămurit, m-a avertizat, într-adevăr prietenește: *„Cu mine aţi avut noroc. Vă sfătuiesc, însă, să fiţi mai atent, că alţii pot să nu aibă aceeaşi răbdare!"*

Bănuiţi că, aproape două săptămâni după aceea, eram pregătit sufleteşte pentru o „convocare"...

Câteva luni mai târziu plecam la Târgul Internaţional de la Damasc, fără să am nici-un fel de probleme cu viza internă, deşi nu eram membru PCR. Cei de acolo au judecat situaţia la rece, faptul că la Plovdiv (cu un an înainte, 1988) determinasem încheierea unui contract de 100 milioane dolari (Kuweit) precumpănind. Şi n-au greşit, pentru că la Damasc am pus bazele primului contract (500.000 dolari) de export în Orientul Apropiat de lustre cu ventilator fabricate la Sf. Gheorghe...

Cei care au crezut că, după două „ieşiri", mă voi "potoli", s-au înşelat iarăşi. Începuse „revoluţia europeană" iar eu discutam despre pluripartidism şi afirmam candid: *„Parcă revoluţiile se făceau într-o vreme de la est la vest! Acum, văd că vântul revoluţiei bate de la vest...* " Motiv pentru colegi de a ieşi din birou, unul câte unul...

Altă dată, fiind ofiţer de serviciu, am mutat microfonul dintr-unul din telefoanele noastre în biroul directoarei de export de la uzină, punând pe jar toată Securitatea Uzinei...

Ei bine, n-am scris toate acestea pentru a-mi crea vreun statut de disident (pentru că n-am fost mult mai disident decât toţi cei din jur), ci, pur şi simplu, pentru a arăta că ***„dracul nu era chiar aşa de negru"...*** Securiştii nu erau nici ei izolaţi de populaţie, nu erau o castă aparte. Fiecare dintre ei avea nemulţumirile sale vizavi

de sistem, avea rude și vecini care trăiau în acea realitate a absurdului creat de oportunismul unor activiști sau colegi. Toată lumea simțea, aproape în același fel, acea nebunie ce prevestea decesul sistemului. Numai că pe unii îi mânca limba iar pe alții nu... E adevărat, uneori, „sistemul" se dovedea extrem de aberant. Ca în 1976, când, depunând dosarul (pe atunci, ca și la Drept, se intra pe bază de dosar) pentru a da concurs la Facultatea de Relații Economice Internaționale (REI), am auzit de la vecini că doi securiști se interesau inclusiv cu ce lame mă bărbieream („*Sputnik*" sau „*Gillette*"?)...

Nu știu dacă datorită dosarului sau din motive obiective, cert este, însă, că, în final, facultatea noastră s-a arătat a fi una de elită. Iar nume precum Viorel Cataramă, Viorel Pană (senator PD), ori Varujan Vosganian nu sunt decât vârfuri ale unui mare aisberg, condus, printre alții, și de un fost asistent al profesorului Bogza, pe nume Radu Vasile...

Mulți poate, vor pune imediat anatema: „*SECURIȘTII*"

Un asemenea mod de gândire era similar cu cel avut de noi, toți românii, în anii '80, referitor la **omniprezența Securității.** O gândire ce a luat forme aberante și după '89. S-a spus, și se mai spune și acum, că Securitatea avea aproape un sfert din populația țării drept informatori și că se pregătea să „asculte" 10 milioane de cetățeni!

Aceste zvonuri nu sunt decât o dovadă de perfecțiune a manipulării: Direcția Securității Statului avea, în 1989, doar 15.312 de lucrători, din care 2.426 în spionaj, comparativ cu cei 95.000 de ofițeri și 100.000 de informatori ai STASI la o populație de 17 milioane...

Este clar că Securitatea nu putea supraveghea întreaga populație, iar pentru a nu se înregistra „evenimente", singura cale era cea a creării, picătură cu picătură, a legendei omni-prezenței băieților de la *„Cooperativa Ochiul și Timpanul"*. În 1990, Mircea Dinescu afirma, în CFSN, că aceștia ar fi fost... „*pomul și omul*" iar Nae Lăzărescu era la fel de convins că securiștii n-au ce căuta în mine, ci pe taxiuri, că dacă ești beat și nu mai știi adresa noii taximetriști te duc direct acasă!...

Chiar dacă a fost cotată, în decembrie 1989, pe locul trei în lume (după KGB și Mossad și... înaintea CIA!), chiar dacă a reușit... să înregistreze convorbirile de la Malta (!!), Securitatea nu era chiar atât de atotputernică precum credeau

toți. Fapt dovedit de cei 10 (zece) ani în care s-a lucrat (cu spor!) la demolarea, cărămidă cu cărămidă, a statului național-unitar român... Fapt dovedit, după ***„Secretele lui Pavel Coruț"*** și ***„CIA contra KGB"***, și de lucrarea de față. Ca să nu mai vorbesc de nerușinarea cu care trădători de Neam, agenți plătiți ai KGB, GRU, CIA, Mossad, AVO (unguresc), BND (german), DGSE (francez) etc etc au ieșit în față și ies cu tot mai mare nerușinare ca să ne învețe că a trăda este „democratic" iar nimeni nu pare a dori și reuși să-i ducă unde le este locul...

Faptul că Nația română a putut ieși în decembrie '89 să-și exprime nemulțumirile este doar parțial o dovadă de slăbiciune. În completare, ea este o dovadă de înțelepciune a Securității! Nu vă mirați, este, cred, purul adevăr, pe care l-am mai dezvăluit **în revista „OBIECTIV MAGAZIN"** și pe care membrii fostului D.S.S. nu-l vor recunoaște prea curând. **Securitatea a știut din timp toate planurile „clocite" pe firul roșu Moscova-Washington (ulterior, rușii ieșind păcăliți), și-a creat proprii disidenți și a dat peste cap planul loviturii de stat, scoțându-i pe români în stradă și reușind să deturneze multe dintre planurile serviciilor secrete străine. De ce așa și nu astfel? Pentru că României i se programase un conflict Armată-MI și peste 60.000 de morți, că doar nu eram Panama, să avem doar 20.000 de morți! Ce reprezintă cifra respectivă? Simplu: SUA au pierdut în războiul din Vietnam exact 60.000 de soldați și o pierdere asemănătoare în România, în numai câteva zile, ar fi bagatelizat *„sindromul Vietnam"*...**

De altfel, din *„Marele eșec - Nașterea și moartea comunismului în secolul XX"*, a lui **Zbigniew Brzezinski** (unul din membrii de frunte ai Guvernului Mondial), terminată în **august 1988,** aflăm că ***„revoluția europeană"* era programată a avea loc chiar în acel an și nu în 1989,** la 200 de ani de la revoluția Masoneriei franceze: *„Dată fiind rapiditatea accelerată a dezintegrării istorice a comunismului, este probabil ca evenimente importante ulterioare să se petreacă înainte ca această carte să ajungă la cititorii ei".*

În aceste condiții, firește, putem judeca astfel, cu alți ochi, toate acțiunile membrilor D.S.S. din anii '88-'89. Inclusiv ale agenților serviciilor de spionaj străine. Inclusiv faptul că unii dintre ei n-au fost condamnați la moarte sau executați, în această perioadă.

Foarte interesante apar, în acest context, „răbdarea și

înțelegerea" pe care le-a avut Ceaușescu față de Radu Nicolae, Mircea Răceanu sau autorii „*Scrisorii celor 6*", alături de alți complotiști dovediți.

Cartea de față, obligându-ne să privim și cu alți ochi, din interiorul Direcției a VI-a (de anchete penale), activitatea D.S.S., ne ajută să înțelegem mai bine, mai obiectiv, o realitate pe care n-am cunoscut-o mai deloc până în '90 și, deseori, ne-a fost prezentată denaturat după '90: lumea secretă a Securității române.

O realitate pe care Editura „OBIECTIV"- Craiova și-a propus s-o prezinte cititorilor, pentru analiză, din mai multe unghiuri: cel a ofițerului de contrainformații (***„Secretele lui Pavel Coruț"),*** cel al ofițerului antitero **Teodor Filip,** lt.col.(r) la USLA, cel al ofițerului de elită al informațiilor militare (**col. (r) Florian Gârz**) și, acum, cel al anchetatorului din Direcția Cercetări Penale a D.S.S., **col. (r) Gheorghe Cotoman.**

Scriam, în prezentarea volumului anterior, ***„CIA contra KGB - Secretele serviciilor secrete"***, că *„într-o perioadă de haos generalizat și de război total împotriva Neamului românesc, în care nu cunoaștem mare lucru, nici măcar din prezent și trecutul apropiat, iar istoricii sunt trecuți pe stand-by de legile în vigoare*", nimeni nu poate *„descâlci mai bine țele plasei diversioniste întinse deasupra Carpaților decât «greii» informațiilor române..."*

Să sperăm că acest nou volum va contribui din plin la realizarea acestui obiectiv. Cu atât mai mult cu cât, în plină nebunie a „dosarelor Securității", din câte știm, **acest volum reprezintă o premieră națională: prezentarea activității Direcției VI a D.S.S. din interiorul acesteia, prin vocea autorizată a unui ofițer superior, prezent aproape în toate anchetele importante, din anii '70-'80, ale Securității, ulterior adjunct al șefului Direcției: Juridice a SRI (până la pensionarea, pe caz de boală, din 1996). Deci, un profesionist de prim rang.**

Pentru cei care se miră cum de apar atâția „securiști" în Editura „OBIECTIV"- Craiova și se pregătesc deja pentru zvonuri... *„din surse sigure"*, precizez că pe dl. Teodor Filip l-am cunoscut în perioada în care colaboram amândoi la *„Crișana"* (Oradea), dl. Florian Gârz este o veche cunoștință a dlui Pavel Coruț iar dl. Gheorghe Cotoman a fost coleg de școală primară și de școală militară cu același celebru contraspion și scriitor Pavel Coruț...

În ce-l privește pe autorul volumului de față, col.(r) Gheorghe

Cotoman, recunosc că am fost foarte curios și dornic să-l cunosc. Moment de surpriză extremă pentru subsemnatul, alimentat, ca tot românul, cu povești despre *„fioroșii anchetatori ai Securității"*. Gheorghe Cotoman este o persoană despre care nimeni, în necunoștință de cauză, nu poate spune că a fost anche-tator al Securității! Cultivat, de un calm de-a dreptul enervant și de o sensibilitate ce pare de-a dreptul ciudată pentru profesia sa, fostul anchetator Gheorghe Cotoman mi-a ridicat, din primele secunde, o groază de semne de exclamare privitor la modul în care a făcut să vorbească, o serie de „clienți" extrem de experimentați. Pentru ca, după aproape o oră de discuții absolut pașnice și protocolare, calmul său incredibil și stilul „picătură chinezească" să-mi dea un răspuns definitiv...

... Prin apariția acestui volum, Editura „OBIECTIV"-Craiova realizează o frecvență apropiată de cea obișnuită celebrului scriitor Pavel Coruț: 5 cărți în 10 luni, adică o carte la două luni. Nu este o concurență, ci un model demn de urmat. **O realizare excelentă pentru o editură care a pornit la drum în 29 septembrie 1995** (data apariției primei ediții a revistei „OBIECTIV MAGAZIN"), **cu „fabuloasa" sumă de... 200.000 lei!** Un „amănunt" care dovedește, încă o dată, că *„dacă vrei cu adevărat, poți"* (vorba reclamei)...

Sper că acest lucru să fie un imbold și pentru alți români, care ar avea multe de spus și de făcut, alături de patriotismul și credința în reușită, absolut necesare.

Eugen **DELCEA**

NOTĂ: ***Sfătuiesc pe această cale, pe toți cei care folosesc sigla „OBIECTIV" („Obiectiv de Gorj", „Obiectiv Magazin" de Dâmbovița etc) fără să-și fi pus întrebarea dacă au acest drept, să ceară relații la OSIM (pentru a se convinge că o fac ilegal) și să-și schimbe sigla publicațiilor și editurilor până nu vor hotărî instanțele. Firește, cu despăgubirile legale de rigoare...***

DE CE AM SCRIS ACEASTĂ CARTE?

„*Auditar et altera pars*"! Această celebră expresie, aparținând filosofului și scriitorului Seneca - și care m-a călăuzit permanent în cei 20 de ani cât am activat ca anchetator în Direcția Cercetări Penale a fostului Departament al Securității Statului, a ajuns să mă obsedeze după 22 decembrie 1989, dar sub aspectul semnificației judiciare ce i se atribuie. **Pentru că, imediat după Revoluție, s-a scris și s-a vorbit enorm, în mass-media, despre fostele organe ale Securității statului român, cărora, fără excepție în prima perioadă, li s-au adus cele mai grave acuze cu putință,** ce au egalat aproape pe cele cu care au fost incriminați *„împușcații"* (Dacă exagerez, îmi cer scuze).

Să ne reaminitim cum **foștii securiști erau etichetați, în bloc, drept teroriști, torționari, odioși, siniștri etc.,** iar pentru justificarea acestor atribute, pe cât de grave pe atât de neadevărate, nimeni nu catadicsea să aducă cea mai mică dovadă și, cu atât mai puțin, să asculte și „cealaltă parte". Apoi, mi-a fost și îmi va fi cu neputință să uit cum, în acea conjunctură de furie oarbă, mai exact, **în ianuarie 1990, o înaltă persoană politică... post-revoluționară striga unei imense mulțimi: „*Moarte securiștilor*!". Și cine era personalitatea respectivă? Nimeni altcineva decât cel care, în vara anului 1967 - când am început cursurile Școlii militare de ofițeri activi de securitate Băneasa- deținea încă funcția de șef al acestei instituții militare de învățământ superior, având gradul de maior. De Securitate, bineînțeles!**

Mi s-ar putea replica: *„Dar acea perioadă a trecut"*. Iar eu aș răspunde că, într-adevăr, perioada respectivă a trecut, lumea nu mai vede cu aceiași ochi fostele cadre de securitate, dar această schimbare de opinie mi se pare insuficientă. Pentru că lumea - din țară sau din afară - trebuie să știe nu doar că s-a exagerat din neștiință sau pentru a se vinde „gras" diverse publicații, ori că s-a mințit deliberat; **lumea trebuie să afle ADEVĂRUL despre menirea și activitatea ex-Securității.**

Iată, așadar, primele motivații care au stat la baza scrierii prezentei cărți...

Apoi, am considerat și apreciez ca fiind aberante și menite a induce, iarăși, în eroare opinia publică acele susțineri conform cărora Securitatea română a fost exclusiv sau, mă rog, în cea mai mare parte, poliție politică. **Unii nu știu, uită ori se prefac a nu știi**

sau a fi uitat că, în fostul Departament al Securității Statului, funcționau direcții de contraspionaj, de antiterorism, de contrainformații economice și în domeniul comerțului exterior, de contrainformații militare, ca să nu mai vorbim de unitățile de informații externe, existente în toate statele - fie mai mult sau mai puțin democrate, fie mai mult sau mai puțin totalitare -, unități care se ocupau, exclusiv, de prevenirea, descoperirea și neutralizarea acțiunilor de trădare, spionaj, divulgări ale secre-tului de stat, a actelor teroriste, de diversiune, sabotaj și de subminare a economiei naționale. Acțiuni care, de altfel, s-au aflat în sfera de preocupări și a fostei Siguranțe a Statului, ba, mai mult, sunt date în competență, prin lege, și Serviciului Român de Informații.

Iar cele menționate mai sus voi încerca și eu să le demonstrez, chiar dacă într-o modestă măsură, prin cazurile prezentate în această carte. Cazuri în care am fost implicat nemijlocit; cu alte cuvinte, în descrierea cărora fabulația sau exagerarea lipsesc cu desăvârșire.

Prin urmare, **mi-am propus, implicit, să aduc la cunoștința opiniei publice câteva segmente reale din activitatea Direcției Cercetări Penale a fostului Departament al Securității Statului, unitate pe cât de temută înainte de decembrie 1989, pe atât de acuzată după Revoluție.** (Să ne reamintim, doar, de acele „*catacombe ale groazei* ", cum erau etichetate spațiile de arest ale fostei Direcții a VI-a, etichete care s-au dovedit total false). Istoria va demonstra dacă asemenea imagini au fost juste sau nedrepte, eu limitându-mă doar, cum am mai arătat, la prezentarea veridică a unor cazuri, ce va exclude, sper, orice intenție de a pleda „pro domo". Aici fac numai precizarea că, în această unitate, au fost anchetate, reținute și -exclusiv pe baza mandatului emis de procuror - arestate doar persoane despre care se obțineau date, indicii sau probe temeinice că au comis fapte infracționale date prin lege în competența organelor de cercetare penală ale fostei Securități. Desigur, am în vedere perioada 1970 -1989, când am activat în unitatea respectivă. Și o parantează, fiindcă m-am referit la „*catacombe*": dintre toate imobilele în care funcționau unitățile centrale de Securitate, numai cel deținut de fosta Direcție a VI-a beneficia de căldură suficientă în timpul iernii. De ce? Simplu: fiindcă doar respectiva clădire cuprindea și spații de arest...

Relev, de asemenea, că anumite capitole ale cărții se doresc a fi și o replică la o mai nouă idee - pe care o consider total

lipsită de temei, nu doar juridic, ci și moral - potrivit căreia persoanele care au fost condamnate pentru săvârșirea infracțiunii de trădare înainte de revoluție ar trebui amnistiate, fiindcă, vezi Doamne!, nu și-ar fi trădat țara, ci l-ar fi trădat exclusiv pe Ceaușescu !! Iar această aberantă idee nu am (ați) auzit-o pe stradă, rostită în glumă, de către un om oarecare, ci a fost emisă, cu toată seriozitatea, de anumite persoane deloc neînsemnate, aparținând unei părți a clasei noastre politice, aflată în plin proces de... anemică dezvoltare.

În sfârșit, simt nevoia să mărturisesc că am scris prezenta carte însoțit și de gândul (a se citi convingerea) că, **după 22 decembrie 1989, anumite forțe - din interior, dar, mai cu seamă, din afară - au urmărit cu tenacitate distrugerea acestei deosebit de performante instituții a statului român - Securitatea.** Instituție care, de pildă, a reușit să ridiculizeze unele dintre cele mai puternice servicii de spionaj din lume, depistându-le și anihilându-le agenți de primă clasă!

AUTORUL

949821

Capitolul I

DIRECȚIA A VI-a A SECURITĂȚII

(Câteva date preliminare necesare)

Existența și funcționarea acestei unități centrale de securitate - care a avut și alte indicative numerice în perioada de după 1970, în funcție de schimbările intervenite în organismele fostului Consiliu al Securității Statului și, apoi, ale fostului D.S.S. - **erau obligatorii din punct de vedere legal**, **întrucât**, potrivit prevederilor de atunci ale Codului de procedură penală, **pentru anumite categorii de infracțiuni, prezentând un grad ridicat de pericol social, urmărirea penală era dată în competența organelor de cercetare ale Securității.**

Prin urmare, principala atribuție a fostei Direcții a VI-a consta în instrumentarea cauzelor penale având ca obiect săvârșirea oricăror infracțiuni din cele prevăzute de Codul penal în Titlul "*Infracțiuni contra securității statului*" (trădarea, acțiunile dușmănoase contra statului, spionajul, atentatul, subminarea puterii de stat, actele de diversiune, sabotajul, subminarea economiei naționale, propaganda împotriva orânduirii socialiste, complotul, compromiterea unor interese de stat, divulgarea secretului care periclitează securitatea statului, nedenunțarea și unele infracțiuni contra reprezentantului unui stat străin), precum și a altor câtorva infracțiuni "de drept comun" (divulgarea unor secrete privind interesele obștești, neglijența în păstrarea secretului de stat, refuzul înapoierii în țară, divulgarea secretului economic, contrabanda având ca obiect arme, muniții sau materii explozive ori radioactive și anumite infracțiuni prevăzute în Codul aerian).

Se poate, deci, lesne observa, chiar și de către nespecialiști, că **singurele infracțiuni cu caracter pur politic**, dintre cele enumerate mai sus, **erau propaganda împotriva orânduirii socialiste și complotul raportat la asemenea fapte**, ceea ce cred că este de natură a confirma cu prisosință afirmațiile pe care le-am făcut în capitolul introductiv, referitoare la așa-numita "*poliție politică*". Desigur, în acestă categorie ar putea fi inclusă și infracțiunea de **subminare a puterii de stat**, dar cu precizarea că, în cei 20 de ani la care mă refer (1970-1990), în unitatea unde am lucrat **nu a fost începută urmărirea penală în nici o cauză de acest gen** și

nu am cunoștință ca anterior, începând cu data intrării în vigoare a Codului penal actual (1 ianuarie 1969), să se fi produs un asemenea... eveniment. Astfel încât, **autoritățile judiciare post-revoluționare se pot "mândri" cu o premieră absolută în domeniu: cazul Miron Cozma**. (Voi, reveni, chiar dacă prezenta carte este una din memorii).

Fără îndoială, instrumentarea cauzelor date în competența Direcției presupunea începerea urmăririi penale și efectuarea acesteia - cu tot ceea ce presupune activitatea respectivă-, **reținerea pe numai 24 de ore a făptuitorului**, înaintarea de propuneri la fosta Direcție a Procuraturilor Militare pentru arestarea învinuitului, punerea în mișcare a acțiunii penale și arestatea inculpatului, precum și, unde se impunea, pentru trimiterea în judecată ori, după caz, pentru scoa-terea de sub urmărirea penală sau încetarea acesteia.

În plus, potrivit prevederilor Codului de procedură penală, **fosta Direcție a VI-a efectua și acte premergătoare, în vederea începerii urmăririi penale pentru infracțiunile ce îi erau date în competență,** acte urmate fie de luarea acestei măsuri, fie de înaintarea de propuneri la organele de procuratură militară pentru neînceperea urmăririi penale.

În contextul competențelor menționate mai sus, **unitatea participa, în colaborare cu organele de procuratură, de miliție, de pompieri etc., la cercetarea locului faptei și la efectuarea altor verificări complexe de producere a unor evenimente suspecte de acte de diversiune, prin explozii, incendii sau prin alte asemenea mijloace deosebit de periculoase.**

De regulă, - una din excepții constituind-o evenimentele menționate în alineatul precedent - activitățile enumerate în prezentul capitol erau întreprinse pe baza datelor și indiciilor reieșite din dosarele de la unitățile informativ-operative, astfel încât, **fosta Direcție Cercetări Penale acționa și ca un "filtru" al rezultatelor obținute în urma măsurilor realizate în secret de respectivele unități,** reținând spre instrumentare doar cazurile în care se contura săvârșirea vreunei infracțiuni ce îi era dată, prin lege, în competență.

Se asigura, în acest fel, și prevenirea interpretării și evaluării subiective a unor fapte, doar de către unitățile care dețineau informațiile, pe care noi, anchetatorii, nefiind implicați în obținerea lor, le analizam "la rece", sub aspectul atât al puterii probatorii a acestora (respectiv, al posibilităților de a fi... transformate în probe), cât, mai ales, al încadrării în Codul penal a anumitor

activități depistate informativ. Din acest punct de vedere, **beneficiam de independență în a ne exprima și susține juridic opiniile și propunerile pe care le înaintam pe cale ierarhică și, când se impunea, organelor de procuratură,** ceea ce implica, însă, în mod evident, și o mare responsabilitate din partea fiecărui anchetator.

Am scris cele de mai sus (ca și cele ce vor urma) nu doar pentru a informa, succint, pe cititori asupra principalelor activități pe care le-a desfășurat fosta Direcție Cercetări Penale a Securității, dar și pentru motivul că, după Revoluție, (mi) s-au pus nu de puține ori, fie din neștiință, fie pe un ton tendențios-retoric, întrebări de genul: *"A reprezentat Direcția a VI-a instrumentul de represiune al fostei Securități?"; "Această unitate era compusă din torționari*?".

Nu-mi propun să formulez răspunsuri tranșante la asemenea întrebări, pentru a nu fi acuzat de subiectivism, ci doar prezint **și alte situații reale, ce pot fi oricând verificate.**

În primul rând, unitatea unde am lucrat reținea - în scopul efectuării de verificări și cercetări - numai dosarele informative din care rezultau date și indicii privind săvârșirea sau pregătirea comiterii de infracțiuni ce îi erau date în competență (Codul penal sancționează și tentativa la infracțiunile contra siguranței statului, iar la majoritatea dintre acestea sunt asimilate tentativei și actele pregătitoare - aviz "amatorilor"!). Celelalte dosare erau restituite unităților informative, pentru întreprinderea unor măsuri specifice de prevenire sau pentru clasare.

Apoi, **nu se trecea direct la începerea urmăririi penale,** ci, în marea majoritate a cazurilor, erau efectuate acte premergătoare, care presupuneau, printre altele, și audierea persoanei suspecte, dar cu excluderea oricărei puneri sub învinuire sau rețineri. **Perchezițiile domiciliare erau efectuate numai pe baza autorizației procurorului sau a consimțământului scris al celui în cauză.**

În al treilea rând, **doar într-un număr restrâns de cazuri se dispunea începerea urmăririi penale iar, în cea mai mare parte a acestora, cercetările erau efectuate în stare de libertate. Au existat ani în care nu s-a dispus nici o arestare preventivă, ori în care măsurile de acest gen se cifrau la două-trei.** (Cunosc datele respective, pe întreaga unitate, întrucât, ani de-a rândul, am lucrat și pe probleme de analiză-sinteză).

Mai mult, **doar o parte din cauzele penale instrumentate în cadrul Direcției erau finalizate prin trimitere în judecată și**

condamnare, iar cazurile de propagandă împotriva orânduirii socialiste soluționate astfel au devenit excepții după ce, la Conferința Națională a fostului P.C.R. din 1977 (dacă reținbine), Nicolae Ceaușescu a comunicat că, în România, au dispărut infracțiunile politice, deci, implicit, deținuții politici (voi reveni).

Pentru a respecta, însă, până la capăt adevărul, trebuie să precizez că, **spre sfârșitul anilor '80, cu precădere în 1989, a crescut într-o foarte mare măsură numărul cazurilor având ca obiect acțiuni și manifestări anticeaușiste, cu care au fost sesizate organele de cercetare ale Securității.** De altfel, anul 1989 a debutat... spectaculos din acest punct de vedere, prin cazurile referitoare la temerarele acțiuni întreprinse de grupul condus de domnul **Petre Mihai Băcanu** și de către acela care a realizat și difuzat "***Scrisoarea celor 6***". (Nu voi prezenta în acest volum cazurile respective, întrucât nu am fost implicat în cercetarea lor, în acea perioadă subsemnatul efectuând urmărirea penală în cauza privind pe Mircea Răceanu). Dar și în acești ani de sfârșit al deceniului IX, cazurile de trimitere în judecată pentru propagandă împotriva orânduirii socialiste reprezentau tot excepții.

Și încă o precizare: pentru un criminolog sau analist politic (și nu numai) ce ar fi fost sesizat cu escaladarea fără precedent, în cursul anului 1989, a manifestărilor și acțiunilor anticeaușiste, acest fenomen trebuia să dea serios de gândit. De altfel, în vara anului 1989, discutând pe această temă cu ofițerul ce asigura conducerea fostei Securități a Municipiului București (un remarcabil specialist în munca de informații și în cea de anchetă), acesta mi-a spus cam așa: "*Gică, este nevoie doar de o scânteie și s-a dus totul de râpă!*".

Mă opresc aici, gândind că alte date despre Direcția Cercetări Penale din fostul Departament al Securității Statului vor rezulta, implicit, din cele ce urmează.

Capitolul II

PRIMELE ANCHETE

Mai întâi, însă...

Hotărârea de a urma cursurile Școlii militare de ofițeri de securitate - și, concomitent, Facultatea de Drept - a contrariat pe mai mulți profesori de la Liceul "Emil Racoviță" din Iași, pe care îl urmam, la secția reală. Mă pasionau fizica (în clasa a X-a reușisem la faza republicană a Olimpiadei la acestă materie), matematica și chimia, astfel că nici nu se punea problema să nu reușesc la oricare dintre facultățile Politehnicii ieșene.

Dar, visul meu era altul: să devin ofițer de Securitate, fiind convins - din cele aflate în literatura și filmele polițiste - că Securitatea avea ca obiect de activitate exclusiv descoperirea și prinderea spionilor. Ca urmare, **în vara anului 1967, am dat examen și am reușit la respectiva școală de ofițeri.**

Și, abia în cursul anului I, am început să aud despre legionari, partide istorice, munca de securitate în mediul rural etc., realități care aproape m-au șocat. Șansa mi-a surâs, însă, întrucât **în anul II am fost repartizat într-o clasă cu profil de contraspio-naj,** pe care l-am urmat până la absolvirea școlii, inclusiv în timpul perioadelor de practică efectuate la Inspectoratul Județean Iași. Astfel încât, până în ultima clipă, am fost sigur că voi urca și voi coborî zilnic, ca mare contraspion ce eram să ajung, Dealul Copoului.

Dar nu a fost să fie așa! În ziua hotărâtoare pentru destinele absolvenților, au fost anunțate, pe rând, repartițiile la unitățile centrale informativ-operative (inclusiv la Direcția de contraspionaj), apoi la cele județene, fără ca numele meu să fie rostit. **Și doar în final am aflat că sunt repartizat la Direcția Cercetări Penale! Unitate de a cărei existență nici măcar nu aveam cunoștință!!**

Poate părea curioasă această ignoranță, care se explica însă prin faptul că, în acea perioadă, care a durat puțin după anul 1970, erau abilitați (atestați) să efectueze urmărirea penală și ofițerii din unitățile informativ-operative, deci, să instrumenteze un caz de la început până la capăt.

Prin urmare, sediul visat din dealul Copoului s-a "mutat" în Calea Rahovei nr.39...

Trădarea.. prin fugă

Primele cauze care mi-au fost încredințate pentru a efectua urmărirea penală au avut ca obiect o infracțiune pe cât de "fioroasă" prin întâiul cuvânt al denumirii, pe atât de banală în ceea ce privește gradul de dificultate pe care îl presupunea cercetarea: **trădarea prin refuzul înapoierii în țară.**

Reamintindu-mi de acele cercetări, simt nevoia, să mărturisesc că **nu am înțeles niciodată pentru care rațiuni, între 1970 și 1973, simplul refuz de a reveni în țară al unei persoane trimise în interes de serviciu în străinătate constituia, fără excepții, una din infracțiunile de trădare, deci, o faptă contra securității statului. După cum, iarăși, nu am înțeles motivele pentru care, după 1973, când respectiva infracțiune a redevenit una de serviciu, a prevăzut în continuare ca pedeapsă complementară, confiscarea parțială a averii și a rămas, totuși, în competența de instrumentare a organelor de cercetare penală ale Securității.**

De aceea, cercetările efectuate în cauzele de acest gen **mi-au lăsat un gust amar**, mai ales în situațiile în care învinuiții erau oameni simpli, de pildă, muncitori trimiși la lucrări în străinătate, în pregătirea cărora statul investise foarte puțin, și care rămâneau peste hotare doar din cauza unor serioase greutăți materiale. Și este ușor de imaginat ce simțea anchetatorul care, în asemenea cazuri, era obligat de lege să pună sechestru asigurator pe bunurile aparținând învinuitului! Desigur, în vederea garantării executării pedepsei confiscării averii, la care m-am referit mai sus. Fără îndoială, cu totul altfel vedeam situația când învinuiții erau deținători ai unor importante secrete de stat ori specialiști de valoare deosebită, cu o bună situație materială și profesională în țară. (Mă refer la ceea ce gândeam atunci).

Când mă gândesc la acele prime anchete, îmi revine în minte singura ședință de bilanț a activității anuale a Direcției la care am luat cuvântul, eveniment (mă refer la ședință) petrecut **în 1972 sau 1973** și la care a participat însuși ministrul de Interne de atunci, Emil Bobu! Firește că, dată fiind această participare, bilanțul a fost pregătit cu toată minuțiozitatea, inclusiv prin întocmirea și verificarea prealabilă a luărilor de cuvânt. Totul a decurs normal, până când șeful unității a propus sistarea discuțiilor (aprobată de ministru) și a întrebat, formal, dacă mai are cineva de raportat probleme deosebite. Spre stupefacția generală, m-am ridicat și mi s-a

aprobat să iau cuvântul.

Am raportat scurt, dar cu îndrăzneala... revoluționară caracteristică vârstei, că nu înțeleg pentru care motive orice muncitor rămas ilegal în străinătate este trimis fără probleme în judecată, în timp ce fiul tovarășului... nora tovarășului etc., etc. fac excepție. (Da, rămâneau în străinătate și rude ale V.I.P.-urilor de atunci). Firește, nu am omis să invoc "*strălucitele indicații ale comandantului suprem*", potrivit cărora (citez din memorie) "*nici o persoană care a comis o infracțiune să nu rămână nepedepsită și nimeni să nu fie sancționat pe nedrept*". Fac precizarea că orice propunere înaintată de către Direcție organelor de procuratură - inclusiv, de trimitere în judecată - era supusă, în prealabil, aprobării conducerii ministerului. (În acea vreme nu fusese încă înființat Departamentul Securității Statului, ca structură cvasiindependentă în cadrul Ministerului de Interne). În sală s-a așternut o tăcere mormântală. La fel și la prezidiu, întrucât ministrul nu a replicat nimic la cele pe care le raportasem.

Ulterior, însă, am fost convocați într-o ședință fulger de către un adjunct al ministrului, prilej cu care s-a dat citire unui material conținând toate propunerile formulate de vorbitori la bilanț, precum și, pentru fiecare în parte, răspunsurile conducerii ministerului. Iar la problema pe care o ridicasem, s-a replicat, sec: "*Legea este egală pentru toți!*". Am jubilat, în sinea mea, desigur, dar numai pentru două-trei secunde. Pentru că, apoi, am împietrit în poziție de drepți, ascultând vorbele tărăgănate și mai mult decât dojenitoare ale adjunctului ministrului: "*Tovarășe locotenent, aici nu puteam scrie altfel, dar îți atrag atenția că nu ai dovedit discernământ politic și juridic(!?) necesar...*" **No comment!** - vorba românului eliberat de... teroarea lingvistică a odiosului regim comunist.

Până la urmă, totuși, legea a fost aplicată și în cazurile la care m-am referit mai sus. Și asta datorită nu unui locotenent căruia îi lipsea... discernământul politic și juridic, ci șefului Direcției care, prin competență, respect față de lege și verticalitate, a reușit întotdeauna (din câte cunosc) să-și impună punctele de vedere față de persoanele situate pe poziții ierarhic superioare. (Nu mi-a plăcut niciodată să aduc cuiva laude gratuite și sper că aceasta va rezulta din cel puțin un caz pe care îl voi prezenta în cuprinsul cărții).

"Mi-e dor de... anchetator"!

A venit și rândul primelor adevărate anchete, în care cercetarea penală era efectuată nu în lipsă, ci față în față cu învinuitul sau inculpatul.

Era vorba de un grup de inculpați cercetați în stare de arest pentru săvârșirea infracțiunii de complot, mie fiindu-mi încredințați pentru anchetă doi dintre aceștia. Cred că trebuie să menționez că, prin complot, în sensul Codului penal, nu se înțelege o acțiune colectivă ce are ca obiectiv doar înlăturarea unei anumite puteri statale (cum se mai folosește termenul, în limbaj curent), ci un act de inițiere sau constituire a unei asociații ori grupări, în scopul săvârșirii vreuneia dintre infracțiunile contra statului, enumerate în precedentul capitol.

Iar gruparea la care mă refer, **relativ bine organizată** - cu denumire, conducere, camete de membru, nume conspirative etc. -, își fixase deja ca obiective, până a fi depistată, **întreprinderea de acțiuni cu caracter fascist și a unor acte de diversiune, precum și procurarea de armament și muniție,** prin atacarea și dezarmarea câtorva cadre de poliție sau prin sustrageri de la o unitate militară (În acest ultim scop, se trecuse la racolarea unui militar în termen).

Pentru echipa de anchetatori, probarea faptelor infracționale nu a ridicat probleme deosebite, știut fiind că aceasta se analizează, de regulă, cu atât mai ușor, cu cât în cauză sunt implicați mai mulți coautori, instigatori sau complici. Cu toții, însă, ne-am pus serioase probleme în ceea ce privește soarta inculpaților, având în vedere că **toți erau tineri**, iar teribilismul și spiritul de aventură predominau ca elemente cauzale ale comiterii faptei.

Astfel încât, de comun acord, pe tot parcursul anchetei, am insistat pe relevarea în declarații a respectivelor elemente care au fost preluate și în referatul de terminare a urmăririi penale. Ca urmare, pe bună dreptate, instanța de judecată le-a avut în vedere ca **circumstanțe atenuante,** aplicând **pedepse mai ușoare,** oricum, toate situate sub minimul special prevăzut de Codul penal pentru infracțiunea în cauză.

Cazul prezentat mai sus mi-a rămas adânc întipărit în memorie și asta nu neapărat pentru că a constituit o premieră în activitatea mea de anchetator, ci, în principal, dintr-un cu totul alt motiv.

Cu unul din cei doi inculpați am stat de vorbă, pe parcursul cercetărilor, cu mult peste timpul necesar ședințelor de anchetă.

Era cel mai tânăr component al grupului, părea extrem de speriat și îl chinuia teribil... dorul de casă. Iar eu, "bătrân" anchetator (aveam 22 de ani!), am încercat să-l încurajez, atât cât mă pricepeam și cât credeam că mi se permite, ceea ce l-a determinat, probabil, pe unul dintre colegii cu care lucram, mult mai în vârstă decât mine, să mă atenționeze cam așa: "*Ai grijă, locotenente, anchetatorii lău-dați de arestați nu sunt apreciați prea bine de conducere!*". Nu am știut niciodată cât adevăr conținea acest principiu, dacă poate fi numit astfel dar știu cu certitudine că, timp de 20 de ani, nu l-am luat niciodată în seamă.

Spre sfârșitul anchetei, inculpatul m-a rugat să-i permit a lua în camera de arest hârtie de scris și un creion, iar eu i-am dat voie, gândind că intenționează să-mi destăinuie anumite aspecte pe care nu le mai declarase în timpul cercetărilor. Iar a doua zi am constatat, surprins, că tânărul scrisese o... poezie, care se încheia așa: "*Mi-e dor de mama, / Mi-e dor de tata/ Și de anchetatorul meu*"... Am păstrat multă vreme această mai mult confesiune decât încercare literară, ce mi s-a părut tulburătoare prin naivitatea și sinceritatea ei.

De ce am prezentat acest caz, în sine nereprezentativ pentru activitatea mea ulterioară și lipsit, cred, de elemente spec-taculoase? Și de ce am destăinuit episodul din final? Pentru că atunci am gândit întâia oară că **munca de anchetă are trebuie să aibă, anumite reguli deontologice nescrise, dincolo de cele cuprinse în literatura de specialitate.** Reguli pe care am început, apoi, să le descopăr, ori să mi le făuresc singur și să le respect, fără excepție, în orice împrejurare. După cum am început să înțeleg că **dacă un anchetator reușește să pătrundă în gândurile și în sufletul anchetatului, orice eventuale acte de constrângere fizi-că sau psihică nu numai că devin inutile dar îi produc , pur și simplu (anchetatorului, desigur), repulsie.**

Am reușit în acest demers? Cred că da...

*

NOTĂ. Cazurile ce urmează nu vor fi prezentate în ordine cronologică, întrucât pe unele dintre ele, chiar dacă le reținîn amă-nunt, nu reușesc să le plasez în timp cu exactitate. Și cred că se mai impune o precizare: **în realizarea acestei cărți, nu m-am folo-sit de nici un document,** fie și pentru faptul că, plecând cu enorm regret din Serviciul Român de Informații, nu am luat cu mine decât amintirile. Amintiri care, vorba genialului Dostoievski, "*fie ele dulci, fie dureroase, sunt întotdeauna chinuitoare*"...

Capitolul III

MARTIE 1977 - ANCHETE... CUTREMURĂTOARE

Multă vreme, am fost convins că implicarea unor cadre din Direcția a VI-a în cercetările efectuate după devastatorul cutremur din 4 martie 1977 nu avea justficare legală, considerând că eventualele vinovății (se înțelege că nu sunt legate de producerea seismului!) **nu aveau tangență cu securitatea statului**. De aceea, nu intenționam să mă refer în această carte, fie și foarte succint, la cercetările respective. Dar, două motive m-au determinat să-mi schimb convingerea și intenția menționate.

În primul rând, am avut în vedere că, potrivit Legii nr. 51/1991, în sfera noțiunii de siguranță națională a fost inclusă și asigurarea "*climatului de exercitare neîngrădită a drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor*", iar Constituția României stipulează că "*Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate*".

Iar al doilea motiv, legat de primul, va fi prezentat în finalul capitolului, întrucât atunci **locuiam într-un bloc nou, cu două camere, confort doi... nesporit, în Prelungirea Ferentari**, imobil ce nu a fost afectat. (Apropo și de convingerea foarte multor persoane că foștii securiști beneficiau de condiții excelente de viață).

Nemaifuncționând telefonul, mi-am lăsat imediat familia înspăimântată în fața blocului și am plecat, pe jos, la unitate, deoarece, **în caz de calamități sau alte evenimente excepționale, nu mai așteptam să fim chemați prin sistemul obișnuit de alarmare**. Acolo am aflat, printre altele - nu rețin dacă în acea noapte sau în dimineața care a urmat -, că **unii dintre cei aflați la conducerea statului în lipsa lui Ceaușescu ar fi ordonat folosirea excavatoarelor, a buldozerelor și a altor utilaje de acest gen, pentru ca, la venirea "tovarășului", totul să fie "curat", fără a se avea în vedere că, sub dărâmături, se pot afla supraviețuitori!** Dar, măsura nu a mai fost pusă în practică, întrucât, cum se cunoaște, Nicolae Ceaușescu, întrerupându-și turneul în străinătate și revenind imediat la București, a dat un cu totul alt ordin, asistând personal la executarea lui: **salvarea persoanelor aflate încă în viață!**

Nu după mult timp de la producerea tragicului eveniment, **am fost inclus într-un grup de ofițeri destinat să participe la o**

misiune specială. Ca urmare, ne-am prezentat la sediul Procuraturii Generale (în carte, voi folosi denumirile vechi, chiar fără a repeta, de fiecare dată, cuvântul "fost"), unde ne-am întâlnit cu mai mulți procurori din respectiva instituție, cu anchetatorii din Direcția Cerecetări Penale a Miliției și cu ofițeri de Securitate din unități informativ-operative centrale.

Ședința s-a desfășurat cu participarea lui **Ion Stănescu**, - fost președinte al Consiliului Securității Statului, pe atunci (din câte reținu) secretar al C.C. al P.C.R.-, și a Procuraturii Generale. Cu acel prilej, s-a risipit nedumerirea ce se citea în privirile mai tuturor participanților: **La nivelul cel mai înalt, se hotărâse constituirea a circa treizeci de comisii de anchetă** - fiecare formată dintr-un procuror de la Procuratura Generală, un anchetator de Securitate sau de Miliție și un ofițer informativ-operativ - **cu misiunea de a efectua cercetările ce se impuneau pentru stabilirea cauzelor care au condus la prăbușirea unor mari imobile din Capitală (firește, în afara celei naturale) și a eventualelor persoane vinovate.** Dacă îmi amintesc bine, era vorba de **27 de blocuri vechi din centrul orașului**, de **două scări** ale unor blocuri mai nou construite, din Lizeanu și Militari, precum și de **clădirea unui institut aparținând Ministerului Transporturilor**.

În mod firesc, echipele erau conduse de procurori, care, de astfel, au și dispus începerea urmăririi penale ***"in rem"***. (În cauză nu existau învinuiți cunoscuți).

La prima vedere, cercetările păreau relativ mai ușoare pentru comisiile "repartizate" la clădirile noi, dacă puteau fi numite așa, și mult mai dificile pentru cele care au... luat în primire rămășițele blocurilor construite înainte de cutremurul din 1940. Și nu fac această afirmație pentru faptul că **am fost inclus într-o echipă din a doua categorie, respectiv, la fostul bloc de locuințe din strada Brezoianu, construit prin 1938-1939.**

Cercetările au debutat cu o activitate extrem de anevoioasă, constând în procurarea documentațiilor legate de proiectarea și construirea imobilului, precum și de modificările ulterioare aduse acestuia, în special cele de natură a-i fi slăbit structura de rezistență.

Desigur, până la urmă am reușit să identificăm, din documentațiile respective, persoanele și firmele care au proiectat și construit blocul, dar acestea nu ne-au fost de mare utilitate, întrucât, așa cum ne și așteptam, cei implicați în aceste activități erau decedați. Însă, am reușit să stabilim - atât noi, cât și celelalte comisii - că,

înainte de 1940, imobilele din București au fost construite în condițiile în care România nu era considerată o zonă cu seismicitate ridicată, astfel încât, la unele proiectări și execuții, nu s-au luat în calcul eventualitatea producerii de cutremure cu magnitudinile celor din noiembrie 1940 și martie 1977.

De asemenea, a rezultat că, **după seismul din 1940, deși specialiștii au atras serios atenția** (voi reveni în final), **doar în puține situații s-au luat măsuri de consolidare corespunzătoare a blocurilor avariate, iar în alte cazuri aceste consolidări au fost superficiale**. Iar cauza principală a constat în aceea că o consolidare reală nu putea fi executată decât cu evacuarea temporară a locatarilor. Or, nici chiriașii nu doreau să-și părăsească locuințele, nici proprietarilor nu le surâdeau să îi evacueze, pierzând astfel, importante sume de bani pe care le obțineau din chirii.

Și investigările pentru stabilirea modificărilor uleterioare aduse imobilelor prăbușite s-au dovedit dificile, mai ales fiindcă nu exista întotdeauna garanția că documentațiile privind aceste modificări au fost respectate întocmai de executant. De pildă, la blocul din Brezoianu, s-au stabilit condițiile în care, la parter, a fost amenajat un local, dar a trebuit să audiem multe persoane pentru a concluziona dacă, la modificare, a fost sau nu tăiat un stâlp de rezistență. Nu fusese tăiat, dar specialiștii au ajuns la concluzia că, **la blocurile vechi, chiar și pereții considerați la proiectare ca fiind neimportanți au preluat, odată cu scurgerea timpului, o parte din "sarcinile" structurii de rezistență.** Or, la parterul blocului din Brezoianu, ca și la altele, fuseseră eliminați astfel de pereți.

În blocul respectiv au murit, cred, cei mai mulți oameni. Era o clădire foarte înaltă (de pe străzile înguste care o flancau nu se putea observa că avea circa **15 etaje**, ultimele retrase), iar **la proporțiile dezastrului a contribuit și incendiul izbucnit în timpul cutremurului.** Culmea minunilor, însă, o femeie surprinsă de seism pe o terasă situată pe la etajele 10-12 a... aterizat, pur și simplu, nevătămată, odată cu placa de beton armat pe care era montată terasa.

Nu știu cât din viață mi-au scurtat alte anchete dar cred că la cea care m-am referit mai sus am făcut-o cu prisosință. Pentru că, stresat de toată lumea, cum mai puteam dormi noaptea, după ce, zile la rând, purtam lungi discuții cu persoanele supraviețuitoare, care simțeau nevoia să-mi relateze, în cele mai mici detalii, tragedia prin care trecuseră?!

Apropiindu-mă de final, țin să menționez că, pe parcursul cercetărilor, **am reușit să identificăm o carte pe nedrept uitată.** Scrisă, după cutremurul din 1940, de către unul din cei mai de seamă ingineri constructori ai vremii, cartea se bazează pe verificările făcute de autor asupra blocurilor avariate ca urmare a seismului respectiv și **prezintă o premoniție înfricosătoare: enumerarea imobilelor care, la următorul cutremur de o intensitate similară, se vor prăbuși, în caz de neconsolidare! Și lista cuprinde mai toate clădirile care au dispărut în noaptea de 4 martie 1977!!**

M-am referit la această carte nu doar pentru a putea ajunge la cel de-al doilea motiv al scrierii capitolului de față, ci în primul rând, pentru a trage un semnal de alarmă!

După cum se cunoaște, **a fost publicată recent în presă o listă cu aproximativ 90 de clădiri din București, amenințate cu prăbușirea în cazul producerii unui seism cu magnitudinea celor din 1940 și 1977**. Este drept, însă, împreună cu măsurile luate sau preconizate de autorități: expertizarea imobilelor respective și întocmirea proiectelor de consolidare pe banii statului, urmând ca prețul lucrărilor de execuție să fie plătit de proprietari - adică de locatari, în cea mai mare parte a cazurilor.

Da, este deosebit de generoasă formularea consacrată în Constituția României: "*Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică sunt garantate*". De către cine?! mă întreb, cu naivitate, fiindcă nu se scrie "*sunt autogarantate*"...

Capitolul IV

VALEA JIULUI - AUGUST 1977

Nici la vremea respectivă, nici în anii care au urmat și nici acum, când scriu aceste rânduri, **nu am realizat și nu înțeleg foarte limpede** - desigur, la nivelul meu de percepție a fenomenului - **motivele pentru care, în august 1977, conducerea fostului Departament al Securității Statului a decis trimiterea în misiune la Petroșani a câtorva ofițeri din Direcția a VI-a,** pentru a efectua cercetări în cazul teribilelor evenimente care s-au derulat atunci în Valea Jiului. Mai ales că noi, anchetatorii, am fost implicați abia după ce evenimentele depășiseră cu mult punctul culminant, mai exact, erau în faza de stingere.

Poate și pentru faptul că am legat și încă leg senzația relevată mai sus de o alta, pe care am avut-o în toată perioada - aproape o lună - cât m-am aflat în Vale: **inutilitatea acestor cercetări!** Văzută, repet, la nivelul meu de simplu executant.

Subliniez, **"*foarte limpede*"**, pentru că anumite rațiuni puteau fi întrezărite sau bănuite: potențialul pericol pe care îl reprezentau acțiunile respective pentru securitatea statului, așa cum era văzută la... cel mai înalt nivel, doar prin prisma identificării inițiatorilor și conducătorilor acestor explozive mișcări sociale; intenția de intimidare (descurajare) a acțiunilor în cauză; stabilirea dacă, în spatele lor, nu există cumva anumite forțe externe etc.

Ca o paranteză, menționez că, mai în toată perioada cât am activat în fostul Departament al Securității Statului, am sesizat în foarte multe situații manifestarea acestei... obsesii din partea unor persoane din conducerea respectivului Departament, obsesii care își aveau sorgintea, sunt convins, în "indicațiile" date Securității de fostul comandant suprem, în sensul că cele mai importante acțiuni aflate în competența acesteia erau rezultatul instigărilor sau complicității externe. Atunci tratam superficial (doar în sinea mea, desigur) asemenea idei, dar evenimentele din 16-21 decembrie 1989 mi-au schimbat fundamental opinia.

În drum spre Petroșani, am încercat să găsesc răspuns la o întrebare care nu-mi dădea pace: **cum se explica acest nemai întâlnit curaj al acestor oameni - minerii - de a înfrunta cu atâta îndârjire Puterea?** Iar întrebarea mi-o puneam atât ca simplu

cetățean, cât și, mai cu seamă, ca anchetator, întrucât, din a doua perspectivă, răspunsul prezenta o evidentă importanță pentru tactica pe care urma să o adopt în cercetările ce mă așteptau.

Să nu uităm că, în august 1977, minerii au avut curajul greu de imaginat atunci dar și mai târziu, de a-l sechestra pe Ilie Verdeț, nimeni altul decât primul ministru al României din acea perioadă, de a-l sili să vorbească la telefon cu Ceaușescu și de a-l forța practic pe acesta din urmă să vină în Valea Jiului și să negocieze (Ceaușescu!!), în fața unei imense mulțimi, revendicările prezentate de liderul Dobre. Iar mai târziu, la Petroșani, aveam să aflu, printre multele altele, că, la mitingul respectiv, minerii înlăturaseră cadrele de Securitate ce asigurau culoarul cu greu format prin mulțime, pe care urma să treacă mașina prezidențială, protejând ei înșiși această cale de acces. Dar, respectivul culoar devenise în final atât de îngust, încât Nicolae Ceaușescu a fost nevoit să coboare din mașină și să treacă pe jos prin mulțimea revoltată, până la tribună.

Se pare,însă, că acele evenimente se cam dau uitării în zilele noastre, după cum, foarte probabil, vor fi ignorate sau răstălmăcite cele de la Lupeni, din 1929...

La fața locului am găsit, poate, anumite răspunsuri la întrebarea care mă frământase în tren: minerii iubeau, la fel ca ceilalți oameni, viața, libertatea, sănătatea, familia. Dar ei, spre deosebire de alții, **plecau zilnic la muncă având în față spectrele morții, al accidentelor ce puteau în orice moment să-i schilodească și să-i transforme, astfel, în neoameni, al silicozei și al altor nemiloase boli, în general, al condițiilor aproape inumane în care trudeau.** Însă, iarăși spre deosebire de alți oameni, minerii nu aveau de ales. Alte locuri de muncă nu existau, soțiile le erau casnice, neavând unde să lucreze.

Situații care au rămas neschimbate și după decembrie 1989. Desigur, nu mi-ar fi deloc dificil să-mi exprim punctul de vedere asupra modului cum au înțeles (sau nu au înțeles) politicienii noștri post-revoluționari condițiile de muncă și de viață ale minerilor, în funcție de care să poată stabili cauzele reale ale anumitor mișcări sociale ale acestora și să acționeze în consecință (dar nu pompieristic, nu prin sofisticate și penibil trâmbițate stratageme militare și, în nici un caz, prin artificii juridice ușor demolabile și incompatibile cu statul de drept). Dar, nu doresc să mă abat de la caracterul memorialistic al cărții (eventualele excepții nu fac decât să confirme

regula). Deci, să revin...

La Petroşani, pe toată durata misiunii, am fost cazaţi într-un cămin studenţesc, al Institutului de Mine, în largul nostru, aş putea spune, fiindcă, exceptând câţiva studenţi arabi, cei autohtoni erau plecaţi în vacanţă. Iar masa am luat-o la o cantină a... minerilor, în zilele când reuşeam să ne încadrăm în orarul acesteia.

Pe ansamblu, acţiunile organelor de Securitate erau nemijlocit conduse de generalul-maior Emil Macri (Dumnezeu să-l odihnească!), şef al fostei Direcţii de Contrainformaţii Economice, căruia, în misiunea la care mă refer, i se subordona - cu o relativă doză de independenţă - şi mica echipă de anchetatori.

Nu ştiu ce gândeau colegii mei, dar eu, tânăr (încă) locotenent-major, care participam pentru prima oară la o acţiune de această natură, simţeam că plutesc într-o adevărată nebuloasă, chinuindu-mă să descifrez, de multe ori fără succes, motivele şi scopurile concrete şi neechivoce ale acţiunilor la care eram angrenat.

Ca să fiu mai bine înţeles, precizez că, în acea misiune, nu mi se mai repartiza un anume caz, cu mai mult sau mai puţine date ori indicii privind pregătirea sau comiterea unei infracţiuni de competenţa organelor de cercetare penală ale Securităţii, caz pe care să-l instrumentez de la început până la capăt şi în care să propun măsurile de finalizare corespunzătoare, potrivit legii.

În acele împrejurări, aşteptam cu înfrigurare şedinţele de analiză la nivelul conducerii, după terminarea cărora mi se putea ordona scurt, la orice oră din zi sau din noapte: "*Anchetează-l pe «X». Vezi ce ştie despre...*". Iar acest "despre" putea să se refere la anumite persoane, la o anume întâlnire între mineri, la intenţia de a se mai declanşa o mişcare grevistă la o mină sau alta etc. Iar eu, fără să deţin alte elemente, îl anchetam pe "X", obţineam câte ceva de la el (de multe ori, nu obţineam nimic, în afara unor priviri încărcate de ură), îi luam o declaraţie pe care o prezentam şefilor, după care, din punctul de vedere al anchetei, "cazul" era încheiat.

Sau **primeam o autorizaţie de percheziţie şi trebuia să descind imediat - nu singur, firește - la domiciliul persoanei al cărui nume apărea pe hârtie şi să efectuez respectiva activitate autorizată de procuror, fără să ştiu ce i se impută cetăţeanului în cauză şi ce anume trebuie să caut în locuinţa sa**. În asemenea situaţii, nu puteam fi ajutat decât de experienţă şi de fler, pentru a nu greşi. Nu pot uita un caz în care, sunând în toiul nopţii la o persoană, s-au deschis, aproape odată cu uşa acesteia, şi celelalte

trei de pe palier. Atunci am simțit, pentru prima dată în activitatea de anchetator, ce însemna frica! (Și nu îmi este rușine să afirm asta).

Cum nu pot uita un alt caz: într-una din zile, am fost convocați toți anchetatorii la conducere, comunicându-ni-se că mai multe persoane s-au deplasat la un spital de boli neuro-psihiatrice (ori sanatoriu) situat în afara orașului, unde s-au întâlnit cu un miner internat acolo. Urma ca, peste puțin timp, persoanele respective să fie aduse la anchetă, noi trebuind să stabilim ce s-a discutat la spital (exista suspiciunea că s-a pus la cale declanșarea unei noi greve).

Din pură întâmplare, participasem cu circa o săptămână înainte la perchiziționarea locuinței minerului internat în spital, prilej cu care acesta și soția sa au avut față de noi o atitudine deosebit de amabilă. De astfel, la percheziție nu s-a găsit nimic relevant. Mi-am amintit de numele acestor persoane (nu știam că minerul respectiv se internase ulterior în spital), astfel încât, am cerut să discut eu cu soția, componentă a grupului ce urma să fie adus la anchetă, mizând pe amabilitatea acesteia. Mi-am făcut-o, cum se spune, cu propria mână!

Fiindcă, în momentul când am dat ochii cu ea, femeia și-a pierdut, parcă mințile! A început să urle la mine ca o disperată, aruncându-mi invective de inimaginat, pe motiv că eu am fost acela care i-am internat soțul în spital! Eu, care nu știusem nimic despre respectiva internare! Am reușit cu foarte mare dificultate să o liniștesc și tocmai atunci a apărut generalul Macri, care, fără îndoială, auzise țipetele femeii. Și-a prezentat numele și gradul... și a fost de ajuns! Țipetele soției minerului s-au amplificat, iar acuzele au fost transferate de la mine, la general (de astă dată cu siguranța deplină că el este vinovatul). Rezultatul anchetei mele: ZERO! Dar, personal, am tratat cu înțelegere acest incident, ca și altele de acest gen cu care m-am confruntat în Valea Jiului, fiindcă ajunsesem să-i cunosc și să-i înțeleg destul de bine pe mineri.

Nu vreau să insist asupra cercetărilor efectuate la Petroșani, ci doresc să mai precizez doar că **anchetatorii de Securitate nu au început în nici un caz urmărirea penală, nu au dispus măsuri de reținere și nu au propus arestarea vreunei persoane.**

Recent, un fost coleg dintr-o unitate cu caracter administrativ (având pregătire economică, nu juridică) m-a întrebat dacă în 1977, pentru producerea evenimentelor din Valea Jiului, putea fi tras de cineva la răspundere penală pentru o infracțiune contra securității statului, așa cum s-a procedat, în 1999, cu Miron Cozma .

După un moment de gândire, i-am răspuns cam așa: *„Teoretic, da! Întrucât, pentru pagubele mari produse prin respectivele mișcări greviste (nerealizări la extracția de cărbune) îi putea veni cuiva ideea să-i trimită în judecată pe inițiatorii și organizatorii acestora, pentru instigare la infracțiunea de subminare a economiei naționale"*. (Împiedicarea activității normale a unei organizații de stat, dacă fapta a fost de natură să submineze economia națională ori dacă a produs pagube importante acestela - art. 165 din Codul penal). Și eventual, se producea încă de pe atunci **premiera,** în materie de infracțiuni contra siguranței statului, **denumită participație improprie** și tradusă, mai pe înțelesul tuturor, prin aceea că numai inițiatorii ar fi urmărit subminarea economiei naționale, în timp ce masa de mineri era convinsă doar că statul a acordat tuturor ortacilor un concediu prelungit!

Dar, Nicolae Ceaușescu a fost prea odios iar fosta Securitate prea... sinistră, pentru a-și putea permite să recurgă la astfel de încadrări juridice, urmate, se înțelege, de condamnări pe măsură!

Și i-am mai precizat fostului coleg că **orice asemănare între ipoteza pe care i-am prezentat-o și cazul Miron Cozma nu este deloc întâmplătoare.** Pentru că mulțimea care a atacat clădirea din Piața Victoriei, în septembrie 1991, nici nu era drogată, nici nu dorea să pătrundă în respectivul imobil doar pentru a adresa felicitări primului minstru și celorlalți membri ai Guvernului, în vreme ce un singur om urmărea dărâmarea acestuia și, astfel, subminarea puterii de stat. Fiindcă, atunci, într-adevăr, se putea vorbi de participație improprie!

Capitolul V

ACTUL TERORIST DIN SFÂNTU-GHEORGHE

Era o zi obișnuită: **4 iunie 1984**. Programul de lucru se "termina-se", pentru a peste două ore. Iar eu, înainte de a pleca la masă, am făcut "imprudența" să trec pe la cabinetul conducerii unității. Acolo, am dat ochii cu unul din șefi, care, vizibil agitat, mi-a ordonat: *"Plecăm imediat la elicopter!"*. Pe moment, am avut bănuiala că este vorba de un accident aviatic, în București, și trebuie să participăm la cercetarea locului faptei. Așa încât, eram liniștit în privința... dotării materiale de care "dispuneam": absolut nici un obiect de toaletă sau de schimb, iar în buzunar 100 de lei.

Am plecat în trombă, împreună cu șeful și cu un alt coleg (îmi pare sincer rău că nu-mi pot permite a da nume) spre Băneasa. Pe drum, ceea ce se întâmpla mi-a apărut nu doar neobișnuit, ci de-a dreptul neliniștitor: **ne depășeau cam multe mașini cu girofaruri asurzitoare!** Ajungând la Băneasa, am intrat într-o zonă cunoscută mie. Un elicopter nu era deloc prăbușit ori accidentat, ci **gata să decoleze**. Iar **comandantul acestuia nu mai pridideа să prezinte raportul personalităților militare**. Experiența m-a învățat să gândesc imediat: ***"Un caz de excepție! Și deja cunoscut de... Tovarășul!"***.

Am intrat în elicopter și ne-am așezat pe două banchete laterale. Fără "discriminare", **generali, colonei, maiori, căpitani** (eu având acest din urmă menționat grad). Aparatul – imposibil, atunci, să fie un... "Bell" – a decolat. Iar atunci, recunosc, nu știam că **se împlineau, în acea zi de 4 iunie, un număr de ani de la semnarea Tratatului de la Trianon**, care a stabilit, printre altele, și granița actuală dintre România și un alt stat.

După câteva ore, ne aflam la sediul Inspectoratului Județean Covasna al Ministerului de Interne. Acolo, **atmosfera era deosebit de tensionată.** Iar, la scurt timp, mi s-a confirmat convingerea că urma să ne confruntăm cu un caz deosebit de grav: **o încărcătură explozivă fusese amplasată la monumentalul grup statuar MIHAI VITEAZUL, în scopul aruncării lui în aer!! Monument situat în piața centrală a municipiului.**

Deflagrația se produsese în jurul orei 13, clipă tragică până la care, aproape o jumătate de zi, dispozitivul exploziv, fixat la *"coada calului"* (era una din expresiile folosite atunci), **a fost văzut**

de nu puțini oameni, fără a părea cuiva suspect. Nu intenționez ca, prin cuvintele anterioare, să aduc cuiva vreun reproș. Pentru că trecătorii, grăbiți spre treburile lor, aruncau câte o privire fugară și gândeau: ***"Se repară statuia"***; ***"se face o filmare"***; ***"este un aparat meteorologic"*** etc. Poate că cele scrise mai sus nu ar fi fost necesare dar, **în momentele actuale, când fenomenul terorist tinde a lua proporții de nebănuit, cred că este bine să fim mai atenți la ce se întâmplă în jurul nostru!**

Dar, să continui. Cei nou sosiți am mers în Piață, unde se continua cercetarea locului faptei. **Imaginea era dezolantă,** ca să folosesc un termen mai blând! Pentru cei care nu o cunosc, fac precizarea că Piața, flancată de blocuri cu magazine la parter, este **de o mărime impresionantă** (poate aprecierea este puțin exagerată dar asta este imaginea pe care o am, după 14 ani). Și, totuși, **vitrinele magazinelor erau, mai toate, sparte!** Ceea ce demonstra, fără putință de îndoială, **puterea deosebită a exploziei.**

Dacă este insuficientă dovada că folosirea expresiei de ***acțiune iresponsabilă*** este întemeiată, îmi cer scuze. Dar, eu rămân la convingerea că făptuitorul nu trebuia să aibă prea multă minte pentru a realiza că **pune în pericol viața multor oameni ce s-ar fi putut afla în acest principal loc public din oraș, în momentul producerii exploziei. Oameni, care ar fi fost, efectiv, spulberați!** Fac mențiunea că nu folosesc termenul de *"iresponsabil"* în sensul prevăzut de Codul penal.

Din fericire, la acea oră, Piața era pustie. Din nefericire, **unui copil de 10 ani i s-a curmat viața!** Doar pentru că, din curiozitate, ca orice copil, a luat de sub statuie dispozitivul exploziv și deflagrația s-a produs! Eram de 14 ani anchetator dar, când am aflat că **un picior al nevinovatului copil a fost găsit departe, pe unul din blocuri,** m-am cutremurat! Mai este nevoie de o altă dovadă a **iresponsabilității?**

Cercetările continuau... **Doar statuia lui Mihai Viteazul domina impasibil Piața, parcă încercând să demonstreze că nu poate fi "ucisă", așa cum, tot mișelește, a fost ucis EROUL pe care îl reprezintă.**

Mă opresc aici cu acest prim episod, nu înainte de a repeta, ca un **avertisment**: acest act terorist nu a fost comis în perioada actuală, a democrației noastre în plină dezvoltare (?), ci în timpul lui Nicolae Ceaușescu!

Ancheta cea mai grea

Sperând să conving cititorul că, în tot ceea ce scriu, vreau să fiu întru-totul sincer, afirm cu aceeași sinceritate că intenționam ca acest serial să se oprească la... primul episod. Pentru că, scriind despre această criminală acțiune, nu mi-am propus și nu doresc, sub nici o formă, să contribui la tensionarea anumitor relații interetnice. Dar, recent, am citit în presă un fragment din declarația unui parlamentar, care m-a pus pe gânduri (ca să nu spun mai mult): *„amenințările repetate la adresa maghiarilor și a liderilor U.D.M.R. din partea partidelor naționalist-extremiste s-au amplificat, ajungând la afirmarea intenției de a crea unități paramilitare, amenințând chiar cu moartea liderii Uniunii. Declarațiile care îndeamnă la nimicirea minorității maghiare rămân nepedepsite, otrăvind opinia publică românească".* (Cotidianul „Libertatea" nr. 2529 din 27 noiembrie 1998, pag.3).

Parcurgând aceste rânduri, mi-am zis că, pe lângă asemenea „amenințări" și *„îndemnuri la nimicire"*, **actul terorist din 4 iunie 1984, prin care s-a pus efectiv în pericol viața a sute de oameni,** a fost un eveniment total lipsit de importanță (??), astfel încât am hotărât să... continui serialul. Măcar cu acest al doilea episod. Nu înainte, însă, de a menționa că incriminarea privind crearea de unități paramilitare am mai citit-o, parcă (?), în anii anteriori, cu „banala" deosebire că aceasta era formulată exact invers, în sensul că se adresa actualilor acuzatori!...

Așadar, după terminarea operațiunii de cercetare a locului faptei, ne-am înapoiat la Inspectorat... Și, a urmat cea mai îndelungată și mai istovitoare - sub toate aspectele - misiune la care am fost angrenat în cei **20 de ani, cât am activat în Direcția Cercetări Penale a fostei Securități** (în „clasament" plasându-se, pe locul doi, cazul Mircea Răceanu).

Se lucra sub o tensiune imposibil de imaginat pentru cineva care nu a trăit-o! Mereu telefoane de „sus", neîncetat termene ultimative pentru identificarea și prinderea teroristului, care nu depășeau niciodată o săptămână sau zece zile! Desigur, o asemenea teribilă presiune își avea anumite justificări: în primul rând, ne confruntăm cu prima acțiune, intenționată, de maximă gravitate pentru viața multor oameni, după venirea la putere a lui Nicolae Ceaușescu (devastatorul incendiu de la „Autocamioane" Brașov, de pildă, din 1974, a fost provocat în timpul nopții, când

hala respectivă era pustie); în al doilea rând, era luată în calcul și posibilitatea ca teroristul (teroriștii) să declanșeze și alte asemenea acte criminale; și, nu în ultimul rând, era vorba de **o acțiune ce releva radicalizarea fără precedent a ideilor și manifestărilor iredentiste!**

Iar pentru noi, componenții echipei de anchetatori, responsabilitatea și curajul opiniei, în acea vâltoare, erau uriașe! (Nu hiperbolizez gratuit). Fiindcă trebuia nu doar să... transformăm în materiale cu valoare probatorie (deci, în probe) informațiile pe care le primeam de la colegii din unitățile și compartimentele informativ-operative dar și să dovedim falsitatea unora dintre aceste informații. Informații nereale care ne erau... oferite, de regulă, în scop de răzbunare împotriva persoanei incriminate sau, de ce nu? pentru a ne induce, deliberat, în eroare.

Nu-mi permit să dau exemple, pentru că, prin relatarea lor, aș risca să deconspir anumite surse secrete de informații, ceea ce ar putea conduce la vendete de o gravitate extrem de greu a fi anticipate. Dar, citând din vorbele unui geniu literar, cer și eu: *„Aveți puțintică răbdare*!". Căci viitoarea lege „Ticu Dumitrescu" va rezolva în modul cel mai „fericit" și această problemă!...

Prin urmare, noi, anchetatorii, întocmeam atât dosare voluminoase, cuprinzând probe acuzatoare, cât și altele, de dimensiuni asemănătoare, prin care să demonstrăm, fără putință de tăgadă, nevinovăția unor oameni. Și **nu avea nici o relevanță, pentru noi, că aceștia erau de etnie maghiară.** Erau cetățeni români dar, mai presus de toate, erau OAMENI!

Nu voi intra în amănuntele investigațiilor și ale anchetei dar relev, totuși, că **au fost minuțios verificate o serie de informații obținute anterior actului terorist, din care rezulta nemulțumirea anumitor persoane în legătură cu intenția (la acea vreme) de a se amplasa în piața centrală din Sfântu-Gheorghe grupul statuar Mihai Viteazul.** Cu aberanta motivație că, vezi, Doamne, eroul care a înfăptuit pentru prima dată unirea românilor nu ar fi trecut prin respectiva localitate!!

Nefiind istoric, mă voi mărgini să citez, pentru aceia care au crezut și/sau cred încă în asemenea idei absurde - cu alte cuvinte, lipsite de cel mai elementar temei -, dintr-un tratat scris de două inconfundabile personalități în domeniu, ale căror valoare și probitate științifice cred că nu pot fi puse, sub nici o formă, la îndoială (mă refer la Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu): ***„Nobilii***

unguri i se închinară (lui Mihai Viteazul, după intrarea triumfală în Alba Iulia, la 1 noiembrie 1599 -n.n.); ***orașele și cetățile... făcură la fel: țara recunoștea cârmuirea voievodului român".***

Fie dacă luăm în considerație numai citatul prezentat mai sus, putem trage cu ușurință concluzia că statuia lui Mihai Viteazul trebuie să existe nu doar în municipiul Sfântu-Gheorghe , dar și în toate celelalte mari localități din Transilvania, ca, de altfel, din întreaga Românie.

Și, lăsând la o parte respectivul citat, dar raportându-mă doar la **actul terorist din 4 iunie 1984**, nutresc convingerea că actuala așa-zisă clasă politică - și nu numai - ar trebui să reflecteze în modul cel mai serios asupra învățămintelor pentru care Istoria ni le oferă cu generozitate. Fiindcă, **dacă pe timpul regimului lui Nicolae Ceaușescu a fost posibilă comiterea unui act terorist de o gravitate extremă, astăzi orice este posibil! Iar cine nu este convins încă de faptul că, de pildă, acceptarea unei anume universități reprezintă un mic dar sigur pas spre realizarea scopului urmărit de unii încă imediat după 4 iunie 1920, gândește, pur și simplu, pueril...**

Să să nu uităm că, până la împlinirea a 80 de ani de la semnarea Tratatului de la Trianon, mai trebuie să treacă mai puțin de un an . Când unii vor fi integrați deja într-o anumită... structură, iar noi nu vom fi!

Terorism... fără teroriști

Pentru a fi corect înțeles asupra unor aspecte la care mă voi referi în continuare, consider că se impun, mai întâi, câteva precizări de ordin penal și procesual penal.

În cazul pe care îl prezint în acest capitol, **organele de cercetare ale fostei Securități nu au dispus începerea urmăririi penale,** verificările fiind efectuate în cadrul actelor premergătoare. De altfel, potrivit competențelor ce ne erau date prin prevederile legale de atunci, puteau fi avute, eventual, în vedere pentru începerea urmăririi penale cel mult infracțiunea de atentat contra unei colectivități sau de tentativă la acte de diversiune, dacă se proba una din cerințele esențiale pretinse de lege pentru asemenea fapte infracționale. (După cum se cunoaște, **nici până în prezent nu s-a reușit a fi introduse în Codul penal actele teroriste, ca infrac-**

țiune de-sine-stătătoare).

Certă, însă, în acest caz, a fost săvârșirea infracțiunii de omor calificat (prin mijloace care pun în pericol viața mai multor persoane), pentru care începerea urmăririi penale, efectuarea acesteia și dispunerea sau, după caz, propunerea măsurilor de finalizare erau date în competența obligatorie a procuraturii județene (în prezent, a Parchetului de pe lângă Tribunalul județean).

Dar, să continui, plecând, însă, de la... prezent.

Recent, am aflat că, într-o emisiune difuzată de un post de televiziune, părinții copilului care a căzut victimă actului terorist din 4 iunie 1984 și-au manifestat intenția să solicite redeschiderea dosarului în cauză, avansându-se ideea că, la vremea respectivă, fosta Securitate ar fi primit ordin să stopeze cercetările.

Cu tot respectul pe care îl am pentru imensa durere a părinților copilului, trebuie să arăt, în deplină cunoștință de cauză, că fostele organe de Securitate și de Miliție au făcut tot ceea ce era omenește posibil pentru depistarea autorului acelei abominabile acțiuni, iar un ordin de oprire a cercetărilor nu a existat! Și nici nu putea exista, din moment ce - după cum am menționat mai sus- organele de procuratură erau singurele competente a decide în acest sens.

Fiindcă cele relevate în paginile anterioare ar putea părea insuficient de convingătoare, voi insista asupra lor și voi încerca să prezint și alte elemente legate de eforturile depuse pentru elucidarea acestui caz.

În primul rând, așa cum am mai menționat, de **evoluția cercetărilor era interesat în cel mai mare grad însuși Nicolae Ceaușescu,** care cerea imperativ și în repetate rânduri identificarea autorului faptei și tragerea lui la răspundere penală. De astfel, la scurt timp după eveniment, au fost schimbați din funcții șeful Inspectoratului Județean Covasna al Ministerului de Interne, șefii Securității și Miliției Județene, precum și alte cadre cu funcții de conducere din subordinea acestora.

Totodată, **la Sfântu-Gheorghe s-au deplasat imediat impresionante** (nu cred că exagerez) **forțe de Securitate și Miliție din unitățile centrale,** activitatea acestora fiind direct și permanent coordonată de șeful Departamentului General al Miliției. Acolo s-au aflat, în permanență, șefii sau locțiitorii șefilor Direcției de Informații Interne, Direcției de Contrainformații Economice, Direcției de Contrainformații Militare, Unității Speciale de Luptă Antiteroristă,

Direcției Cercetări Penale etc. (de la Securitate), prim-adjunctul șefului Inspectoratului General al Miliției, șefii sau locțiitorii șefilor Direcției Judiciare, Institutului de Criminalistică, Direcției Cercetări Penale etc (de la Miliție). Cât despre șefii de servicii și cadrele de execuție, cred că este suficient dacă precizez că **mai mult de jumătate din Hotelul "Bodoc" era ocupată de ofițeri veniți de la București...**

Pe parcursul cercetărilor, au fost obținute și verificate, cu maximă operativitate și minuțiozitate sute de informații, sesizări, date și indicii legate de eveniment, aproape pentru fiecare întocmindu-se dosare consistente. Pe lângă anchetarea efectivă a suspecților - unii dintre ei arestați pentru săvârșirea altor infracțiuni -, s-a procedat la audierea a numeroase persoane ce puteau da relații despre fapta comisă, la efectuarea unui număr deosebit de mare de percheziții domiciliare, confruntări, reconstituiri, de verificări în unități militare și în întreprinderi ce foloseau muniții și substanțe explozive, de experimente pirotehnice, la executarea de portrete-robot, la folosirea detectorului de minciuni etc., etc. (Mă refer doar la activitățile cu caracter deschis, oficial, efectuate de către ofițerii de cercetare penală ori la care aceștia au participat, nu și la acțiunile cu caracter secret, informativ-operative).

Desigur, dacă, în prima perioadă, volumul și importanța informațiilor, pe baza cărora s-au efectuat amintitele verificări și cercetări, au fost, efectiv, consistente- datorită și atitudinii reprobatoare cvasiunanime a populației față de teribilul eveniment -, acestea au scăzut treptat-treptat, odată cu trecerea timpului și, implicit, cu instalarea uitării sau a indiferenței (nu din partea noastră, se înțelege), dar și din motive pur obiective.

De la fosta Direcție a VI-a, s-au aflat permanent la Sfântu-Gheorghe, până în decembrie 1984, locțiitorul șefului unității și doi ofițeri specialiști (eu fiind unul dintre aceștia), iar plecarea noastră nu a fost cauzată de vreun ordin de oprire a cercetărilor, ci a fost determinată de simplu fapt că **nu mai aveam ce informații să verificăm** (pentru că acestea ne erau atribuțiile, anchetatorii nefiind abilitați să desfășoare activități informativ-operative). Firește, la fața locului a continuat să acționeze ofițerul de cercetare penală aflat în subordinea nemijlocită a șefului Securității Județene Covasna. Totodată, precizez că unitățile și compartimentele informativ-operative și-au continuat cu aceeași intensitate activitățile specifice, noi implicându-ne imdiat ce apăreau alte infor-

maţii relevante pentru cauză.

De astfel, menţionez că **acest caz a fost reanalizat periodic, în cele mai mici amănunte, şi ulterior anului 1984,** inclusiv după numirea noilor şefi la Direcţia de Informaţii Interne şi la Securitatea Judeţeană Covasna (acesta studiind toate dosarele cu "ochiul" specialistului care lucrase peste 20 de ani în Direcţia Cercetări Penale a fostei Securităţi). Am participat şi eu, ca şi colegii mei, la asemenea analize, nimănui nici măcar trecându-i prin minte că cercetările în caz sunt încheiate.

De pildă, în prima parte a anului 1985, am fost trimis la Penitenciarul Aiud, pentru verificarea unei noi informaţii, referitoare la un suspect aflat acolo în executarea pedepsei (fusese condamnat pentru sustragerea de materiale explozive). Informaţia nu s-a confirmat dar am verificat-o "la sânge', cum se spune, prin anchetarea a zeci de deţinuţi, mai toţi aflaţi în executarea unor mari pedepse şi, ca atare, dispuşi să declare oricând tot ceea ce ştiau , în speranţa că li se va uşura situaţia.

Repet, nu-mi pot permite să dau şi alte amănunte în legătură cu tot ceea ce s-a realizat în atâtea luni de cercetări, pentru că, aş risca să deconspir anumite mijloace şi metode secrete şi, mai ales, să pun pe cineva în gardă. De asemenea, nu cunosc amănunte legate de evoluţia activităţilor informativ-operative ce s-au întreprins în toată perioada care a urmat.

Pot însă scrie că, **personal, mi-am format două convingeri legate de acest caz** (poate că mă înşel). **Prima: dacă explozia s-ar fi soldat cu aruncarea în aer a statuii şi nu ar fi fost urmată de moartea copilului, teroristul ar fi fost relativ repede identificat,** inclusiv, foarte probabil, prin a "pieri" pe "propria limbă", întrucât nu ar fi rezistat ispitei de a se lăuda, iar Securitatea şi Miliţia aveau peste tot întinse "antene". **A doua: dat fiind, însă, acest tragic deznodământ** - tragic, deoarece o statuie se mai poate reface, dar viaţa unui om... -, **autorul faptei a părăsit cât mai repede teritoriul României, stabilindu-se în străinătate.** (Nu-mi pot permite să avansez şi ipoteza că ar fi venit din afară şi s-ar fi reîntors imediat după amplasarea încărcăturii explozive).

Deocamdată, atât despre actul terorist de la sfântu-Gheorghe, din 4 iunie 1984...

Capitolul VI

„ATENTAT" CU... CIOBURI DE STICLĂ

Încep, iarăși, cu formula: *„O zi obișnuită"*. De fapt, o zi **aparent obișnuită.** *„Aparent"*, fiindcă plecam dimineața la serviciu și nu știam la ce mă pot aștepta, în orice clipă. Dar asta era - și sunt sigur că este și în prezent - viața de anchetator! Fie că este procuror, fie că este polițist, fie că este SRI-ist (iertată să-mi fie „greșeala" din final, intenționat făcută, întrucât potrivit legii, Serviciul Român de Informații nu este abilitat să desfășoare activități de cercetare penală. Am făcut-o, deoarece, în legătură cu această... neabilitare, sper să-mi pot exprima opinia cu un alt prilej).

În mod, să spunem, firesc, ni se repartiza un dosar informativ, pe care îl studiam cu toată atenția și, dacă ajungeam la concluzia că s-a comis o infracțiune de competența organelor de cercetare penală ale Securității (mai exact, dacă existau date sau indicii în acest sens), treceam la efectuarea de acte premergătoare sau/și la începerea urmăririi penale. **Cu grijă maximă pentru protejarea surselor secrete de informații.** Eu, însă, nu am realizat niciodată dacă această... **procedură era regula sau excepția.** Fiindcă, nu de puține ori, am fost pus în fața unor fapte ori evenimente neprevăzute. Ca și în cazul pe care îl relatez în continuare.

S-a „petrecut" într-o zi de 23 august, fosta sărbătoare națională a României (precizarea o fac pentru eventualii tineri care îmi vor citi cartea). Ori, poate, cu o zi înainte.

M-am trezit în birou cu un cetățean, primind ordinul de a-l ancheta. Motivul? **Atentase la viața „conducerii superioare de partid și de stat".** De fapt, în acele vremuri, conta spre cota... zero această *„conducere superioară"*, prin formulă înțelegându-se, în realitate, o singură persoană: *„Tovarășul"*. Nu rețin dacă, în acea perioadă, se... lansase și „Tovarășa". (Nu am intenționat să aduc vreo jignire cuplului executat nelegal, dar aceasta este realitatea. Și, apoi, cred în dictonul **„De mortuis nil nisi bene").**

Am început ancheta, reușind să aflu doar că, la recepția organizată cu prilejul zilei de 23 August, unei personalități prezente i-a venit ideea să comande **icre de Manciuria**. Firește, comanda a fost executată prompt. **Dar, consternare generală!** Un înalt demnitar a găsit, în tartina cu icre, **un mărunt ciob de sticlă!! Atentat, nu?!**

Mai mult nu am aflat, pentru că achetatul mi-a fost scos din birou iar eu am rămas încercând să intuiesc ce s-a întâmplat în realitate. Să intuiesc, întrucât, în afara celor ce mi s-au relatat în scurta anchetă, nu știam nimic! Și, cu cât mă fream mai mult de idei preconcepute, cu atât mai mult un gând nu îmi dădea pace: **nu era vorba de o acțiune intenționată.** Dar ce putea fi?

Zbârnâitul telefonului mi-a întrerupt respectivele supoziții. Eram chemat în cabinetul șefului Direcției. Nu știu de ce, dar un asemenea ordin nu mi-a dat niciodată senzația că are drept scop să primesc o veste bună (o primă, o felicitare). Firește, însă, m-am conformat cu promptitudine ordinului și, intrând în spațioasa cameră de lucru, ce am văzut mai întâi?: **în mijlocul acesteia stătea, gârbovit, pe un scaun, anchetatul meu!**

Aproape derutat, m-am adresat șefului Direcției: „*Ordonați, tovarășe colonel!*". Fără a da atenție neînsemnatului amănunt că, întors cu spatele, un bărbat privea pe fereastră. Dar, în clipa următoare, „amănuntul" a încetat să mai fie neînsemnat. Am reușit, totuși, să îngaim: „*Ordonați, tovarășe ministru!*". Era, de fapt, un adjunct al ministrului dar respectiva formulă de adresare nu displăcea.

Cu o tonalitate dură (explicabilă, mi-am dat instantaneu seama, imaginându-mi reacția la cel „mai înalt nivel" față de eveniment), m-a întrebat cam așa: „*A recunoscut acest trădător în slujba cărui serviciu de spionaj s-a pus și i-ai spus că îl așteaptă glonțul?*"

O secundă, am avut intenția să raportez că nu este vorba de nici un trădător sau atentator dar următoarea secundă mi-a... șoptit că un astfel de răspuns m-ar duce la pierzanie profesională. Așa încât, mi-am adunat toate forțele și am raportat: „*Nu a recunoscut, încă, tovărașe ministru, dar va recunoaște! Și i-am pus în vedere ce îl așteaptă*". Aiurea! Dacă ar fi fost în încăpere un vas cu apă, respectivul lichid ar fi înghețat. Mințeam cu o seninătate de care mă miram și eu. Dar, am făcut-o deliberat, cu scopul de **a mi se da răgaz să aflu adevărul.** Și atunci, orice intervenție... ministerială ar fi devenit inutilă. Mai ales că, după ochi și după discretul surâs, am realizat că șeful Direcției îmi da dreptate. Om care, pe lângă deosebitul profesionalism, avea același deosebit respect față de lege. Și, în plus, verticalitate față de conducerea ierarhic... superioară în ceea ce privește legalitatea sau negalitatea unei acțiuni care să implice organele de cercetare penală ale fostei Securități. „*Ia-l și treci la anchetă!*", mi-a ordonat cam așa, sec, generalul, întorcându-se iarăși spre fereastră.

„Atentatorul" stătea pe scaun tot mai gârbovit. I-am pus mâna pe umăr și am părăsit încăperea. În biroul meu, am reușit cu greu să-l liniștesc și să-l determin a-mi relata, pe larg, ce se întâmplase în realitate. Cu greu, pentru că era total deprimat.

Și ce se întâmplase, de fapt? În preajma zilei de 23 august, un coleg de serviciu al anchetatului meu - ambii lucrând la... magazia cu produse alimentare destinate *„celui mai înalt nivel"* - a scăpat din mână un borcan cu icre de Manciuria. Borcan care, firește, s-a spart. Speriat, omul a dat deoparte cioburile (desigur, nu și pe cele mai mărunte), iar icrele, de o mare valoare pecuniară, le-a pus într-o pungă de plastic, pe care a lăsat-o pe un raft al magaziei, cu scopul de a justifica ulterior paguba involuntar produsă.

Și a venit recepția. Moment până la care omul neglijent nu apucase să-i spună colegului său despre spargerea borcanului. Așa încât, precipitat să execute prompt comanda, acesta din urmă nu a găsit altceva decât... punga de plastic! Iar, din conținutul acesteia, a făcut rapid produsul solicitat. Și astfel, **un minuscul și *„ticălos"* ciob de sticlă a hotărât, cum am mai arătat, să *„atenteze"* la viața *„conducerii superioare de partid și de stat"***. (Fac precizarea, valabilă și pentru alte capitole, că nu folosesc ultimele ghilimele în sens peiorativ, ci doar pentru a sublinia că aceasta era formula cu obstinație repetată, inclusiv în limbajul oficial al fostelor organe de securitate).

Mi-am dat seama că anchetatul nu mințea. Pentru a-mi forma această convingere, nu aveam nevoie de nici un detector de minciuni sau, de ce nu?, de adevăr. Omul era, însă, în continuare, deprimat, astfel încât, **imediat ce am aflat că adjunctul ministrului părăsise unitatea, am întrerupt ancheta. Care, de altfel, pentru mine, era încheiată. Și, într-adevăr, cazul a fost clasat după o zi sau două. Soluția? NEVINOVAT!**

În încheiere, fac mențiunea că am scris acest capitol pentru a arăta, în principal, că Direcția Cercetări Penale a fostei Securități nu se ocupa doar de trimiteri în judecată (bineînțeles, prin organele de procuratură), **ci și de salvarea unor oameni nevinovați.**

Capitolul VII

MOARTEA VINE PE... BICICLETĂ

Totul a început într-o duminică seara. Părea, credeam, un sfârșit de... sfârșit de săptămână liniștit, mai ales că, peste zi, telefonul nu sunase măcar o dată. **Căci, pe atunci, unul dintre cele mai stresante momente le trăiam când suna telefonul, momente ce nu se „întâmpla" deloc să fie rare. Și telefonul a sunat!** O voce necunoscută mi-a cerut să mă prezint urgent la cabinetul unui secretar de stat din fostul Departament al Securității Statului. Era clar: liniștitul sfârșit de duminică se terminase înainte de a începe! Experiența și intuiția m-au condus la ideea că este vorba de o misiune în provincie, așa încât, rapid, mi-am pus într-un mic geamantan câteva lucruri de strictă necesitate și am plecat.

Pe holul cabinetului unde mi s-a ordonat să mă prezint, erau deja prezenți colegi de la mai multe unități centrale. În asemenea situații, judecând după componența participanților la o anume acțiune, reușeam să anticipez, desigur vag, despre ce putea fi vorba. Acum așteptau, printre alții, colegi de la contrainformații militare și de la antiterorism. **Interesantă combinație, nu? Oricum, suficient de „frumoasă" pentru a-ți da fiori!** Am înțeles, imediat, că s-a întâmplat, iarași, un eveniment deosebit, iar secretarul de stat, care m-a primit la scurt timp, avea să-mi confirme supoziția: **într-un anumit oraș se comisese, cu puține ore în urmă, un act terorist! Ca de obicei, nu s-au dat detalii** (cel puțin mie, un simplu anchetator de Securitate). Detalii care, totuși, mi-ar fi fost utile, căci, în cele două-trei ore cât a durat deplasarea, aș fi putut să-mi schițez un minim plan de anchetă. Dar, acestea erau regulile „jocului" și orice întrebare lămuritoare era nu doar inutilă dar și periculoasă.Oricum, m-am mai liniștit, întâlnindu-mă, pe hol, cu locțiitorul șefului Direcției „mele", împreună cu care am participat la anchetarea acestui caz și care, în mod firesc, era mai bine informat asupra celor ce se întâmplaseră. Am plecat și, profitând de faptul că, la acea oră târzie din noapte, șoseaua era pustie, șoferul apăsa pe accelerație până la limita posibilului. **Regula - o regulă ce nu admitea, însă, excepții - era clară: la evenimente de mai mică sau mai mare gravitate, dar care puteau avea legătură cu securitatea statului, se formau echipe compuse din cadre de**

conducere și de execuție aparținând unităților centrale de profil și, obligatoriu, Direcției Cercetări Penale. Echipe care se deplasau cu maximă operativitate la locul faptei și care, ajungând, să spunem, în celălalt capăt al țării, nici nu apucau să se documenteze despre ce este vorba și erau obligate să raporteze rezultatul cercetărilor!

Nu știam când și cât dormea Nicolae Ceaușescu, cum nu cunoșteam dacă și cum putea fi deranjat în timpul nopții, dar aveam să aflu că **fusese deja informat despre eveniment și dăduse ordinele de rigoare**, care, în esență, se rezumau la două: **descoperirea imediată a teroristului și stabilirea cauzelor care au condus la comiterea faptei.**

Pe drum, am aflat, despre ce era vorba: **un cetățean aruncase o grenadă pe terasa restaurantului unui hotel în care erau cazați mai mulți străini din zona Orientului Mijlociu. Prin urmare, suspiciunea de act terorist era întru-totul justificată.**

Deci, după două-trei ore, am ajuns la destinație. La Inspectorat, ancheta era în plină desfășurare, fiind întreprinsă, în comun, de către organele de Securitate și cele de Miliție județene. Șeful meu a rămas să participe la anchetarea unei persoane suspecte deja reținute, iar eu, împreună cu alți colegi, am trecut imediat la identificarea de noi probe. Printre altele, obținând consimțământul scris al suspectului, ne-am deplasat la domiciliul său. **Iar la percheziție, a fost găsită proba zdrobitoare: o altă grenadă defensivă, în perfectă stare de... funcționare.**

Fac din nou precizarea, pentru a corecta înțelegerea a legalității acestui gen de acțiuni, că, potrivit prevederilor din acea vreme ale Codului de procedură penală, și **organele de cercetare penală ale fostei Securități (la fel ca și procurorii) aveau dreptul să efectueze percheziții domiciliare și în timpul nopții.** Firește, am ridicat grenada și, după întocmirea cuvenitului proces-verbal de percheziție, ne-am întors la Inspectorat. Cer scuze cititorilor dacă asemenea amănunte... tehnice îi plictisesc, dar simt nevoia să le prezint - aici, ca și în alte materiale -, pentru că **mi-am propus să scriu numai adevărul.** Or, în speță, **adevărul este că foștii anchetatori de Securitate acționau nu „după ureche", cum unii au crezut și încă mai cred, ci în strictă conformitate cu legea penală și cea procesual penală.**

Spre dimineață, cazul era ca și rezolvat. Ce se întâmplase? Cu câtva timp în urmă, autorul faptei, subofițer într-o unitate militară,

sustrăsese de la locul de muncă două grenade defensive. Iar în acea fatidică zi de duminică, ce devenise deja... ieri, inculpatul și-a luat bicicleta și a plecat să cumpere bere. Și așa a ajuns la restaurantul hotelului unde s-a petrecut tragedia. Totul a început de la o altercație cu un alt cetățean, aflat la o masă de pe pe terasa restaurantului.

Înfuriat, omul „nostru" s-a înapoiat rapid la domiciliu, a luat una din grenade, a revenit la locul incidentului și a arun-cat-o asupra mesei la care se afla cel cu care avusese conflic-tul. Firește, după ce a dezamorsat-o. Din fericire, cetățeanul respectiv a scăpat cu viață dar, **din nefericire, soția sa, aflată la masă, a trecut în neființă.** Schijele grenadei l-au atins, însă, și pe făptuitor.

S-a raportat imediat la București rezultatul cercetărilor. Pentru noi, era clar că nu a fost vorba de nici un fel de act terorist, ci ne aflam în prezența unei cauze de drept comun, în care urmărirea penală trebuia efectuată, obligatoriu, de procurorul militar. Însă, pentru cei de departe, de la „Centru", care nu aveau în față dosarul, această concluzie nu li se părea prea clară. Mai exact, o priveau cu o anumită doză de neîncredere. De aceea, au ordonat șefului meu să continuăm ancheta până când vom stabili cu toată certitudinea dacă nu a fost, totuși, vorba de un act terorist.

Am intrat, singuri, într-un birou și ne-am consultat ce trebuie să facem. **Era evident că ordinul trebuia executat „întocmai și la timp", cum se prevede în regulamentele militare. Dar, la fel de evident era că inculpatul pierdea sânge** (cum am arătat mai sus, fusese rănit în urma explozei) **și riscam să îl... pierdem,** pur și simplu. Așa încât, s-a raportat la București că se continuă ancheta, **„continuare" ce a constat în transportarea urgentă a inculpatu-lui la spital.** Da, au intuit corect cei care au avut răbdarea să parcur-gă până la capăt prezentarea acestui caz: un adevărat anchetator avea obligația, cel puțin morală, să treacă prin filtrul propriei gândiri (scriu la trecut, pentru că mă refer la mine) ordinele pe care le primea în legătură cu mersul unei anchete. **Desigur, asumându-și toate posibilele riscuri!...**

Capitolul VIII

CAZUL „MEDITAȚIA TRANSCENDENTALĂ"

Zilnic, în clipa în care, dimineața, mă trezeam pentru a pleca la serviciu, o bruscă și, poate, absurdă întrebare îmi sfredelea creierul: *„Azi, ce mă mai așteaptă?"*. Și, într-una din zile, pe la începutul anilor '80, mă... aștepta **cazul *„Meditația Transcendentală"*.** Mai exact, „ne aștepta", fiindcă **cercetarea a fost efec-tuată de către o echipă de anchetatori din Direcția Cercetări Penale** a fostului Departament al Securității Statului, **echipă în care am fost inclus și eu. Bineînțeles, totul s-a realizat în perma-nentă colaborare cu unitatea informativ-operativă care ne-a sesizat cazul.**

Încă de la început, fac precizarea că nu intenționez să repet cele afirmate de prietenul meu Pavel Coruț în capitolul „Adepții *«Meditației Transcedentale» serveau interesele unor grupări extremiste externe*", aparținând volumului de interviuri intitulat *„Secretele lui Pavel Coruț"*, apărut la Editura „OBIECTIV" din Craiova, în 1998. Doresc, doar, să pun pe hârtie câteva momente trăite efectiv, pe parcursul instrumentării acestui caz, iar anumite eventuale „intersectări" cred că nu vor fi decât favorabile cititorilor.

Totul a debutat în modul cel mai banal cu putință: doi cetățeni străini (din câte rețin, cel puțin unul de origine română), soț și soție, poposind și în țara noastră, au obținut anumite aprobări pentru a organiza cursuri de „meditație transcendentală", dând asigurări (verbale, desigur) că aceasta nu prezintă nici un pericol, ci, dimpotrivă, este binefăcătoare sănătății fizice și psihice a celor care o practică.

De fapt, în ce consta, din punct de vedere tehnic, această „meditație" sau, mai precis, cum era prezentată de către „profesori" și de persoanele autohtone anchetate? (Nu vreau să plictisesc cititorii cu „sofisticatele" considerații apărute în literatura de... specialitate). **Deci, „meditația transcendentală", ca tehnică, era considerată o variantă YOGA, adaptată la condițiile vieții contemporane, când oamenii nu mai dispun de timpul necesar practicării clasicelor exerciții yoghine.** Așadar, practicanții se așezau comod și cât mai relaxat într-un fotoliu, acasă, în tren sau în avion și, cam un sfert de oră, „meditau". Cu ochii închiși și străduindu-se, inițial să nu se gândească la nimic, apoi repetând, în gând, MANTRA (voi reveni), până ce deveneau cvasiinconștienți sau, mă rog, semiconștienți. Cu alte cuvinte, intrau într-o anumită

stare de transă, deși „meditatorii" pretindeau că auzeau tot ce se întâmpla în jurul lor (glasuri, zgomote etc). Și, astfel, persoanele practicante erau asigurate că își vor îmbunătăți vizibil starea sănătății fizice și psihice, în special prin eliberarea de stress.

Nu-mi propun să comentez cele de mai sus sau aspectele aflate pe parcursul anchetei, în sensul că, pe timpul „meditației", practicantului i-ar scădea semnificativ tensiunea arteriară și pulsul. După cum nu am argumente să-l combat pe Pavel Coruț, care susține că era vorba de *„o escrocherie de nivel mondial"*.

Pentru că pe noi - cei care urmăriseră informativ cazul și, respectiv, cei care îl anchetam - ne interesa, exclusiv să stabilim fără dubii, dacă și în ce măsură ne aflam în prezența unor activități de natură de a leza securitatea statului român, desfășurate, cum de multe ori se întâmpla, „sub acoperire". (La fel ca și în prezent, de altfel).

În primul rând, dădea de gândit - ca să folosesc o formulă mai blândă - faptul că **inițiatorii acțiunii, respectiv cetățenii străini, obligau pe viitorii participanți să completeze câte un formular, cuprinzând toate datele de identitate, studiile, profesiunea și domiciliul acestora , precum și - atenție! - unitățile în care și-au făcut stagiul militar, cu precizarea specificului lor!!** Date absolut... indispensabile realizării unei temeinice „meditații", nu-i așa?!

Frapa, apoi, maniera în care discipolii îi idolatrizau și îi ascultau orbește pe cei doi „GURU" (de fapt, rolul principal îl avea soțul), manieră creatoare de serioase suspiciuni, coroborând-o cu faptul că **marea majoritate a celor racolați erau intelectuali, nu puțini deținând funcții de conducere în diverse instituții și având acces la documente, date și informații cu caracter de secret de stat.**

În plus, **fiecare „pacient" primea de la „Guru" o MANTRĂ, pe care o cunoșteau numai cei doi, fiind cu desăvâr-șire interzisă dezvăluirea ei oricărei alte persoane.** La ce servea MANTRA în practicarea „meditației transcendentale", am menționat anterior. La ce putea folosi aceasta, în realizarea altor scopuri, nu este prea greu de presupus. Ca o paranteză, menționez că mantra nu era un cuvânt propriu-zis, cu un anumit înțeles în limba română, ci era **formată dintr-un mic număr de sunete, articulate într-o anumită rezonanță și ușor de repetat, în gând.** De pildă, unui român nu i se putea da, ca mantră, cuvântul *„femeie"*, pentru că, atunci, se stopa din start „meditația"...

Și, nu în cele din urmă, implicarea organelor fostei Securități în clarificarea acestui caz a fost determinată de amploarea luată, pe plan internațional, de „Meditația Transcendentală", de informațiile privind **ideea creării unui guvern mondial transnațional, motiv pentru care respectiva... sectă fusese deja interzisă în mai multe state.**

Ancheta nu a decurs deloc ușor, dat fiind, în special, cvasi-fanatismul cu care discipolii își apărau idolul, cum, de altfel, îl divinizau pe fondatorul sau... părintele „Meditației Transcendentale", a cărui fotografie, înrămată, trona la loc de cinste, ca o icoană, în deosebit de spațioasa încăpere unde se desfășurau, în grup, ședințele de „meditație" (într-o vilă aparținând unui cetățean din București).

Dar, cercetarea a intrat aproape în impas în momentul când ni s-a cerut să aflăm, de la persoanele pe care le anchetam, mantra fiecăruia! Toți refuzau să o destăinuie, sub pretextul că, dacă o comunicau altei persoane, își pierdea efectul. Și, astfel, suspiciunile în legătură cu această mantră s-au amplificat serios și, cred, în mod justificat. **Fiecare avea mantra lui, diferită de a celorlați. Reprezenta ea, în realitate, o parolă cu care cei care o primiseră puteau fi contactați oricând și de către oricine, executând apoi, fără șovăire, ordinele pe care le primeau? Exista câte o mantră comună fiecărei categorii socio-profesionale, care să acționeze împreună, într-o anumită direcție cerută „de sus"?**

După îndelungi discuții, anchetatul meu (mă refer la o persoană având un rol primordial în... sectă), mi-a destăinuit mantra primită, dar numai după ce am convenit să nu o pronunțe, ci doar să o scrie în declarație. Desigur, nu am avut o clipă convingerea că mi-a dezvăluit-o pe cea adevărată. Oricum, la alte niveluri, cum se întâmplă peste tot în domeniul informațiilor și contrainformațiilor, declarațiile erau analizate minuțios, coroborate între ele, precum și cu alte înscrisuri găsite la percheziții le domiciliare. Iar întrucât nu mi s-a reproșat nimic în legătură cu mantra descoperită...

În sfârșit, cazul a fost finalizat, dar nu prin măsuri cu caracter penal, mai exact, prin trimitere în judecată pentru vreo infracțiune dată prin lege în competența organelor de cercetare ale fostei Securități. **Dar, asigur pe cititori că s-au luat cele mai bune - deci, eficiente - măsuri de soluționare. Cu excepția uneia, de-a dreptul aberantă: desființarea, de către Elena Ceaușescu, a Institutului de Psihologie și Pedagogie din București!!!**

Capitolul IX

SE PUTEA VIOLA SPAȚIUL AERIAN AL ROMÂNIEI?

Nu vin cu nici o noutate, ci doar reamintesc afirmând că, **în anii '80, acțiunile de trecere frauduloasă a frontierei - desigur, de la est spre vest - luaseră o amploare fără precedent.** Și nu doar prin numărul cazurilor, în continuă creștere, ci, mai cu seamă, prin modalitățile folosite, care parcă se întreceau sub aspectul inventivității și al ineditului lor. Cu alte cuvinte, apusese perioada în care una sau două persoane se aventurau orbește spre frontieră, sperând să păcălească vigilența grănicerilor. **„Acum", în deceniul IX, se pleca organizat, în grupuri conduse de călăuze ce cunoșteau perfect traseele de urmat, pe uscat sau prin traversarea Dunării.** Călăuze bine plătite, în lei sau valută. Se pleca fraudulos și pe mare, „evazioniștii" ascunzându-se în diverse nave de o mai lungă ori mai scurtă cursă; ba, mai mult, **unor marinari, în frunte cu al lor comandant, le-a venit ideea de a părăsi ilegal țara chiar cu vasul pe care îl aveau în primire** (nu comentez cazul, întrucât nu am participat la respectivele cercetări).

Fără îndoială, efectuarea urmăririi penale în asemenea cazuri era de competența organelor de cercetare ale fostei Miliții sau a procurorului, dacă apăreau în concurs și alte infracțiuni (luare și dare de mită, trafic de influență etc). *„Și atunci, domnule*, - aș putea fi întrebat - *pentru ce se amesteca" fostele organe de securitate în astfel de cazuri*?". La o asemenea ipotetică întrebare, pot da următoarele trei răspunsuri: în primul rând, potrivit ordinelor și instrucțiunilor de atunci ale ministrului de Interne, organele fostei Securități erau competente să ia măsuri pentru prevenirea, descoperirea și contracararea și a unor acțiuni de acest gen, mai deosebite. în al doilea rând, prin astfel de fapte, puteau fi scoase din țară documente cu caracter secret de stat sau chiar persoane urmărite pentru săvârșirea de infracțiuni contra securității statului ori introduse ilegal materiale necesare unor acte teroriste; apoi, pentru că însuși **modus operandi** putea, în anumite circumstanțe, să aducă atingere siguranței statului român. Acest din urmă argument îl am în vedere când relatez cazul ce urmează.

Cu maximă operativitate (mă repet, dar aceasta era reali-

tatea), **am fost trimis, împreună cu șeful meu de serviciu și cu un coleg, în capitala unui județ situat în zona de frontieră.** Fără a ști, în prealabil, nici de astă dată, cu ce caz urma să ne confruntăm. Am aflat amănuntele necesare doar la Inspectorat, unde **erau deja arestate mai multe persoane, prinse în flagrant, în timp ce făceau pregătiri pentru ieșirea ilegală din țară.** Fac precizarea că, potrivit prevederilor de atunci ale Codului Penal, era pedepsită și tentativa la infracțiunea de trecerea frauduloasă a frontierei, iar în conținutul tentativei erau asimilate și actele pregătitoare.

Și, iarăși, aș putea fi întrebat: *„De ce, mă rog, era atât de important acest caz, pentru a impune intervenția Direcției a VI-a?"*. Iar eu aș răspunde: ***„Fiindcă era o acțiune organizată și realizată în... flux, de către un cetățean străin și nu oricum, ci prin violarea spațiului aerian al statului român!!"***

Nu am apucat nici să ne cazăm, nici să mâncăm ceva, intrând imediat în anchetă. Nu-mi permit să afirm, așa cum se mai obișnuiește, că lucram zi și noapte. Dar zi-lumină se muncea. Anchete peste anchete, confruntări, ascultări de martori, cercetări ale locului faptei, reconstituiri etc., mă rog, tot „tacâmul", cu care orice anchetator este familiarizat.

După o vreme, inculpații au fost aduși la București. **În frunte cu cetățeanul străin, pentru a cărui anchetare, în continuare, a avut „onoarea" să fie desemnat cel care scrie aceste rânduri.**

Cu grupul de cetățeni români ce urma a fi scos frudulos din țară, cercetarea nu a constituit nici un fel de dificultate. **Ancheta cetățeanului străin mi-a ridicat, însă, mari probleme. Era un tip deosebit de arogant, provocator, care afișa o mină totală de nepăsare față de consecințele ce-l așteptau pentru faptele infracționale comise (da, nu era una singură) și care, nu de puține ori, pur și simplu refuza să-mi răspundă la întrebări.** Fie că era prezent translatorul, fie că discutam între patru ochi (vorbeam amândoi, cât de cât, engleza). Și, din punctul său de vedere, era firesc să se comporte astfel, din moment ce, la sediul Direcției, se prezentau aproape zilnic reprezentați diplomatici sau consulari din țara al cărui cetățean era. (Nu cred că inculpatul a gustat ceva din mâncarea de la arest).

Cu oarecare greutate, am reușit să mă adaptez la acest stil de anchetă și să-i „răspund" cu un calm imperturbabil, care, încet-încet, a început să-l pună pe gânduri și să devină mai cooperant. Într-o dimineață, însă, am rămas perplex: **am fost**

anunțat că, în cursul nopții, inculpatul a încercat să se sinucidă, luând un tranchilizant (inofensiv, în sine) și apoi acoperindu-și capul cu o pungă de plastic, pe care și-a strâns-o în jurul gâtului. Pungă în care primise niște produse alimentare de la concetățenii săi. Dar, vigilența subofițerului de supraveghere a arestaților a prevenit producerea tragediei.

L-am scos imediat la anchetă și primele lui vorbe au sunat cam așa: „*Credeți că ați realizat ceva noaptea trecută? Dacă vreau, și vreau, mă sinucid chiar aici, în fața ta*" (după tonul sfidător al vocii, adjectivul posesiv „your" nu părea deloc a putea fi tradus „dumneavostră"). „*Cum*?", l-am întrebat cu o voce neutră. „*Simplu*", mi-a replicat. *Mă ridic de la masă, mă îndepărtez câțiva metri de fereastră și mă arunc cu capul în calorifer! Și nu aveți cum să mă împiedicați*!". Trebuie să recunosc, omul avea dreptate! Era un tip de aproape doi metri înălțime, deosebit de robust, iar o asemenea nesăbuită acțiune nu putea dura mai mult de cinci-șase secunde.

Fulgerător, mi-au trecut prin minte trei posibilități de a ieși din această situație, cu care nu mă mai confruntasem în activitatea de anchetator. Pe primele două le-am eliminat în aceeași clipă: nu aveam timpul necesar pentru a cere ajutoare, iar o eventuală încercare de a-l... placa, singur, ar fi fost o prostie, dată fiind diferența de gabarit dintre noi (se înțelege, nu în favoarea mea). Astfel încât, am decis să folosesc varianta a treia. L-am privit, impasibil, câteva clipe, apoi mi-am consultat ceasul și i-am vorbit cât mai nepăsător cu putință: „*Domnule, aveți la dispoziție cinci minute, pentru a vă pune în aplicare planul, fără a vă împiedica cineva. Și, apoi, vom vedea dacă mai putem sau nu continua discuția*". După rostirea acestor vorbe, m-am aplecat asupra unui dosar, răsfoindu-l tacticos și fără a mai da vreo atenție celui aflat la masa de anchetă. Dar ce se petrecea în interiorul meu, numai eu știam! În sfârșit, au trecut cele cinci minute și... am continuat ancheta. Iar ulterior, „teatrul" pe această temă s-a terminat.

Când dosarul era aproape finalizat, a fost dat un decret de amnistie și de grațiere, care a condus, imediat, la încetarea urmăririi penale în cazul inculpaților români și punerea lor în libertate, fiind apoi eliberat și cetățeanul străin, după ce a plătit cauțiunea prevăzută de lege. (El era inculpat pentru o infracțiune mai gravă, ce nu intra sub incidența decretului amintit).

Dar, să prezint „filmul" acestui caz, așa cum s-a conturat după terminarea cercetărilor.

Cetățeanul pe care l-am anchetat avea o pasiune: zborul cu avioane tip sport. Dar și o dorință: să câștige cât mai mulți bani, cu orice risc. Ca urmare, a hotărât să îmbine pasiunea cu dorința și... **a intrat în legătură cu o serie de români stabiliți pe diverse căi în țara sa.** Tranzacțiile se încheiau rapid: **în schimbul anumitor sume (în valută, se înțelege), „Aviatorul" se obliga să scoată ilegal din România rude ale celor care îl plăteau.** Fac precizarea că fostul inculpat poseda brevet de pilot pe avioane tip sport, dar am scris *„Aviator"* (cu inițială majusculă și între ghilimele) pentru a releva că nu aceasta îi era profesiunea și pentru a-l putea numi într-un fel.

Așadar, *„Aviatorul"* a decolat cu un avion tip sport al clubului unde activa și a aterizat pe aeroportul capitalei unei țări situate în apropierea României. Acolo, a închiriat un autoturism, cu care s-a deplasat **și a intrat legal** în țara noastră, ajungând rapid în orașul care îl interesa și luând legătura cu persoanele pe care urma să le scoată fraudulos din România. Se înțelege că avea asupra lui adresele acestora, iar viitorii „fugari" erau deja încunoștințați de către rudele din străinătate în legătură cu acțiunea precizată.

Detaliile acțiunii au fost stabilite riguros: în una din zilele următoare, la o anumită oră, grupul de români (5 - 6, din câte reținu) urma să se afle pe un câmp din afara orașului, având asupra lor strictul necesar deplasării.

Apoi, cetățeanul străin, fără a mai pierde timpul, a plecat din țară, tot legal. Ați ghicit: **vizele de intrare și de ieșire în și din România aveau să constituie probe temeinice la dosarul penal.** A restituit autoturismul pe care îl închiriase, iar în ziua convenită, **cu avionul tip sport, a violat spațiul aerian al României, zburând la joasă înălțime, astfel că nu a putut fi reperat de sistemele noastre radar.** Și, cu precizia unui pilot experimentat, a aterizat direct la punctul unde era așteptat. S-a făcut rapid îmbarcarea... pasagerilor, iar trecerea (din nou) frauduloasă a frontierei a fost realizată tot fără probleme, zburându-se, iarăși, la joasă înălțime. Și, fără nici o escală (din câte îmi amintesc), s-a ajuns cu bine la destinație, respectiv, acolo unde „fugarii" erau așteptați de rudele lor.

Nu după multă vreme, pesemne convins de naivitatea ori neprofesionalismul autorităților române, „Aviatorul" a trecut din nou la acțiune, având asupra sa, desigur, numele și adresele altor persoane, din același oraș al României. Operațiunea s-a derulat identic: până ce străinul a ajuns, cu autoturismul închiriat, la domiciliul unuia

dintre persoanele ce urma să fie scoasă ilegal din țară și unde era așteptat de întregul grup. **Totul derulându-se fără cel mai mărunt incident. Până în acel moment!... Pentru că, imediat, constatarea infracțiunii flagrante și reținerea făptuitorilor s-a realizat fără pic de naivitate și cu înalt profesionalism!** Apoi, a început ancheta. Din păcate, nu pot dezvălui nimic din mijloacele și metodele informativ-operative, cu adevărat ingenioase, care au condus la depistarea și anihilarea acestei acțiuni infracționale ce se intenționa a fi desfășurată în serie.

Dintr-o pură întâmplare, scriu finalul acestui material în seara de 2 decembrie 1998, mai exact, în momentul când un înalt magistrat (procuror) militar - cu care am avut onoarea să colaborez, fiindu-i o vreme și subordonat - a avut curajul și deosebita probitate profesională și morală să comunice, pe un post de largă audiență națională, că, după 22 decembrie 1989, unii foști ofițeri de Securitate și de Miliție au suferit pe nedrept! Sunt într-totul de acord cu această concluzie, pe care o voi dezvolta într-un material, intitulat „Ultimele anchete".

Iar, în final, las cititorul să aprecieze dacă există sau nu vreo legătură între alineatul precedent și prezentul material!

Capitolul X

CAZUL RADU NICOLAE

M-am hotărât cu greu să scriu despre acest caz, gândind, în special, că, pentru unii cititori, nu voi veni cu noutăți spectaculoase, fiindcă, după Revoluție, s-a mai scris pe această temă iar, din câte am auzit, domnul Radu Nicolae a fost și audiat de către diverse comisii parlamentare, pe anumite segmente ale cazului. (Dacă mă înșel, îmi cer scuze).

Dar, în același timp, mă simt obligat moral, față de mine însumi și față de cititori, să arăt că, **în cei 20 de ani cât am activat ca anchetator de Securitate, am instrumentat nu doar cauze de trădare-spionaj,** de alte divulgări ale secretului, de subminare a economiei naționale sau cu caracter diversionist-terorist, ci și **unele având ca obiect acțiuni îndreptate împotriva regimului Nicoale Ceaușescu.** Fapte prevăzute ca infracțiuni contra securității statului, potrivit reglementărilor Codului penal din acele timpuri, în principal, de propagandă împotriva orânduirii socialiste.

Cu precizarea că nu îi am în vedere pe aceia care făceau "disidență" din străinătate, fără riscuri și, nu puțini dintre ei, bine recrutați și bine plătiți de către anumite servicii de spionaj. Mă refer la persoanele care, în țară, punându-și efectiv în grav pericol funcția, poziția socială sau chiar libertatea, au întreprins, clandestin ori deschis, acțiuni anticeaușiste. Și, din această a doua categorie, au făcut parte și domnul Radu Nicolae, ca și persoanele care l-au ajutat la comiterea faptelor. Și, când fac respectiva afirmație, am în vedere exclusiv mijloacele de probă existente în dosarul penal pe care l-am instrumentat.

Prin urmare, în luarea deciziei de a pune pe hârtie prezentul capitol, am fost călăuzit și de ideea că voi prezenta numai cele trăite nemijlocit pe parcursul anchetei, fără înfloriturі, supoziții sau speculații, de genul celor care s-au vehiculat copios în mass-media, inclusiv de către persoane care nu au avut nici o legătură cu cazul în speță.

Așadar, în a doua parte a anului 1987, am primit ordin să efectuez urmărirea penală, sub aspectul fostei infracțiuni de propagandă împotriva orânduirii socialiste, în cauza privind pe Radu Nicolae, căpitan de rangul I de rezervă (echivalent, în

marina militară, gradului de colonel).

Când am preluat cazul, împotriva ofițerului fusese deja începută urmărirea penală, de către fosta Direcție a Procuraturilor Militare, pentru fapte de competența exclusivă a acesteia (asupra cărora nu-mi propun a face referiri), astfel încât Direcția Cercetări Penale a fostului Departament al Securității Statului a solicitat doar extinderea cercetării penale și pentru infracțiunea ce îi era dată în competență, menționată în precedentul alineat.

Și de această dată, am fost luat prin surprindere, deoarece, când arestatul mi-a fost adus în camera de anchetă, nu știam nimic despre faptele ce i se reținuseră în sarcină. Dar, în aceeași zi și în cursul nopții care a urmat, m-am edificat. **Iar de atunci, până la finalizarea cauzei, nu am prea trăit momente de liniște!**

Cazul era considerat cu totul și cu totul special, astfel că de conținutul acestuia avea cunoștință un număr restrâns de persoane. (Pe scară ierarhică, cel mai mic în grad și funcție era anchetatorul, respectiv, subsemnatul).

Punctul de pornire a cercetării penale de către unitatea unde lucram era deosebit de limpede: **la percheziția domiciliară efectuată inculpatului, de către organele de procuratură militară, au fost găsite și, bineînțeles, ridicate câteva sute(!) de manifeste împotriva regimului Ceaușescu. Mai exact, era vorba de trei categorii de texte: unul adresat studenților, al doilea armatei, iar al treilea cetățenilor țării, în general. În opinia mea, o stranie coincidență sau premoniție!. Pentru că, o știm cu toții, studenții, tinerii în general, s-au aflat printre primii pe baricade, în decembrie 1989, armata a fraternizat cu revoluționarii, iar revolta populară a fost hotărâtoare în căderea regimului ceaușist.**

Textele nu erau nici scrise de mână, nici dactilografiate, nici realizate prin colaje de cuvinte decupate din ziare sau reviste, ci păreau a fi fost tipărite, artizanal ori într-o tipografie. Iar multiplicarea lor fusese făcută prin fotocopiere, deci, pe hârtie fotografică, fiecare "fotografie" având aceleași dimensiuni (aproximativ 16/9 cm., din câte îmi amintesc).

Iar toate cele trei categorii de manifeste purtau aceeași „semnătură": „C.S.N.", care reprezenta - aveam să aflu pe parcursul anchetei - inițialele unui „Comitet (sau Consiliu) de Salvare Națională".

Încă din start și, apoi, o perioadă deloc scurtă, ancheta

s-a dovedit a fi extrem de dificilă. Trebuia să dăm răspunsuri (printr-o temeinică probare) la un mare număr de întrebări: *Cine a (au) conceput cele trei texte ale înscrisurilor? Cine le-a (au) tipărit și multiplicat? Unde, când și prin ce mijloace? Ce reprezenta acest „C.S.N."?* etc., etc. Pentru că eram siguri, toată această acțiune nu fusese opera exclusivă a căpitanului de rangul I Radu Nicolae.

Desigur, cum era firesc, cercetările în cauză nu se rezumau doar la anchetarea domnului Radu Nicolae. Astfel încât, într-un timp relativ scurt, s-a reușit identificarea și arestarea a încă trei pesoane care l-au ajutat pe acesta, într-un fel sau altul, la comiterea faptelor referitoare la manifestele anticeaușiste. După care, probarea infracțiunilor și finalizarea cazului nu au mai ridicat probleme deosebite.

Pe scurt, iată cum s-au derulat faptele în cauză, cu precizarea că dezvăluirea lor nu se vrea a reprezenta un act de curaj din partea subsemnatului, întrucât aceasta nu poate afecta cu nimic siguranța națională a României:

Înscrisurile au fost realizate într-un mare oraș din provincie, unde domiciliau trei complici, după un procedeu cu totul inedit, cel puțin pentru mine: **textele manifestelor puse la dispoziție de domnul Radu Nicolae au fost transcrise pe trei cartoane de aproximativ 80/60 cm., folosindu-se, în acest scop, litere de tipar adezive, ce erau comercializate în seturi (așa-zisele "letraset" care, dacă nu mă înșeală memoria, au fost scoase ulterior din circulație). Apoi, unul dintre complici, de profesiune fotograf, a fixat cartoanele în poziție verticală, le-a fotografiat de la o anumită distanță, a developat filmul și a realizat acel impresionant număr de manifeste tip fotografie.** Care au fost aduse la București și depozitate în apartamentul domnului Radu Nicolae, fiindu-i găsite, cum am mai arătat, la percheziția domiciliară.

Desigur, manifestele urmau a fi difuzate, sens în care Radu Nicolae preconizase câteva modalități, dintre care menționez doar una: în timpul deplasării pe o rută mai lungă, cu un tren accelerat sau rapid, să arunce înscrisurile în dreptul localităților de pe traseu, inclusiv în stațiile unde trenul oprea. Variantă extrem de riscantă, dar eu știam deja că fostului meu anchetat nu îi era teamă să riște.

Spre sfârșitul anului 1987, inculpații au fost trimiși în judecată și condamnați la pedepse cu închisoare pe diferite termene. Dar au fost amnistiați integral și, firește, puși în liber-tate, prin „faimosul" decret de clemență dat de Nicolae Ceaușescu la 26 ianuarie 1988.

NOTĂ. Pe parcursul anchetei, domnul Radu Nicolae a dat și alte declarații, dar nu în calitate de inculpat, mai exact nu în legătură cu faptele pentru care a fost trimis în judecată și condamnat și deci, care nu făceau obiectul cauzei penale pe care am instrumentat-o. Declarații "de interes operativ", cum erau denumite.

Oricum, reamintind despre înfloriturile, supozițiile sau speculațiile care au circulat în legătură cu căpitanul de rangul I Radu Nicolae, **pot afirma cu toată răspunderea că, în anchetă, nu am obținut probe care să ateste pretinsa apartenență la unele servicii de informații străine a anumitor persoane.** Fac această afirmație ca fost anchetator, care am lucrat numai pe bază de probe și nu cu imaginația. Deși, vă asigur, de imaginație nu am dus și nu duc deloc lipsă!

În respectivele declarații au fost făcute, însă, referiri la persoane care au avut teribilul curaj să conceapă, clandestin, acțiuni menite a conduce la înlăturarea de la putere a lui Nicolae Ceaușescu! Deocamdată, atât, pe această temă. Poate, mai mult, în următorul volum...

Capitolul XI

DETURNĂRI EȘUATE

Telefonul a sunat noaptea, târziu. Avusesem o zi grea și tocmai aţipisem, dar trebuia să răspund. Fiindcă meseria de anchetator avea, printre alte "avantaje", și următorul: la orice oră din zi sau din noapte, în afara programului de lucru, trebuia, dacă ai plecat de la domiciliu, să comunici la ofițerul de serviciu pe Direcție numărul de telefon ori locul unde puteai fi găsit.

Mi s-a ordonat lapidar, ca de obicei, că trebuie să mă prezint la unitate, o mașină urmând să mă aștepte într-un sfert de oră, la ieșirea din bloc. Firește, m-am conformat imediat ordinului și, intrând pe poarta din Calea Rahovei 39, am observat că sunt aprinse luminile la mai multe birouri, inclusiv de la acela al șefului unității. Deci, am tras concluzia, se întâmplase (iarăși) ceva deosebit!

Gândul mi-a fost confirmat peste puțin timp dar punerea în temă asupra cazului mi s-a făcut într-un mod extrem de scurt, ceva în genul: "*S-a încercat deturnarea unui avion pe ruta... (o cursă internă). Se pare că este implicat și omul cu care vei intra imediat în anchetă. Raportezi cât mai repede rezultatul cercetării!*". Și cam atât... **Dar eram de mult timp obișnuit cu acest mod de lucru, în sensul ca anchetatorul, preluând un segment al unui anumit caz, să primească de la șef minimum de elemente cunoscute ale situației de fapt, desigur, în ideea de a obține cât mai multe date în cercetări și a nu se limita la confirmarea celor deja existente.**

În același timp, eram conștient că trebuie să acționez cu maximă operativitate, fiind vorba de un caz inedit și cu totul excepțional prin gravitatea lui, aflat în intenția directă a șefului Departamentului Securității Statului și, desigur, la cel mai înalt nivel. Aveam în vedere că **Nicolae Ceaușescu... ordonase (!?!) ferm că, pe teritoriul României, nu trebuie să se producă nici măcar o încercare de comitere a vreunui act terorist!** Or, ce altceva putea să însemne o tentativă de a deturna - spre Occident, fără îndoială - o aeronavă aflată în zbor? Iar cuvântul "inedit" l-am folosit pentru că, din câte îmi amintesc, **o astfel de încercare mai avuse-se loc în țara noastră o singură dată** (voi reveni, în finalul capitolului). Am în vedere, desigur, cazurile în care a fost implicată și Direcția

Cercetări Penale a ex-Securității.

M-am dus imediat în biroul meu, unde am avut surpriza să constat că omul pe care urma să îl anchetez se afla deja acolo! Era un bărbat tânăr, ce se mișca agitat prin încăpere și care, cum m-a văzut, și-a exprimat extrema indignare pentru că a fost adus pe nedrept la cercetări, întrucât nu se știa cu nimic vinovat.

Omul părea sincer, dar eu mă învățasem să lupt cu mine însumi în asemenea situații, chiar și după ce am acumulat o îndelungată experiență în această muncă. Și chiar dacă știam, din multe alte cazuri, că intuiția nu m-a înșelat niciodată, în probleme de fond, se înțelege.

L-am ascultat cam un minut, apoi i-am cerut politicos, dar ferm, să ia loc la masa de anchetă și să se liniștească. S-a așezat dar am reușit cu greu să îl calmez și aceasta doar după ce l-am determinat să înțeleagă că este vorba de un caz deosebit, care trebuie clarificat în cel mai mic amănunt, inclusiv prin cele ce urma să îmi declare. Și, după ce l-am asigurat că nu am venit cu idei preconcepute în legătură cu eventuala sa vinovăție.

Ca urmare, după acest prim pas, omul bănuit de complicitate la deturnare a început să vorbească. Firește, i-am cerut mai întâi să-mi precizeze motivul deplasării sale la București, iar tânărul mi-a declarat, senin, că venise în interes de serviciu la o anumită instituție, dându-mi toate detaliile necesare în acest sens. Totul părea plauzibil.

Mi-a explicat, apoi, ce se întâmplase în timpul călătoriei, firește, din punctul de vedere al percepțiilor sale: înainte de plecare, la barul aeroportului, a băut un coniac, "operațiune" repetată și în avion, după care obosit, a adormit. **A fost trezit, însă, de un zgomot ce i s-a părut asurzitor, iar în momentul trezirii a reușit să-și dea seama doar că niște oameni se luptau între ei. Și, asistând la această incredibilă scenă, s-a pomenit izbucnind într-un râs nestăvilit și solicitând zgomotos să i se aducă o cafea sau un coniac.** Până când s-a "trezit" din nou, de astă dată, imobilizat. Oricât am insistat, nu a putut să-mi explice (și să-și explice) această ieșire absolut absurdă și necontrolată!

"*Deci, a fost vorba de o împușcătură!* - am încercat să-mi formez o minimă imagine a celor ce se întâmplase în avion. *Iar lupta s-a dat între autorii încercării de deturnare și ȘOIMII*". (Așa erau denumite cadrele de securitate prezente pe toate cursele aeriene interne și internaționale, cu misiunea de a interveni - inclusiv

prin acțiune în forță și cu riscul vieții - pentru prevenirea oricărui act terorist). "*Și tot ei l-au imobilizat pe tânăr*", mi-am continuat gândul, după care m-au copleșit întrebările: care puteau fi sintetizate în două: **reacția (atitudinea) tânărului, produsă exact în acel moment "fierbinte", a fost deliberată, cu scopul de a distrage atenția securiștilor, a crea derută și, prin această diversiune, a da posibilitatea teroriștilor să acționeze? Sau a fost o reacție spontană și inconștientă - chiar dacă stranie, la prima vedere - a unui om brusc trezit din somn și speriat teribil de zgomotul împușcăturii și scena ce i se derula în fața ochilor?**

Nu cred că este cazul să intru în amănuntele anchetei, care s-a prelungit aproape două ore dar cu același rezultat: omul susținea cu tărie că este nevinovat. Iar eu, deși înclinam tot mai mult să-i dau crezare, nu... îndrăzneam (da, aceasta este cuvântul potrivit) să mă prezint la șef cu explicația atât de ciudată și de puțin verosimilă pe care mi-o declara anchetatul.

Dar, nici nu mai puteam continua ancheta în același fel, în sensul de a insista, la modul general doar, să mi se spună adevărul, fără a contraargumenta, cu elemente concrete, susținerile suspectului. Desigur, teoretic, puteam să discut cu colegii care anchetau celelalte persoane ori discutau cu antiteroriștii și cu personalul aeronavei, însă, practic...

Până când, a bătut în ușă colegul care îl audia pe cetățeanul ce se aflase în avion alături de anchetatul meu. "Vecinul" era deja în afara oricărei bănuieli dar confirma, cât de cât, susținerile tânărului pe care îl cercetam (în avion nu luase legătura cu nici o altă persoană, a stat tot timpul liniștit,a adormit la un moment dat etc.).

În final, am decis să consemnez în scris cele declarate de suspect și m-am prezentat la șef. Acesta a citit cu atenție declarația, a zâmbit ușor și mi-a ordonat: "*Bine dă-i drumul! Și să știm unde îl putem găsi, cât mai rămâne în București*".

Așadar, ancheta a stabilit cu certitudine nevinovăția unui om! Ceea ce, pentru mine, ca, de altfel, în toate situațiile asemănătoare, nu a constituit o înfrângere, ci un motiv de tainică satisfacție, gândind (pentru a câta oară?) că rolul nostru, al anchetatorilor, nu constă doar în a contribui la condamnarea unor oameni.

Dar, să vedem, pe scurt, ce se întâmplase în realitate, așa cum a rezultat după terminarea cercetărilor.

Luând decizia de a fugi cu orice preț din țară, cetățeanul G. s-a gândit să o facă pe calea aerului, prin deturnarea unui avion.

În acest scop, și-a confecționat un pistol artizanal și a cumpărat un... fier de călcat, apoi, a scos șamota din banalul obiect de uz casnic (era unul de tip clasic), iar în locul acesteia a pus piesele componente ale pistolului. În sfârșit, și-a cumpărat un bilet de avion spre București - decolarea urmând a avea loc pe aeroportul unui oraș situat în apropierea graniței de vest a țării - și s-a pregătit de plecare.

După decolare, G. a mers la toaletă, a desfăcut fierul de călcat, și-a montat pistolul artizanal și a trecut la acțiune. **Amenințând o stewardesă, a încercat să ajungă la cabina echipajului dar, fulgerător, unul din cei doi subofițeri aparținând fostei Unități Speciale de Luptă Antiteroristă (astăzi, Brigada Antiteroristă) a tras, cu propria armă, desigur, rănindu-l pe tero-rist în umăr, iar celălalt l-a imobilizat.** Apoi, avionul a ajuns fără probleme la București.

Pentru fapta lor, cei doi subofițeri au fost înaintați la gradul de sublocotenent.

Nu rețindacă înainte sau după eveniment, a avut loc, așa cum am mai menționat la începutul capitolului, o altă încercare de a fi deturnată o aeronavă, în timp ce zbura pe o cursă internă, decolând tot dintr-un oraș din vestul țării și având ca destinație tot Capitala.

Zborul se desfășura în liniște, până în momentul când un pasager a înmânat stewardesei un bilet, rugând-o să-l predea comandantului aeronavei, fiind vorba de o problemă urgentă Firește, însoțitoarea de bord s-a conformat și, peste câteva zeci de secunde, atât piloții, cât și "șoimii" știau ce conține respectivul bilet: **pasagerul în cauză cerea imperativ deturnarea avionului și aterizarea lui într-un anumit oraș din Occident, în caz de nesupunere teroristul amenințând cu aruncarea în aer a aeronavei. În acest scop - se preciza în bilet -, omul avea asupra lui o puternică încărcătură explozivă, iar în mână ținea declanșatorul.**

Într-adevăr, se vedea limpede că autorul biletului avea la picioare o sacoșă destul de voluminoasă, iar în mână, un mic obiect în formă de pix, cu degetul mare pus pe butonul acestuia.

În mod evident, soluții nu preau existau, în afara îndeplinirii celor cerute de terorist. Totuși, venind din spate, unul din luptătorii antiteroriști s-a aruncat asupra acestuia, imobilizându-l cu grijă de a nu-i da posibilitatea să apese pe butonul prin care s-ar fi declanșat explozia.

Aşadar, acţiunea teroristă a fost anihilată cu deplin succes. Apoi, s-a stabilit că **declanşatorul în formă de pix era, efectiv, un... pix, iar puternica încărcătură explozivă consta în nişte recipiente pline cu... vin şi ţuică!!**

Desigur, raportat la ultima frază, acest caz poate părea plin de umor. Ba chiar şi anchetatorii, mai mult sau mai puţin în glumă, se întrebau dacă nu cumva ar fi trebuit dispunerea unei expertize, care să stabilească, cert, conţinutul recipientelor respective. În realitate, însă, fără intervenţia curajoasă a cadrului de securitate, piloţii, pentru a nu risca viaţa atâtor persoane aflate în avion, ar fi urmat, întocmai ordinele... celui ce părea a fi un teribil terorist. *(Acest caz a fost descis pe larg într-o altă apariţie a editurii noastre,* ***„Secretele USLA"****, autor lt.col (r) Teodor Filip- n.ed.)*

Capitolul XII

„INDICAȚII PREȚIOASE“ ÎN MATERIA INFRACȚIUNILOR CONTRA SECURITĂȚII STATULUI

După cum, poate, am mai arătat, **în cei 20 de ani în care am activat ca anchetator de Securitate, am îndeplinit numai funcții de execuție, este drept, ajungând până la cea mai înaltă dintre acestea. Și nu am fost promovat într-o funcție de conducere, cum nu am fost ales nici în B.O.B., pentru simplul motiv că eram necăsătorit** (mai exact, divorțat) și, prin urmare, potrivit cerințelor de atunci, nu prezentam suficiente... garanții morale necesare ocupării unor asemenea funcții.

Pentru cititorii mai suspicioși, mă grăbesc să fac precizarea că introducerea de mai sus nu are deloc menirea să mă prezinte drept un fost disident (asta ar fi culmea culmilor!), ci doar să justifice următoarea frază: nu aveam calitatea să fiu informat, direct și din surse oficiale, dacă și măsura în care Nicolae Ceaușescu intervenea în derularea anchetelor din cauzele având ca obiect infracțiuni contra securității statului. Oricum, însă, indirect, știam că era informat în legătură cu cele mai importante dintre acestea și ordona să fie soluționate cât mai grabnic și, neapărat, în spiritul... legalității socialiste.

În două situații, însă, a fost clar, ca lumina unei zile însorite, clar pentru întreaga suflare... securistă (și nu numai) că „indicațiile prețioase“ proveneau direct de la fostul șef al statului. **„Indicații“ - de fapt, ordine - care, așa cum veți constata în continuare, erau total contradictorii sau, cum spune românul, „se băteau cap în cap“.**

Prima situație:

La Conferința Națională a fostului P.C.R., din 1977, Nicolae Ceaușescu a „decretat“ că, în România, nu mai există infractori politici, deci, implicit, infracțiunile contra securității statului, prevăzute în Codul penal, au rămas fără obiect! Dar, acest „memorabil“ eveniment trebuia, neapărat, să-și găsească o corespunzătoare reflectare și în realitate. Așa încât, **s-a trecut cu rapiditate la acțiune, respectiv, la... ajustarea realității!!**

Astfel, cauzele aflate în curs de instrumentare pentru infrac-

țiunea de subminare a economiei naționale au fost declinate organelor de cercetare penală ale fostei Miliții, sub aspectul infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor obștești (firește, prin organele de procuratură), iar în cele având ca obiect infracțiunea de propagandă împotriva orânduirii socialiste, s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală, motivându-se, de pildă, că faptele nu prezentau pericolul social al unei infracțiunii. Cred că aceste două exemple sunt suficiente, cu precizarea că am în vedere doar dosarele aflate în curs de instrumentare la Direcția Cercetări Penale a fostei Securități. Și cu mențiunea că, o perioadă destul de lungă, anchetatorii acestei unități s-au limitat la efectuarea de acte premergătoare și la sesizarea altor organe de urmărire penală.

Personal, însă, eram convins (cum erau convinși și alți colegi) că această situație nu va dura, bănuind chiar ce genuri de infracțiuni ne vor scoate din respectivul... semi-șomaj tehnic. Și într-adevăr, **după o vreme, am început să fim sesizați de unitățile informativ-operative cu cazuri privind infracțiuni de divulgare a secretului de stat. Pe care nu mai aveam cui să le declinăm, neavând vreun corespondent în fapte de competența altor organe cu atribuții de anchetă.** Nu bănuiam, însă, că „roata" istoriei, inclusiv în ceea ce privește meseria noastră, nu stătea pe loc, așa cum se va vedea în...

A doua situație:

Au trecut anii iar „decretul" privind... desființarea infractorilor politici a căzut în desuetudine. Aici, cred că se mai impune o precizare: folosesc termenul „politic" în sensul larg al acestuia, ce vizează pe toți cei care săvârșeau infracțiuni date prin lege în competența organelor de cercetare penală ale fostei Securități. În sens, restrâns, cuvântul avea în vedere, de regulă, fosta infracțiune de propagandă împotriva orânduirii socialiste, pentru care cazurile de trimitere în judecată și de condamnare erau cu totul izolate, deci, constituiau, efectiv, excepții.

Deci „roata" nici pe departe nu se înțepenise și, culmea ironiei s-a **mișcat exact cu 180 de grade!**Astfel că, într-o „bună" zi, am fost chemați la conducere vreo 4-5 anchetatori, prilej cu care șeful Direcției ne-a anunțat că urmează să ne fie declinate mai multe cauze penale complexe, aflate până în acel moment în instrumentarea colegilor de alături (la propriu, dar și la figurat). Mai exact, din cadrul Direcției Cercetări Penale a fostului Inspectorat General al Miliției. În acele clipe, nu mi-am dat seama de rostul

respectivelor declinări de competență dar, în aceeași zi, **am realizat că este vorba de o altă „indicație prețioasă", dată de cel care parcă uitase de prima, aflată, cum am mai menționat, în flagrantă contradicție cu aceasta din urmă! Pentru că declinările de competență vizau continuarea și finalizarea cercetărilor cu schimbarea încadrării juridice în infracțiunea de subminare a economiei naționale!** Desigur, numai pentru „șefii de loturi", câte doi-trei din fiecare cauză. În dosarul ce mi s-a repartizat, de pildă, au fost inculpate pentru această infracțiune contra securității statului trei persoane.

Dar, despre ce era vorba și ce se dorea, de fapt, prin această... transferare a dosarelor?

Era vorba de 4-5 „loturi" (îmi cer scuze, dar acesta era termenul utilizat), cuprinzând câte 10-15 persoane inculpate pentru **infracțiuni deosebit de grave (delapidări, abuzuri în serviciu, falsuri în înscrisuri, înșelăciuni etc), săvârșite în domeniile producerii și comercializării preparatelor din carne,** atât în Capitală, cât și în provincie. cauzele fuseseră instrumentate de adevărați profesioniști în domeniu (din nou, regret că nu-mi pot permite să dau nume), fiind documentat „beton", cum obișnuiam să spunem.

Iar motivul pentru care s-au hotărât aceste declinări de competență probabil că l-ați intuit deja: **trebuia, așa cum s-a și întâmplat, de altfel, să fie aplicate pedepse exemplare (în sensul de avertismente pentru posibilii viitori... amatori), cu toate că și infracțiunile pentru care unii dintre cei în cauză fuseseră inițial inculpați prevedeau asemenea pedepse.**

Ca urmare, principalii vinovați din fiecare „lot" au fost condamnați la moarte! Pedeapsă care, ulterior, le-a fost comutată în aceea cu închisoare. Și, astfel, pe timpul regimului Nicolae Ceaușescu, o singură persoană a fost executată pentru săvârșirea unei infracțiuni contra securității statului (tot subminare a economiei naționale). Ba, mint! Încă două, în ziua de 25 decembrie 1989. Dar, în acel caz, a fost comisă și o infracțiune contra păcii și omenirii: genocid... O încadrare juridică mai mult decât „perfectă"!

Capitolul XIII

ACT DE DIVERSIUNE?

Era seară, când am primit ordin să plec urgent, cu primul tren, într-un oraș din estul țării, unde se petrecuse un eveniment suspect de **acte de diversiune** (aceasta era formula consacrată pentru asemenea situații).

Am mai amintit despre acest (justificat) mod... pompieristic de lucru, dar îl repet pentru a vă destăinui că, la un moment dat, ajungea să te exaspereze sau, mă rog, să te streseze serios, fie și pentru motivul că și noi, securiștii, aveam și diverse probleme personale de rezolvat, unele stringente și care, ca un făcut, mai coincideau cu momentul plecării în diferite misiuni.

La destinație, unde am ajuns noaptea târziu, mă aștepta o mașină, care m-a dus direct la Inspectoratul Județean. De odihnă și de masă nu putea fi vorba nici pe departe, iar eu eram conștient că urmează să "petrec" o altă noapte albă.

Ancheta era deja în plină desfășurare, fiind condusă de către șeful de atunci al Brigăzii de Miliție Transporturi, care m-a pus rapid în temă cu parametrii problemei.

Ce se întâmplase? Cu câteva ore în urmă, fuseseră puse pe o cale ferată mai multe obstacole, respectiv, niște plăci de circa 50/50 cm., așezate stivuit, găsite de făptuitor chiar la fața locului (din câte reții, erau folosite pentru terasament). Din fericire, primul tren apărut, de fapt, o locomotivă de manevră, a aruncat plăcile, fără a suferi defecțiuni semnificative.

Dar, curios apărea faptul că, peste cam o jumătate de oră, o altă locomotivă (sau tren), venind din sens invers, a întâlnit un alt obstacol, constând într-o sobă veche din tablă, amplasată la relativ mică distanță de locul unde fuseseră puse plăcile și evident, după înlăturarea acestora. De astă dată, fiind avizat, mecanicul a observat din timp obstacolul și a evitat coliziunea.

În mod clar, se putea trage o primă concluzie: făptuitorul a așteptat la fața locului să vadă efectul primelor obstacole, iar apoi, constatându-și eșecul, l-a amplasat pe cel de-al doilea! Și numai un om având un curaj diabolic sau dement putea proceda în acest mod! Pentru că, prima mișcare pe care o face cineva ce comite o acțiune atât de gravă este să îndepăr-

teze cât mai rapid de locul faptei. O concluzie care, după cum se va vedea, ne-a fost de un real folos în anchetă.

M-am alăturat imediat colegilor de la Miliție și Securitate în cercetarea primilor suspecți, respectiv, a mai multor tineri care, venind de la un bal, destul de... "veseli", au trecut prin apropierea locului faptei, cam la o oră bănuită a punerii obstacolelor. Rezultatul: negativ. Erau prea mulți și prea tineri, pentru a nu reuși să-i determinăm a recunoaște, dacă ar fi avut vreo legătură cu evenimentul.

Dar, trecuse deja o zi din cele trei date ca termen de... „sus", pentru descoperirea autorului sau autorilor. Da, după cum am mai arătat într-un capitol anterior, se dădeau asemenea aberante termene în cazurile de producere a unor evenimente suspecte de acte de diversiune. Poate că termenul "*aberant*" este prea dur, însă, la un asemenea caz, ca și la altele, autorul poate fi descoperit într-o zi, o lună, un an sau, să fim realiști, poate rămâne nedepistat.

Au urmat alți și alți suspecți, alte și alte anchete...

Dar, în a treia zi, am fost convocați la o ședință de analiză a cazului, prilej cu care, șeful Brigăzii de Miliție Transporturi ne-a anunțat că s-au obținut unele date (probabil, pe linie informativă, am gândit eu) despre posibilul autor al evenimentului.

De la ședință, unii colegi au plecat răsuflând ușurați dar, personal, eram destul de serios îngrijorat, mai ales când am aflat cine este suspectul: **un bolnav psihic deosebit de violent în anumite momente, cu care nu se prea putea discuta. Și chiar dacă și-ar fi recunoscut fapta, noi eram obligați să o probăm! Pentru că, vorbind la modul general, luată în sine și neînsoțită de alte elemente probatorii, simpla recunoaștere a învinuitului sau inculpatului este absolut insuficientă.**

În cazul pe care îl relatez, însă, situația era mult mai complicată. Fie numai dacă aveam în vedere că întâlnisem în activitate bolnavi psihic care aflând despre comiterea unor infracțiuni mai deosebite, se prezentau din proprie inițiativă la autorități și declarau cu seninătate că ei sunt autorii acestora, deși erau complet nevinovați!

În plus, se contura tot mai clar ideea că suspectul a "lucrat" singur și, desigur, după căderea întunericului, astfel încât posibilitatea existenței unor martori oculari era aproape exclusă. Adăugați și faptul că omul nu avea prieteni, cărora să li se fi putut confesa, și veți trage cu ușurință concluzia cu privire la posibilitățile de probare pe care le aveam! Mai mult, o eventuală reconstituire a faptei nu putea fi luată în calcul nici măcar teoretic.

Intercalez aici un amănunt aparent lipsit de importanță, dar motivul scrierii lui va fi văzut în finalul capitolului. Suspectul avea o mare pasiune, care îi ocupa mai tot timpul și nu putea să-i fie decât benefică: cu eforturi greu de imaginat, săpase în curtea casei o groapă enormă, mai exact, un gen de puț, cu diametrul de vreo opt metri și cu adâncimea de peste zece, armat cu diverse bucăți de lemn, pentru a nu se surpa. Apoi, la acea adâncime, a început să sape un tunel orizontal, fiind convins că va găsi acolo, în adâncuri, cum i s-a spus forța cosmică ce îl călăuzea, o luminiță cu puteri miraculoase. (Să nu se creadă că fac vreo aluzie la de-acum celebra "*luminiță de la capătul tunelului*").

Dar, să revenim la cercetări. În pofida circumstanțelor expuse mai sus, s-a reușit - cu migală și cu mare dificultate-obținerea a o serie de probe care ne-au convins că suspectul este, într-adevăr, autorul faptei. Oricum, respectivul nu putea fi tras la răspundere penală, fiind lipsit de discernământ, dar noi trebuia să excludem ipoteza că altcineva ar fi infractorul. Voi prezenta, în continuare, doar câteva aspecte rezultate din cercetări.

S-a stabilit, astfel, că tânărul în cauză obișnuia să stea, uneori ore în șir, în apropierea căii ferate, pe o colină (termen folosit convențional; în fapt, pe o parte a căii ferate, trenul urca în pantă) situată în zona evenimentului, urmărind trenurile care treceau.

Am discutat, apoi, cu părinții suspectului, de la care am aflat că, în seara cu pricina, acesta a venit acasă foarte târziu, într-o agitație deosebită și, în plus, în stare de ebrietate, aspecte care li s-au părut ciudate, întrucât fiul lor, obosit de munca de la groapă, se culca devreme, relativ liniștit, și nu obișnuia să bea. Iar îngrijorarea le-a crescut când, întrebându-l pe unde a umblat, a refuzat să le dea vreo explicație, devenind violent.

I-am întrebat cum și când i s-a declanșat boala, primind un răspuns de-a dreptul uluitor: pe când avea vreo 7-8 ani, a asistat îngrozit cum bunica lui, pe care o iubea foarte mult, a murit strivită de un tren, iar după teribilul șoc suferit, a ajuns să urască trenurile dar și să îi fie frică de acestea.

Cazul era considerat încheiat dar eu nu eram încă mulțumit, dacă se poate folosi acest termen. Voiam cu orice preț să discut cu făptuitorul și să-l abordez direct în legătură cu evenimentul, dar locțiitorul șefului Miliției județene, cu care eram prieten, m-a sfătuit să renunț la această nesăbuită idee. Mi-a explicat că discutase cu omul și, la intenția de a face măcar aluzie la eveniment, respectivul

devenea de o furie deosebită.

Dar eu am riscat și, la acea teribilă întrevedere - pe care nu o voi uita vreodată - am fost pe punctul de a-mi pierde viața!

Omul a venit cu toată bunăvoința, fiind convins că este chemat pentru "descoperirea" sa legată de "luminiță". Atunci am aflat că făcuse diverse demersuri la autorități în acest sens, rămase, firește, fără rezultat. (Avea și un dosar asupra sa).

Am discutat mult cu el despre groapă, tunel și luminiță, și părea un om normal psihic, cu o surprinzătoare coerență în vorbire, în raport cu nivelul de pregătire pe care îl avea. Dar "fuga privirii" și alte elemente de acest gen, pe care orice anchetator care se respectă trebuie să le știe, m-au convins, o dată în plus, că omul era bolnav psihic.

L-am întrebat dacă a lucrat la groapă și în ultima săptămână, iar el și-a aminiti cu exactitate cât a săpat în fiecare zi și alte activități pe care părinții îl puneau să le facă în gospodărie.

În sfârșit, am ajuns și la ziua evenimentului, iar "anchetatul meu" a devenit brusc nervos și incoerent în vorbire. Mi-a arătat că muncise la groapă până spre seară, după care s-a dus la bufet și a cumpărat două sticle cu vin, pe care le-a băut singur, pe "colină", aproape de calea ferată. Apoi, a mers acasă și s-a culcat.

"*Dar ce-ai mai făcut acolo, pe colină, domnule*?", am făcut imprudența să-l întreb. Precizez că mă aflam singur cu el, într-o încăpere total improprie pentru anchetă, mai exact, în camera în care erau depozitate corpurile delicte.

Omul s-a ridicat de pe scaun,orb de furie, și, uitându-se parcă hăituit prin încăpere, a început să strige amenințător: "*Cu ce vrei să-ți dau în cap?*" Și slavă Domnului, avea destule în jurul său!

L-am privit calm și i-am zis cam așa: "*Ia, te rog, loc și mai povestește-mi cum e cu luminița divină!*". Și replica asta m-a salvat, căci tânărul s-a calmat ca prin farmec și am continuat în liniște discuția. Iar, pentru mine, abia acum ancheta luase, cu adevărat, sfârșit.

Astfel încât, am plecat la București cu convingerea că a fost descoperit adevăratul autor al acestui eveniment, dar și cu tristețea pe care ți-o dă asistarea la un crâmpei din viața unui om pe care soarta l-a pedepsit atât de crunt și de nedrept...

Capitolul XIV

ÎNSCRISURI CU CONȚINUT... NECORESPUNZĂTOR

La câteva luni după repartizarea la Direcția Cercetări Penale a fostei Securități - deci, pe la sfârșitul anului 1970 sau începutul lui 1971 -, am fost trimis în prima mea... misiune în provincie. "Misiune" care s-a rezumat, de fapt, la a asista, ca orice altă persoană, la procesul unui grup relativ mare de persoane, tri-mise în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de **complot**, faptele constând în conceperea, redactarea, multiplicarea și difuza-rea a numeroase înscrisuri cu conținut... necorespunzător (voi reveni asupra acestui adjectiv), îndreptate împotriva regimului Ceaușescu.

Reţin, din acest caz, două aspecte. Mai întâi, amploarea deosebită a respectivei acțiuni - difuzările având loc masiv, în mai multe zone ale țării și într-un interval de timp destul de lung, iar apoi, marea dificultate cu care s-a reușit identificarea făptuitorilor. Dificultate explicabilă, poate, și prin aceea că **unul din conducătorii grupării fusese ofițer de Securitate!!**

Dar, mi-a mai rămas în minte și altceva: surprinderea tânărului anchetator (eu fiind acela), căruia nu-i venea să creadă că se puteau comite asemenea fapte împotriva celui care, nu numai doi-trei ani înainte, fusese ovaționat sincer de o imensă mulțime, pentru poziția avută față de intervenția sovieticilor în Cehoslovacia.

Exemplul de mai sus l-am dat, însă, nu pentru a-mi releva amintirile de atunci, ci pentru a ilustra una din excepţiile de la regulă în ceea ce privește modalitățile de soluționare, în anii '70-'80, a cazurilor având ca obiect înscrisuri anticeaușiste. O altă excepție, mult mai târzie, a constituit-o cazul Radu Nicolae, pe care l-am prezentat într-un capitol anterior. Anii au trecut și - **cu toate că lucram într-un serviciu specializat pe probleme de contraspionaj și contrainformații economice, inclusiv în domeniul comerțului exterior - mi s-au repartizat spre soluționare și cazuri de acest gen, în special spre sfârșitul deceniului trecut, când fenomenul luase o amploare deosebită.**

Precizez că acțiunile respective constau în redactarea și difuzarea ori expedierea de manifeste, scrisori , lozinci, afișe, dar și în realizarea a diverse inscripții în locuri publice. **Cât despre**

intervenția noastră, a anchetatorilor, în asemenea cazuri, menționez că aceasta avea loc, ca regulă generală, doar după identificarea autorilor (inclusiv, obligatoriu, prin expertizarea grafică), fiind justificată legal prin faptul că organele de cercetare penală ale Securității erau competente să efectueze astfel de verificări în cadrul actelor premergătoare, întrucât acțiunile la care mă refer puteau constitui, în anumite circumstanțe, fosta infracțiune de propagandă împotriva orânduirii socialiste.

Dar, verificările și cercetările efectuate în cazurile de acest gen se limitau, în marea lor majoritate, la anchetarea autorilor de înscrisuri identificați, care, după ce își recunoșteau faptele, erau avertizați. Prin urmare, repet, cazurile privind auto-rii de înscrisuri finalizate prin trimiterea în judecată și condam-nare constituiau rare excepții de la regulă.

Menționez că măsura avertizării, ca și oricare alta considerată a fi una specifică de prevenire în munca de securitate, **nu putea fi luată față de membrii fostului P.C.R., despre ale căror fapte erau doar informate organele locale de partid, care acționau așa cum credeau de cuviință.**

În final, fiecărui autor i se lua un angajament scris personal, în care își recunoștea și descria din nou fapta comisă, își manifesta regretul pentru aceasta și promitea că nu o va mai repeta.

Și, odată încheiat acest act, cazul era considerat încheiat, cel puțin din punctul de vedere al organelor de cercetare penală.

Precizez că toate... procedurile prezentate mai sus erau valabile și în cazurile privind acțiunile și manifestările cu caracter propagandistic - considerate ostile - întreprinse pe cale orală.

M-am referit la angajamentele scrise personal de către făptuitori nu doar pentru a releva în ce anume consta ultimul act întocmit după avertizare sau după luarea altei măsuri de prevenire pe linie de securitate, dar și, mai ales, pentru a face o altă precizare, pe care o consider necesară în raport cu viitoarea lege privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, ca poliție politică, aflată încă, în momentul când scriu aceste rânduri, în dezbaterea Parlamentului.

Am în vedere faptul că, **în conținutul declarațiilor-angajament, era înserată uneori și angajarea persoanelor în cauză de a sesiza Securitatea în situațiile în care iau cunoștință de pregătirea sau comiterea unor fapte date în competența acestor organe.**

Dar, ATENȚIE! **Acesta era un angajament pur formal,** de natură a da mai multă greutate modalității de finalizare a cazului, și **care nu avea nici o legătură cu angajamentul dat de o persoană în momentul când era recrutată ca informator, colaborator, rezident etc., nefiind, deci, în mod neapărat, urmat de furnizarea de informații.** Așa încât, ar fi cu totul greșit și desigur regretabil să se considere că cei care au dat acele angajamente formale au colaborat apoi, obligatoriu, cu fosta Securitate.

Am promis că voi reveni asupra cuvântului "*necorespunzător*", context în care vreau să explic și de ce folosesc constant, în această carte, expresia "*acțiuni sau manifestări* ***anticeaușiste***".

Consemnarea (mai exact, modul de descriere) în declarații sau în alte documente a faptelor la care fac referire în prezentul capitol presupunea anumite... rigori de ordin intern, ce nu puteau fi încălcate, sub nici o formă, de către anchetatori și, în general, de ceilalți ofițeri de Securitate.

Astfel, era cu desăvârșire interzis să apară, în declarații sau în note explicative, dar și în note informative ori în orice alt document intern, numele "tovarășului" și cel al "tovarășei" (ceilalți nu mai contau, dar nici nu-i băga nimeni în seamă). O vreme, nume-le respective au fost înlocuite cu formula "*conducerea superioară de partid și de stat*", iar apoi, cu expresia "*orânduirea socialistă*"! (Nu am știut niciodată cine dădea aceste indicații "prețioase"). Deși, afirm în deplină cunoștință de cauză, covârșitoarea majoritate a acțiunilor și manifestărilor considerate a fi ostile "*conducerii superi-oare*" sau "*orânduirii socialiste*" erau îndreptate, în realitate, doar împotriva lui Nicoale Ceaușescu (o clipă, am fost pe punctul de a nu-i scrie numele!) iar, după vertiginoasa ascensiune bine cunoscută, și contra soției sale.

De altfel, unele persoane pe care le-am cercetat mi-au dat, în timpul anchetei, replici deschise, de genul: "Domnule, *eu n-am nimic cu orânduirea socialistă sau cu comunismul, eu am ce am cu Ceaușescu*!" Deci, tocmai de aceea folosesc în carte, de regulă, termenul de "*anticeaușism*". Cu toate că - istoria avea să demonstreze - acele consemnări nu erau prea departe de adevăr. Pentru că, o știe toată lumea, odată cu înlăturarea și lichidarea lui Ceaușescu, s-au prăbușit și orânduirea socialistă și comunismul din România.

Iar spre sfârșitul anilor '80, **s-a decis** - iarăși, nu știu de către cine - a se folosi în documente interne, în locul formulei *"înscri-suri ostile"* (sau *"înscrisuri dușmănoase"*), aceea de *"înscrisuri cu conținut necorespunzător"*. **Deci, culmea!, în această perioadă, după cum am mai arătat, cazurile la care m-am referit au înregistrat o amploare fără precedent, atât sub aspect numeric, cât și din punctul de vedere al virulenței acuzelor aduse regimului Ceaușescu!**

Dar, în pofida acestor realități, respectivele acțiuni erau etichetate, neutru, doar *"necorespunzătoare"*, probabil, în ideea de a fi bagatelizate și a se demonstra, astfel, că nu prezintă un pericol serios pentru regim...

Capitolul XV

DIVULGĂRI DE SECRETE ECONOMICE

Trădare cu... flagrant stradal

În întreaga activitate de cercetare penală, ponderea cazurilor pe care le-am instrumentat a fost deținută, neîndoielnic, de cele având ca obiect divulgări ale secretelor de stat sau de serviciu în domeniul economic, cu precădere, în sfera comerțului exterior. Gen de fapte ilicite comise frecvent nu doar în România, ci mai peste tot în lume, și nu numai în trecut, dar și în prezent și viitor. Dar, referindu-mă doar la propria noastră „ogradă", îmi permit a-mi exprima opinia că, **între infracțiunile de această natură săvârșite înainte de 1989 și cele de astăzi, există cel puțin trei deosebiri: în prezent, a crescut numărul... subiecților activi (termen folosit în sens juridic) ce dețin funcții tot mai importante în diverse autorități și instituții publice, valoarea „recompenselor" este incomparabil mai mare față de trecut, iar făptuitorii sunt tot mai greu de identificat și de a fi dovediți ca fiind vinovați.** (Cu privire la ultimul aspect, vreau să se înțeleagă, foarte clar, că nu pun sub nici o formă la îndoială profesionalismul autorităților publice competente a descoperi și neutraliza asemenea activități infracționale. **Am lucrat, totuși, șase ani în Serviciul Român de Informații** și, prin urmare, nu scriu în necunoștință de cauză).

Repet, cele de mai sus nu reprezintă decât opinii personale și m-aș bucura enorm ca ele să fie eronate!

În ce constau, în fond, divulgările de secrete din domeniul comerțului exterior? De regulă, totul debuta cu stabilirea unor relații neoficiale între un funcționar dintr-o întreprindere română de comerț exterior și reprezentantul firmei străine cu care purta tratative pentru încheierea unor contracte de import (acestea erau cele mai frecvente cazuri). După realizarea respectivelor legături în afara cadrului oficial și după ce comerciantul străin se convingea că partenerul său de afaceri poate fi corupt, se trecea la **faza a doua: oferirea, de către străin, funcționarului român, de mici „atenții", inițial** (pachete sau cartușe de țigări, brichete mai sofisticate, truse de stilouri și pixuri, sticle cu whisky etc), **iar apoi de „cadouri" tot mai substanțiale. Iar eu, ca anchetator, descoperindu-le, eram**

la curent cu evoluția tehnicii mondiale dar și cu valoarea, mereu crescândă, a informațiilor furnizate. Astfel, „moda" a evoluat spectaculos în anii '70-'80: ceasuri electronice, aparate de radio, radio-casetofoane, televizoare color, combine muzicale, aparate video... Și, nefăcând parte din categoria înșiruită, sume mai mici sau mai mari în valută, ca și diverse bijuterii din aur. Iar când funcționarul român se deplasa pentru tratative în străinătate, i se asigurau gratuit cazarea și masa, pe care omul și le deconta, după revenirea în țară. Se înțelege, cred, dar precizez, pentru orice eventualitate, că mă refer doar la persoanele pe care le-am cercetat, deci, la infractori.

Presupun că, pentru unii cititori tineri, asemenea „daruri" pot părea bagatele dar, în acele vremuri, prezentau valori substanțiale, a căror procurare (pe căi cinstite) era imposibilă pentru majoritatea covârșitoare a populației.

După cele două etape amintite, urma, ca o consecință firească, a treia: la restaurant, într-un parc, pe stradă sau chiar în sala oficială de tratative, când rămâneau pentru câteva momente singuri, **comerciantul străin îi solicita funcționarului român să-i comunice firmele concurente și prețurile oferite de acestea, din afacerea asupra căreia se purtau negocieri.** Ca și alte date și informații de acest gen, de natură a-l favoriza pe străin să câștige contractul; bineînțeles, în favoarea lui și cu urmări păgubitoare pentru partea română.

Iar „bietul" funcționar autohton îl informa, docil, pe străin cu toate informațiile pe care acesta i le cerea. Era prea târziu să mai dea înapoi! Iar fapta nu putea fi scuzată prin nimic, fie numai pentru că toată... suflarea din domeniul comerțului exterior cunoștea foarte bine **o prevedere din H.C.M. nr. 19/1972, emis în aplicarea Legii nr. 23/1971 privind apărarea secretului de stat în România**, în conformitate cu care informațiile, datele și documentele referitoare la *„stadiul tratativelor pentru importuri și exporturi* (ofertele concurenței, studiul comparativ al ofertelor- prețuri și alte asemenea) *până la încheierea contractelor*" **au caracter strict secret!** Acte normative care nu au fost încă abrogate și înlocuite cu altele, ce se vor ridica, nu încape discuție, la nivelul standardelor și exigențelor etc., etc. Dar îmi este serios teamă că, **până la adoptarea noilor reglementări legale în materie, acestea vor rămâne fără obiect, în sensul că nu vor prea mai exista secrete care să nu fie divulgate...**

Cele prezentate până acum au în vedere doar cazuri ce s-au limitat la divulgări ale secretelor de stat, însoțite, de regulă, de alte infracțiuni: luare și dare de mită, nerespectarea dispozițiilor legale privind regimul mijloacelor de plată străine sau al metalelor prețioase ș.a. Dar, **Direcția Cercetări Penale din fostul Departament al Securității Statului s-a confruntat și cu cauze penale mult mai grave, de subminare a economiei naționale, săvârșite în domeniul comerțului exterior, prin favorizarea anumitor firme străine în încheierea de contracte de import sau export, fapte soldate cu importante pagube pentru statul român.**

Să nu mă abat, însă prea mult de la subiect și să revin la „divulgarea"... divulgărilor.

Ca și faptele de trădare prin transmitere de secrete, și infracțiunile în discuție erau, în marea lor majoritate, foarte greu de probat, chiar dacă noi, anchetatorii și ofițerii din unitatea informativă de profil, eram sută la sută convinși de comiterea acestora, ba cunoșteam, nu de puține ori, și conținutul informațiilor transmise! Dar, sursele secrete de informații nu puteau fi puse, sub nici o formă, în pericol. A fost, este și va fi un principiu fundamental al activității oricărui serviciu de informații sau de contrainformații!

Cele mai fericite (dacă se poate spune așa) **situații erau, desigur, acelea în care reușeam constatarea infracțiunii flagrante,** deci, a momentului când lucrătorul român din comerțul exterior transmitea documentul sau orice alt înscris conținând informații secrete de stat, către comerciantul străin. Și, ca o precizare, în expresia *„comerciant străin"* includ și pe reprezentanții acestora în țara noastră, chiar dacă erau cetățeni români.

Iar dacă flagrantul nu era posibil, începea epuizanta muncă de anchetă. În aparență, cercetarea penală se desfășura mai ușor când îi puteam ancheta, concomitent, atât pe cel care a divulgat secretele, cât și pe acela care le-a primit. Am specificat „în aparență", pentru că, chiar dacă cei doi își recunoșteau faptele, puteau oricând să le retracteze, în fața fie a procurorului, fie a instanței de judecată. De aceea, trebuia să adunăm alte și alte probe, pentru ca dosarele să fie „beton", cum vorbeam între noi. Și, afirm cu toată convingerea, au fost! Se poate verifica oricând dacă această afirmație este sau nu veridică.

Dar, cred că este momentul să închei cu generalitățile și să prezint, pe scurt, un caz concret care mi-a fost repartizat spre soluționare.

Un prim asemenea caz: dintr-un dosar întocmit de unitatea informativ-operativă pe profil de contrainformații în domenlul comerțului exterior, rezulta că un economist de la o astfel de întreprindere - ce purta tratative cu trei firme străine pentru încheierea unui contract de import - s-a întâlnit de câteva ori cu reprezentantul uneia dintre acestea, pe o anumită stradă dintr-un cartier periferic al Capitalei, și numai la căderea serii. În timpul acestor scurte întrevederi, cei doi se plimbau agale pe respectiva alee, iar, la des-părțire, comerciantul străin îi înmâna românului o sacoșă cu un conținut numai de ei știut.

Informațiile erau deosebit de interesante dar se punea problema modului în care să trecem la acțiune. Au fost emise mai multe variante, **dar soluția ne-a fost dată de o sesizare... trăsnet: peste câteva ore, tot pe înserat, economistul urma să predea comerciantului străin un anume document! Nu știam nici ora și locul întâlnirii, nici conținutul documentului și nici măcar dacă informația era corectă (nu mai era timp pentru a fi verificată),** dar o decizie trebuia luată. Și aceasta, cu maximă rapiditate! Pentru că - specialiștii în domeniu cunosc prea bine -, în rezolvarea unui caz pot apărea anumite momente operative pe care, dacă nu le exploatezi prompt, ratezi totul! **Și, s-a hotărât trecerea, cu riscurile de rigoare, la constatarea infracțiunii flagrante.**

Locul și timpul? Nu aveam de ales. Astfel încât, ne-am fixat... dispozitivele în zona străzii unde aveau loc întâlnirile, totul fiind pregătit înainte de a se însera. Eu, împreună cu doi colegi din unitatea informativă, ne aflam într-o mașină pe o străduță paralelă, astfel că **nu puteam vedea** ce se întâmplă la posibilul loc al comiterii faptei. Dar, **puteam auzi** semnalul-parolă.

Și, parcă după nesfârșite momente de așteptare într-o maximă încordare, am recepționat SEMNALUL! Mașina a demarat instantaneu și în circa zece secunde a oprit, scrâșnind, lângă cei doi. Am coborât, m-am legitimat și le-am cerut actele de identitate. Străinul și-a scos mâinile din buzunarele pardesiului, pentru a-mi prezenta actele, moment în care a lăsat să îi scape o hârtie împăturită. „*Domnu', domnu'*, l-a atenționat un trecător aflat în apropiere, *v-a căzut ceva din buzunar*!". Dar, comerciantul străin a negat cu vehemență să aibă vreo legătură cu respectiva hârtie și a început să-și manifeste zgomotos revolta pentru că a fost acostat ilegal de către Securitate. Însă un alt cetățean aflat în apropiere, a confirmat că hârtia a căzut din buzunarul străinului.

În acel moment, am ridicat, de un colț, coala împăturită, am rugat lumea deja adunată să... circule și, cu două mașini, ne-am deplasat la cea mai apropiată secție de Milițe: noi, ofițerii de securitate, comerciantul străin, economistul român și cei doi martori asistenți. În una din mașini, mă aflam împreună cu unul dintre colegi, cu un amator asistent și cu străinul, care continua să vocifereze și să amenințe, vădit pornit pe intimidare. Nu i-am acordat atenție, deși mapa în care pusesem corpul delict - ținută la vedere, pentru a nu fi acuzat că am substituit respectivul înscris - îmi frigea, parcă, degetele. Pentru că o întrebare mă obseda: cum voi proceda în situația în care hârtia nu ar fi conținut nimic incriminator...

La Secție, am intrat cu toții într-o cameră. Mi-am pus o pereche de mănuși, am arătat hârtia martorilor asistenți, pentru a o recunoaște, apoi am desfăcut-o. **Și, brusc, m-am liniștit: coala conținea un tabel comparativ al celor trei oferte din afacerea comercială aflată în stadiu de tratative, cu precizarea firmelor existente în competiție, a prețurilor oferite de fiecare și a caracteristicilor tehnice ale produselor ce urmau a fi importate. Și, culmea!, datele erau scrise de mână, chiar de către economistul român!** Astfel încât, acesta a recunoscut relativ ușor că, la solicitarea străinului, a întocmit tabelul respectiv, copiind datele din documentele oficiale pe care le avea la dispoziție, tabel pe care l-a înmânat comerciantului cu câteva clipe înainte de a fi prinși în flagrant.

Străinul continua, însă, cu vehemență, să nu recunoască realitatea faptelor, deși aceasta devenise evidentă. Într-un târziu, i-am vorbit, nepăsător, cam așa: „*Domnule, nu cunosc sistemul probatoriu din țara dumneavoastră. Dar ce verdict credeți că ar da un judecător pus în fața următoarelor mijloace de probă: declarația economistului, prin care recunoaște că i-ați solicitat și v-a înmânat documentul incriminator, raportul de expertiză grafică, declarațiile a doi martori, care arată că ați scos și aruncat din buzunar corpul delict, raportul de expertiză care stabilește că, pe înscris, se află doar amprentele dumneavoastră și cele ale partenerului român de afaceri, precum și procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante? Vinovat sau nevinovat?*". **Comerciantul străin a tăcut câteva secunde, apoi a rostit, cu o voce resemnată: „*Vinovat!*".** Și, din acel moment, cazul era, în esență, rezolvat...

Trădare plătită în... ani închisoare

Într-unul dintre multele cazuri de acest gen ce mi s-au repartizat spre instrumentare, informația esențială obținută de unitatea centrală de contrainformații în domeniul comerțului exterior era, pe cât de lapidară, pe atât de clară: în timpul tratativelor ce se purtau pentru încheierea unui contract de import, economistul "A" dezvăluie cetățeanului român "B" - reprezentantul în țara noastră al firmei străine "X", aflată în respectiva competiție - prețul oferit de firma concurentă "Y". Preț care, după cum am arătat și în capitolul anterior, avea caracter strict-secret.

Informația nu putea fi pusă absolut deloc la îndoială, sub aspectul veridicității (un mare avantaj pentru anchetator) dar fusese obținută printr-un mijloc secret al muncii de securitate, ce nu putea fi deconspirat sub nici o formă (un și mai mare, de astă dată, dezavantaj).

Până la declanșarea anchetei propriu-zise, s-a trecut rapid la verificări suplimentare, stabilindu-se, în primul rând, că prețul divulgat era cel real, ceea ce constituia un element esențial al exis-tenței infracțiunii (căci putea fi vorba și de o stratagemă în tratative a comerciantului român). Și a mai rezultat un alt aspect, deosebit de relevant pentru evaluarea gravității actului de divulgare: dacă până atunci reprezentantul firmei "X" manifestase flexibilitate în cadrul tratativelor, exact la următoarea întâlnire, desfășurată la două-trei zile după primirea informației, a coborât prețul de ofertă cu extrem de puțin sub cel al concurenței, nemaiacceptând, apoi, sub nici o formă, reducerea acestuia.

Tratativele au continuat și în zilele următoare, cu aceeași rigiditate din partea lui "B" și acest nou preț al concurenței. Urmarea o ghiciți, desigur: peste alte două-trei zile, la următoarea ședință de tratative, "B" a renunțat la inflexibilitate doar câteva minute, pentru a scădea și el prețul, tot cu foarte puțin sub cel nou oferit de cealaltă firmă, dar suficient pentru a putea câștiga competiția. Deci, practic, reprezentantul firmei "X" dicta în tratative după bunul său plac, mai exact, în funcție de informațiile pe care le primea. De ce treceau două-trei zile până când respectivul reprezentant comercial venea cu noile oferte, veți afla în continuare.

În acest context, trebuia să luăm o decizie ce nu suferea amânare. Dar, cum discutam cu colegul din unitatea informativă, dacă la întrebarea lui... Herzen - "*Cine-i de vină?*" - știam cert răspunsul, nu același lucru puteam spune despre întrebarea lui... Cernâșevski - "*Ce-i de făcut?*". (Nu vă speriați! Sunt rusofil exact în aceeași măsură în care sunt americanofil și exact pentru același unic motiv-literatura).

Până la urmă, am ajuns, vrând-nevrând, la concluzia că

cea de-a doua întrebare nu putea avea decât un singur răspuns: trecerea la anchetarea celor doi posibili viitori inculpați. Martori la comiterea faptelor nu existau și nu aveam în acel moment, posibilitatea administrării altor mijloace probatorii. Desigur, între timp, intrasem în posesia întregii documentații legate de contractul de import în cauză, inclusiv a xerocopiilor ofertelor depuse, succesiv, de cele două firme aflate în competiție, care atestau, indirect și doar într-o anumită măsură, prin evoluția prețurilor, cele două acte de divulgare.

Cu prilejul realizării acestei activități de documentare, s-a produs, însă, și un... **mic incident, ce inițial a fost considerat o greșeală a noastră dar pe care am reușit ulterior să îl transform într-un important avantaj.** Despre ce a fost vorba? Deși am solicitat (oficial, desigur) de la conducerea întreprinderii de comerț exterior, pentru consultare, nu doar dosarul ce ne interesa, ci mai multe contracte de import, aflate în curs de tratative sau în executare, economistul "nostru" a luat cunoștință, întâmplător, de această acțiune. **Astfel încât, vădit îngrijorat, și-a manifestat față de mai mulți colegi bănuiala că el este cel vizat de Securitate, întrucât comisese, chiar în acea perioadă, anumite greșeli în derularea unui contract cu firma "X", care l-ar putea costa mult!** Deci, omul intuise că pe el îl aveam în vedere, intuise și firma, dar greșise în privința contractului care făcea obiectul investigărilor noastre!

Aici, rog a mi se permite o mică paranteză: prezentând ulterior acest caz, deja rezolvat, într-o expunere la un curs de inițiere în munca de securitate, am fost întrebat dacă procurarea contrac-tului de import nu era mai indicat să fie făcută după arestarea incul-paților, deci, fără nici un risc. Am răspuns: *"Categoric, nu!"*. Întrucât trebuia să mă conving, **în prealabil și nu ulterior,** că informațiile divulgate erau reale, fiindcă, astfel, după cum am mai menționat, fapta nu ar fi constituit infracțiune, iar ipotetica măsură de arestare devenea abuzivă. De fapt, procurorul militar nici nu ar fi emis mandat de arestare în absența documentației în cauză.

Revenind, menționez că, printre altele, am analizat și dosarul de care se temea economistul "A" - inclusiv prin consultarea unor specialiști în domeniu -, constatând însă, cu certitudine, că anumite erori comise în derularea acestuia nu puteau fi considerate fapte infracționale.

În sfârșit (pentru această primă etapă a cercetărilor), m-am prezentat la șeful de serviciu cu propunerea de anchetare a econo-

mistului care a divulgat cele două informații secrete și a reprezentantului firmei străine ce a beneficiat de acestea. După cum am mai arătat, reprezentantul în cauză era cetățean român, angajat la firma străină prin fostul Oficiu *"Argus"*. Desigur, propu-nerea viza și luarea altor eventuale măsuri (începere a urmăririi penale, reținere etc.), dar numai în funcție de evoluția și rezultatul cercetărilor.

După obținerea aprobării respective, am fost întrebat cu care coleg doresc să colaborez și pe cine dintre cei doi prefer să îl anchetez. Fără o clipă de ezitare, am răspuns că, dacă mi se permit... dorințe și preferințe, vreau să efectuez ancheta singur, atât cu "A", cât și "B", iar aceștia să fie aduși concomitent la sediul unității. Precizez că aveam deplină încredere în toți colegii - unii cu vechime mai mare în activitate decât subsemnatul -, dar oricare în locul meu ar fi procedat la fel, alegând cea mai potrivită soluție sub aspectul tacticii de anchetă, respectiv, aceea pe care am propus-o și care mi-a fost imediat aprobată.

Ca urmare, în ziua și la ora fixate, ce doi au fost aduși simultan la cercetări, dându-le chiar posibilitatea să se zărească "întâmplător", în incinta unității. După scurte discuții introductive avute cu amândoi, am decis să încep ancheta cu "A", mizând tocmai pe faptul că acesta așteptase cu înfrigurare să fie chemat la cercetări, dar pentru motivul de el bănuit, nu pentru cel real. De altfel, tânărul economist nu s-a arătat deloc surprins de respectiva... convocare, dar l-am "citit" limpede că era extrem de neliniștit.

Mai mult, el însuși a abordat problema, înainte ca eu să apuc a-i pune vreo întrebare: *"Știu că m-ați chemat în legătură cu derularea contractului cu firma «X»! Vă stau la dispoziție!"*. În mod evident, tânărul era dispus să coopereze sau, mai exact spus, să se elibereze, într-un fel sau altul, de povara vinovăției care îl apăsa.

"Bine, vom aborda și această problemă, dar, mai întâi, aș vrea să discutăm despre alte două contracte, pe care le negociați în prezent", i-am răspuns cu bunăvoință, indicându-i o afacere aleasă la întâmplare, apoi contractul care mă interesa. La fel de binevoitor, economistul mi-a prezentat amănunțit "filmul" primei tranzacții, eu limitându-mă să îl întrerup de câteva ori cu întrebări ajutătoare, pe care i le puneam nu pentru că erau necesare prin ele însele, ci pentru că știam că așa va trebui să procedez și la abordarea contractului care făcea, de fapt, obiectul anchetei.

În sfârșit, după ce i-am luat, cu răbdare, o declarație în legătură cu prima tranzacție, **am trecut la a doua, cu senzația că dosarul pe care l-am deschis îmi frigea degetele. Dar, atât mimica și gesturile, cât și inflexiunile vocii trebuiau să-mi rămână absolut neschim-**

bate, în sensul de a exprima același calm pe care îl afișasem până atunci.

Iar anchetatul a început să-mi prezinte evoluția tratativelor purtate cu "B" la cel de-al doilea contract, fără nici un fel de ezitări sau neliniște, dar eu, urmărindu-l în tăcere, mi-am dat seama că economistul vorbea aproape automat, căci gândurile îi erau tot la tranzacția de care se temea.

După ce mi-a vorbit despre ofertele depuse de cele două firme aflate în competiție (a treia nu corespundea din punct de vedere tehnic), tânărul a trecut la relatarea tratativelor care au urmat, **dar l-am întrerupt: *"V-a scăpat, din greșeală, un mic amănunt! Deci, intrând în posesia ofertei firmei «Y», ați luat legătura cu domnul «B» și i-ați comunicat prețul acesteia..."*. Economistul m-a privit buimăcit câteva zeci de secunde, și-a luat apoi capul în mâini și a murmurat: *„Deci, v-a spus..."*. După care, consta-tând că nu am de gând să-i dau vreun răspuns, a continuat, resemnat: *„Pe lângă al treilea contract, ce mai contează ăsta!"*.** Iar peste o oră și ceva, eram în posesia unei olografe declarații, în care "A" și-a recunoscut amănunțit cele două acte de divulgare! Iar ulterior, a declarat sincer toate bunurile pe care le primise de la "B", în schimbul datelor secrete furnizate, bunuri ce i-au fost găsite, de altfel, la percheziția domiciliară.

Cu reprezentantul firmei "X", ancheta a decurs, surprin-zător, mult mai greu, poate fiindcă era un tip deosebit de arogant, care avea impresia că, prin funcția deținută, se bucura de o anumită imunitate juridică. În plus, acestuia trebuia, obligatoriu, să îi iau două prime declarații: una, în care să confirme că "A" i-a divulgat cele două prețuri oferite de firma concurentă, iar cealaltă, în care să recunoască modul în care a exploatat informațiile respective.

Desigur, aveam deja la mine declarația obținută de la eco-nomist dar nu m-am folosit de ea. Era un obicei de la care am fost rareori nevoit să mă abat. În fine, fără a intra în amănunte ce pot plictisi, menționez că am reușit să obțin aceste declarații, din a doua rezultând că "B", după primirea celor două prețuri ale concurenței, le-a comunicat imediat în străinătate, la centrala firmei, de unde a primit apoi, după două-trei zile, noile oferte, ajustate corespunzător.

Cercetările la care m-am referit mai sus au determinat reluarea negocierilor la contractul în cauză, de această dată neinfluențate de "jocuri de culise", și încheierea lui în condiții care să nu prejudicieze partea română. Iar inculpații au fost trimiși în judecată și condamnați pentru divulgarea secretului economic.

Capitolul XVI

O ANCHETĂ RATATĂ?

Am fost întrebat, odată, de un tânăr coleg, dacă toate cazurile descoperite pe profil de contraspionaj erau finalizate prin trimitere în judecată și condamnare. I-am dat un răspuns negativ, așa cum aș răspunde și eventualilor cititori care mi-ar pune aceeași întrebare. De ce?

În primul rând, pentru că, între verbele *„a descoperi"* și *„a proba"* fapte infracționale de acest gen se interpune un... drum exterm de greu de parcurs. Mai cu seamă atunci când trădătorul lucrează de unul singur, iar spionul căruia îi transmite informații se bucură de imunitate diplomatică, astfel că nu poate fi cercetat, reținut, arestat sau trimis în judecată. Iar proba „sfântă", flagrantul, este rareori posibil să fie obținută. În al doilea rând (și mă opresc aici), există alte modalități mult mai eficiente de finalizare a unor asemenea cazuri, practicate de toate serviciile secrete care se respectă. Dar, destul cu introducerea, care, se va vedea în continuare, își are, totuși, rostul ei.

Spre sfârșitul anilor'80, mi s-a repartizat un dosar informativ din al cărui conținut rezultau indicii serioase că ne aflam în prezența unui caz tipic de trădare-spionaj! Din anumite considerente, în care un rol l-a avut și intuiția, am propus și s-a aprobat ca cercetarea să fie efectuată în cadrul actelor premergătoare, deci, fără începerea urmăririi penale și implicit, fără măsuri de reținere sau de arestare preventivă.

Iar cercetările au demarat chiar cu audierea lui... „Eterescu" (nu este vorba de numele conspirativ al cazului, ci de un pseudonim ales acum de mine, la întâmplare). Și nu au demarat deloc ușor. Ne vedeam aproape zilnic, iar după ce el pleca, eu mă chinuiam să adun probe. După o vreme, am reușit să-l determin pe „Eterescu" a recunoaște **împrejurările în care l-a cunoscut pe diplomatul străin, modul în care au evoluat relațiile dintre ei (în limbajul de specialitate însemnând procesul de atragere la colaborare), începând cu vizite reciproce la domiciliu, respectiv reședință, continuând cu împrumutarea de la străin a unor sume de bani și încheind cu relatarea, la cererea acestuia, a unor informații... banale. Și doar atât, până în momentul când am intervenit noi.**

Precizez că informaţiile respective proveneau de la locurile de muncă pe unde lucrase „Eterescu".

Puţin, extrem de puţin, pentru o eventuală inculpare sub aspectul infracţiunii de trădare prin transmitere de secrete, care să permită cercetarea în stare de arest a celui în cauză. Totuşi, am reuşit să îi obţin promisiunea că va întrerupe - sub un pretext plauzibil, pe care l-am gândit împreună - orice legătură cu diplomatul. Şi omul s-a ţinut de cuvânt! Cum de ştiam acestea? Simplu: Direcţia de contraspionaj şi unităţile de specialitate nici nu... dormeau şi nici nu erau formate din amatori...

Dar timpul trecea, iar la analizele periodice privind evoluţia cercetărilor se înţelege că nu primeam deloc felicitări! Am reluat, pentru a nu ştiu a câta oară, studierea materialelor pe care le aveam la dispoziţie şi, **brusc, am luat o decizie extrem de hazardată: să renunţ la ancheta gradualizată (să o numim aşa) şi să atac frontal, pornind de la cea mai importantă informaţie pentru care aveam indicii că a transmis-o.** Hazardantă, pentru că exista realul pericol să îl sperii de aşa manieră pe anchetat, încât orice punte de comunicare între noi să se rupă, **iar rezolvarea cazului să fie sortită eşecului! Definitiv şi irevocabil,** ca să folosesc o formulă din hotărârile judecătoreşti.

Astfel încât, la prima întâlnire, după de-acum uzuala întrebare „*Ce aţi făcut, după ce aţi plecat, ieri, din sediul unităţii?*" şi după cuvenitul răspuns (sincer), **l-am abordat, pe neaşteptate - nu privindu-l sfredelitor, cum se mai scrie prin unele romane poliţiste, ci plimbându-mă, „nepăsător", prin camera de anchetă: „*Când şi unde i-aţi transmis, domnule, diplomatului străin informaţia privind amplasarea...*"?** Apoi, pe un ton la fel de neutru, l-am sfătuit: „*Gândiţi-vă bine, căci ar fi păcat, pentru dumneavoastră, bineînţeles, să vă reamintesc eu aceste împrejurări*". Am continuat să mă plimb prin încăpere, fără a-i arunca măcar o privire anchetatului şi repetând, în gând, nu ştiam (?) de ce, titlul unui roman: „*O zi mai lungă decât veacul*".

Am răsuflat oarecum uşurat când am auzit că îşi răsfoieşte hârtiile pe care îşi făcea notiţe în timpul anchetei şi m-am liniştit complet când l-am auzit pe el însuşi: ***„Da, îmi amintesc, i-am transmis această informaţie la întâlnirea din...".***

Şi, din acel moment, discuţiile cu „Eterescu" nu au mai ridicat probleme. Pentru că, aşa cum bănuisem, recunoscând transmiterea celei mai însemnate informaţii - care, singură, putea să-l

ducă spre o grea pedeapsă -, nu mai avea nici un rost să nege celelalte divulgări, de o mai mică gravitate. Ba, un rost avea, totuși, dar în avantajul său: deplina sinceritate putea constitui o circumstanță atenuantă.

Audierea lui „Eterescu" a mai durat cam două săptămâni. **Ne vedeam dimineața, zilnic, timp în care dădea declarații peste declarații, care, în final, au conturat imaginea unui mare volum de informații secrete de stat transmise diplomatului străin.** Pentru a evita să fiu suspicionat, pe nedrept, de abuz în anchetă, fac precizarea că „Eterescu" putea veni oricând la audieri, întrucât tocmai ieșise la pensie. Bineînțeles, însă, că informațiile le deținea sau le procurase în timpul când era în activitate.

Cu „martorii" (pun cuvântul între ghilimele întrucât, așa cum am mai arătat, în caz nu începusem încă urmărirea penală), audierile, pe care le făceam în a doua parte a zilei, se desfășurau însă mult mai greoi. Pentru că „Eterescu" nu transmitea doar informațiile pe care le cunoștea în virtutea atribuțiilor de serviciu, ci și multe altele, obținute relativ ușor, trecând pe la unitățile unde lucrase anterior și discutând „nevinovat" cu diverși foști colegi. Iar acestor colegi le era frică și rușine să-mi recunoască, fără reticențe, că fuseseră păcăliți, fără pic de greutate, de către „Eterescu". Dar, până la urmă, au recunoscut.

Din punctul de vedere al modului cum decurgea documentarea cazului, ar fi trebuit să nu-mi fac probleme. Dar eu - poate părea curios - **eram din ce în ce mai îngrijorat! Fiindcă presimțeam că, foarte curând, aveam să mă confrunt cu o problemă extrem de sensibilă, în privința căreia opinia mea, ca anchetator al cazului, avea destulă greutate și trebuia exprimată cu toată convingerea și cu întreaga responsabilitate.**

Și premoniția mea s-a adeverit! Tocmai mă despărțisem de anchetat, când am primit un telefon de la colegul ce documentase informativ cazul și care m-a întrebat cum mai decurge ancheta cu „Eterescu". *„Bine, i-am răspuns. Mi-a mai dat o declarație, a plecat acasă și mâine va reveni".* ***„Cum?!?*** a părut că... explodează colegul . *Nu ai fost informat că tovarășul general* (șeful nostru) *a obținut aprobarea de la tovarășul ministru ca «Eterescu» să fie arestat?! Bine, mai discutăm...".*

După câteva clipe de buimăceală, m-am prezentat la șeful meu de Direcție și i-am raportat despre discuția telefonică menționată mai sus. Colonelul m-a privit cu luare aminte - „citindu-mi"

surescitarea -, după care m-a întrebat: *„Și dumneata ce părere ai?"*. I-am răspuns, fără ezitare, că nu sunt de acord cu luarea unei asemenea măsuri, deoarece, în situația că „Eterescu" ar retracta tot ce recunoscuse în legătură cu transmiterea de informații către diplomatul străin, infracțiunea de trădare s-ar... prăbuși, celelalte probe, singure, fiind insuficiente. Șeful Direcției a reflectat câteva clipe, apoi a pus mâna pe telefonul „scurt" și **a vorbit cu domnul general-colonel Iulian Vlad, cam în felul acesta: *„Tovarășe general, ați ordonat ca «Eterescu» să fie reținut și să facem propuneri la Procuratură pentru a fi arestat?"*.** Nu am auzit ce i-a răspuns șeful de atunci al fostului Departament al Securității Statului, dar mi-am imaginat când șeful meu a continuat, cu o tonalitate a vocii ce nu admitea replică, indiferent de gradul și funcția celui cu care discuta: ***„Vă raportez că nu este bine, tovarășe general!... Vă repet, nu este bine! Voi proceda așa cum cred că este corect!"***. Și, cu aceste cuvinte, a închis telefonul și mi-a cerut să continuu liniștit ancheta, în aceleași condiții ca până atunci. S-a procedat bine, s-a procedat rău? Vom vedea...

Cu „Eterescu" m-am văzut tot mai rar. Oricum, nu a fost nici arestat, nici trimis în judecată. S-au găsit, desigur, alte măsuri de finalizare dar care nu mai intrau în competența mea.

Ne-am revăzut, întâmplător, la scurt timp după revoluție. M-a îmbrățișat cu sinceritate și mi-a destăinuit că s-a gândit mult la mine, cu teama să nu mi se fi întâmplat ceva rău. Apoi, mi-a spus, în șoaptă: *„Știți, v-am mințit în anchetă. Eu n-am transmis nici o informație diplomatului străin. M-am consultat și cu un avocat"*. I-am zâmbit formal și ne-am despărțit, eu plecând nutrind două convingeri: **mai întâi, că „Eterescu" nu m-a mințit cu nimic în cursul anchetei, iar apoi, că s-a procedat bine netrimițându-l în judecată!**

Capitolul XVII

BRAȘOV - NOIEMBRIE 1987

La începutul lui noiembrie 1987 - după ce terminasem cercetările într-un caz foarte dificil, respectiv, cel privind pe căpitanul de rangul I (r) Radu Nicolae -, am fost trimis pentru două săptămâni în concediu de odihnă, urmând a mă prezenta la serviciu în ziua de 16 a lunii respective. Concediul l-am petrecut la... Brașov, la o bună prietenă (eram divorțat), iar în seara de sâmbătă, 14 noiembrie, mi-am făcut bagajul pentru ca, a doua zi de dimineață, să plec spre București.

Prietena a insistat foarte mult să mai rămân și în cursul zilei de duminică (promisesem unei familii să îi facem o vizită) dar am refuzat-o cu o încăpățânare care pe ea aproape a exesperat-o și căreia, culmea! eu nu îi găseam nici o explicație. Ba, mai mult, strâmtorat, am găsit idioata scuză că trebuie să merg la vot!! Însă, efectiv, simțeam o stranie nevoie lăuntrică să plec din Brașov, iar a doua zi am avut senzația - nici pentru prima și nici pentru ultima dată - că aș poseda anumite capacități parapshilogice. Sau, poate, totul a fost o simplă coincidență.

Așadar, duminică, 15 noiembrie, în jurul orei 12, am ajuns în Capitală și, abia intrat pe ușă, acasă, am primit un telefon de la..., ați ghicit!, prietena din Brașov, care mi-a imputat, nici mai mult, nici mai puțin, că am fugit din localitate, știind dinainte despre iminenta producere a revoltei muncitorilor de la Întreprinderea de autocamioane!! (Firește, nu știam nimic). Înlemnit, am cerut câteva amănunte, care nu s-au dovedit deloc roze, apoi am încercat să mă liniștesc, sperând că este vorba de un eveniment banal, amplificat artificial de "gura lumii". Și, oricum, eram încă în concediu.

Dar, pentru orice eventualitate, am plecat de acasă și m-am înapoiat seara. Fiindcă, efectiv, nu mai doream să fiu, din nou, implicat în cercetarea unei acțiuni anticeaușiste, la atât de scurt timp după finalizarea cazului Radu Nicolae. De astfel, simțeam că astfel gândesc și colegii mei, dar asta ne era soarta. Am scris "simțeam", fiindcă asemenea probleme nu se discutau, știind foarte bine că și noi eram supravegheați, mult mai sever decât cei din viața civilă. (Exista, în acest scop, un serviciu special în cadrul fostei Direcții de Contrainformații Militare, destinat tuturor cadrelor

de Securitate). Cât am fost plecat - aveam să aflu -, telefonul a sunat, dar cine să răspundă?

A doua zi, relativ liniștit, m-am prezentat la serviciu și, în aceeași stare, am trecut prin birouri, pentru a-mi saluta colegii și a mă prezenta, potrivit normelor regulamentare, șefului nemijlocit. Dar, în mod ciudat, **parterul clădirii - unde îmi aveam biroul - era pustiu!** Nedumerit, am mers la punctul de acces în unitate, unde subofițerul de serviciu m-a lămurit, privindu-mă de parcă venisem din altă lume: "*Cum nu știți?! Ieri s-a dat alarma în unitate și toți anchetatorii au plecat la Brașov!*".

Iar, peste câteva zeci de minute, aveam să mă lămuresc că la Brașov nu se produsese nici pe departe un eveniment banal, ci o revoltă muncitorească fără precedent, cazul fiind considerat de conducerea ministerului de o gravitate extremă. Și, tocmai de aceea, **fuseseră trimise la Brașov efective si ambele Direcții de Cercetări Penale - a Securității și a Miliției.** Să nu se înțeleagă, însă, că era vorba de o desfășurare impresionantă a forțelor de anchetă, pentru că, de pildă, **în acea perioadă, fosta Direcție a VI-a avea în componență numai aproximativ douăzeci de ofițeri de cercetare penală.**

Am rămas la sediul unității, împreună cu alți doi-trei ofițeri (nu am în vedere cadrele de conducere), asigurând, pe rând, serviciul de zi (și de noapte) pe Direcție, precum și desfășurarea altor activități curente. Prin urmare, nu am participat la cercetările de la Brașov, la care, deci, nu pot face referire.

Făcând de serviciu pe unitate cam la trei zile, mi-am putut da seama că **cercetările erau coordonate nemijlocit și îndeaproape de însuși ministrul de Interne de atunci, Tudor Postelnicu, care venea foarte des la sediul Direcției, pentru lungi ședințe de analiză, însoțit uneori de generalii Nuță și/sau Macri** (Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească!), care dețineau funcțiile de șef al Inspectoratului General al Miliției și, respectiv, șef al Direcției de Contrainformații Economice a Securității.

După transferarea cercetărilor la București, inclusiv prin aducerea persoanelor arestate, am fost și eu implicat în acest caz, în special pe probleme de analiză-sinteză (se întocmeau mereu tot felul de rapoarte, informări, tabele nominale etc.) dar și, efectiv, în partea finală a muncii de anchetă, când s-au impus clarificarea anumitor contradicții existente între declarații, luarea declarațiilor-sinteză, precum și a unor angajamente scrise personal

de fiecare inculpat (nu este cazul să mai precizez ce conțineau acestea).

Desigur, se poate pune întrebarea: *a fost justificată implicarea organelor de cercetare ale Securității în cazul respectiv, în raport cu competențele prevăzute pentru acestea de Codul de procedură penală?*

Răspunsul este simplu: **această implicare a fost legală, deci, justificată**, întrucât trebuia să se stabilească dacă faptele nu reprezentau cumva preludiul unor acțiuni violente de o mai mare amploare, de natură a slăbi puterea de stat, cu alte cuvinte, dacă întruneau sau nu elementele constitutive ale unei tentative la infracțiunea de subminare a puterii de stat (a cărei urmărire penală era dată în competența organelor de cercetare ale fostei Securități).

Dar, s-a dovedit că acțiunea respectivă nu putea fi încadrată în acest articol de lege, și, **chiar în ipoteza că s-ar fi încadrat, sunt sigur că soluția era aceeași, fiindcă Nicolae Ceaușescu nu ar fi acceptat că în România se pot declanșa acțiuni de natură a periclita puterea pe care o deținea. Și asta chiar în ziua alegerilor!**

Astfel încât, **persoanelor implicate li s-au reținut doar diverse infracțiuni de drept comun**: asociere pentru săvârșirea de infracțiuni, distrugere în paguba avutului obștesc, ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice. Ca atare, actele procesuale și procedurale (procesul-verbal de începere a urmăririi penale, documentele de arestare preventivă, referatul de terminare a urmăririi penale, rechizitoriul etc) au fost întocmite, conform competențelor legale, de către organele de cercetare penală ale Miliției și, respectiv, de cele ale Procuraturii civile.

În sfârșit, a venit și ziua judecării cauzei, hotărându-se, nu știu la care nivel, ca aceasta să se desfășoare cu publicitate lărgită, mai exact, într-o mare sală de ședințe de la Întreprinderea de autocamionae Brașov! Iar modul cum s-au derulat evenimentele pe care le voi descrie în continuare a constituit - sigur, pentru mine, dar cred că și pentru ceilalți anchetatori și pentru organele de procuratură și de justiție - **o premieră absolută!**

S-a plecat din București cu o zi înainte, cu trei autobuze în care au fost îmbarcați cei circa 60 de arestați, fiecare fiind însoțit de un ofițer de Securitate sau de Miliție (deci, arestatul și ofițerul!). Iar într-unul din autobuze mă aflam și eu, având alături pe tânărul care îmi fusese încredințat. (De fapt, din câte reții, mai toți inculpații erau tineri). **Nici un ofițer nu era înarmat și nici un arestat nu purta cătușe!**

Firește, înainte de plecare, ni s-a atras atenția că purtăm întreaga răspundere pentru oamenii pe care i-am luat în primire și ni s-a cerut ca, pe timpul deplasării, să discutăm cu ei de așa manieră **încât să-i determinăm a avea și la proces o atitudine de recunoaștere totală a faptelor, de regretare a acestora și de angajare fermă că nu le vor repeta în viitor.** Aveam chiar dezlegarea să le dăm de înțeles că, de poziția pe care o vor adopta în fața instanței, depinde în măsură decisivă pedeapsa pe care o va primi fiecare. Mi-am dat seama, după cum au înțeles și ceilalți ofițeri, că **această atitudine a inculpaților era necesară nu atât pentru instanța de judecată, cât pentru asistență și, prin intermediul ei, pentru toți salariații întreprinderii.** Se înțelege că ordinul a fost îndeplinit întocmai, mai ales că, potrivit legii, organele de cercetare penală au obligația să arate învinuitului sau inculpatului care sunt circumstanțele atenuante de care poate beneficia (desigur, și pe cele agravante), între care se numără și comportarea sinceră a făptuitorilor în timpul procesului.

La Brașov, am ajuns spre seară. Orașul era înveșmântat în alb, ningea superb dar nouă numai de admirat natura nu ne ardea. Mă refer atât la anchetatori, cât și la anchetați, ambele "tabere" fiind îngrijorate - desigur, din motive diferite - în legătură cu modul cum va decurge procesul de a doua zi. În ceea ce mă privește, starea de neliniște era accentuată de faptul că nu eu îl anchetasem pe tânărul luat în primire, reușind să-l cunosc, cât de cât, doar pe timpul deplasării.

Iar îngrijorarea ofițerilor s-a amplificat brusc, atunci când, ajunși la sediul Miliției județene, am primit o veste pur și simplu năucitoare: **toți inculpații vor fi puși în libertate și trimiși la casele lor, cu obligația de a se prezenta înapoi a doua zi dimineață, proaspăt bărbieriți și îmbrăcați cu ce aveau mai bun**. A urmat, firește, o nouă... rundă de "prelucrare" a oamenilor pe care îi aveam în primire, după ce am fost atenționați că tot noi, anchetatorii, vom răspunde dacă dispare cineva. Corect, nu-i așa?

Nu știu cât și cum am dormit în acea noapte. **Oricum, m-am mai liniștit când - încercând să descifrez rațiunea deciziei de punere în libertate a inculpaților - am găsit o singură explicație logică: nimeni nu va fi condamnat cu executarea pedepsei!**

A doua zi dimineața, la ora stabilită, toți inculpații se aflau la sediul Miliției județene, iar, după micul dejun, ne-am deplasat cu toții la Întreprinderea de autocamioane. Autobuzele au

oprit chiar la intrarea în clădirea unde se afla sala de ședințe dar, pe culoare, ne-am mai întâlnit , totuși,cu diverși salariați, care ne aruncau priviri ce nu aveau deloc darul de a ne determina să ne simțim în largul nostru. Erau parcă aceleași priviri pe care, cu zece ani în urmă, le întâlnisem în Valea Jiului. Dar, repet, asta ne era soarta!

În sală, ne-am așezat în primele rânduri, după același... algoritm: ofițerul și inculpatul. Apoi, pe rând, au apărut salariații - în limita locurilor existente-, avocații, procurorul de ședință, grefierul și completul de judecată. Atmosfera era efectiv liniștită, astfel încât acum mă gândeam, cu groază, numai la cât de mult va dura procesul, fie dacă luam în calcul doar timpul necesar pentru audierea a **60 de inculpați** și pentru consemnarea declarațiilor acestora.Dar, foarte repede, aveam să-mi dau seama că greșisem calculele pe care le-am făcut.

Acuzarea a fost susținută de către un director din Procuratura Generală, iar, după tonul deosebit de vehement al pledoariei, apărea logică doar concluzia că se vor cere pedepse maxime! Chiar și noi, anchetatorii, care mai bănuiam câte ceva, eram derutați. Ca să nu mai vorbesc de inculpați, care aveau, totuși un minimum de speranță să nu fie pedepsiți prea aspru, dacă vor fi sinceri. Dar, în final, acuzatorul a cerut instanței, în mod corect, să țină seama, în dozarea pedepselor, că inculpații au dovedit sinceritate pe tot parcursul urmăririi penale, că sunt tineri și nu au antecedente penale. Aceleași circumstanțe atenuante au fost solicitate și de către apărători.

Iar audierea inculpaților s-a derulat cu o rapiditate neașteptată, rezumându-se la următoarele: *"Inculpat..., îți recunoști faptele pentru care ai fost trimis în judecată?" - "Da, le recunosc!"; "Regreți aceste fapte?" - "Da, le regret foarte mult!"; "Vei mai săvârși asemenea fapte?" - "Nu, niciodată!".*

În sfârșit, completul de judecată s-a retras pentru deliberare, iar **sentința a fost pronunțată în aceeași ședință publică. Conform acesteia, toți inculpații au fost condamnați la pedepse sub doi ani închisoare, fie cu suspendarea acestora, fie prin executarea lor sub forma muncii corecționale. Ca urmare, toți condamnații au fost puși imediat în libertate.**

Am plecat din Brașov în aceeași seară și nu cred că vreunul din noi, anchetator de miliție sau de securitate, se simțea învingător. Eu nu aveam deloc acest sentiment...

Capitolul XVIII

NEGLIJENȚA SALVEAZĂ... NEGLIJENȚA

Dintre multele anchete având ca obiect fapte infracționale la regimul secretului de stat, m-am confruntat și cu un caz de un inedit aparte, deși banal în aparență. Banal pentru că, la prima vedere, nu ridica probleme deosebite în privința probațiunii, iar de ce această banalitate s-a dovedit, ulterior, a fi doar aparentă, veți constata, parcurgând rândurile ce urmează.

Pe scurt, datele cu care am fost sesizați erau următoarele: în urmă cu două-trei săptămâni, un economist din cadrul unei întreprinderi de comerț exterior fusese trimis într-un stat european... democrat (Pe atunci, se folosea, cum se știa, adjectivul „capitalist"), cu mandatul de a negocia și încheia, cu mai multe firme interesate, diverse contracte de export. **Totul a decurs normal, până în momentul când, la respectiva întreprindere de comerț exterior, a sosit, prin poșta obișnuită, un plic destul de voluminos, trimis din țara unde se afla economistul.** (Așa îl voi numi, în continuare, ghilimelele nefiind puse în sens peiorativ).

Iar în plic nu s-au găsit decât... agenda de lucru a „Economistului" și niște tabele, documente conținând un mare număr de informații și date strict-secrete și secrete: prețurile minime la o gamă deosebit de largă de produse destinate exportului (deci, până la al căror nivel partea română era autorizată să negocieze, adică, să coboare), **prețurile oferite de mai multe firme contactate, condițiile în care se încheiaseră, deja, anumite contracte etc.**

Informații de... aur pentru orice comerciant, partener de afaceri! Iar, pentru nespecialiștii în domeniu, dau un ipotetic exemplu: degeaba voi încerca eu, comerciant român, să vând un produs cu 15 dolari bucata, când partenerul la tratative știe că sunt autorizat să îl cobor până la 10, iar firma concurentă a oferit doar 9 dolari.

La scurtă vreme după primirea plicului, a revenit în țară și „Economistul". Și, iarăși nu după mult timp, ne-am aflat față în față, verificările fiind efectuate în cadrul actelor premergătoare, deci, implicit, în stare de libertate.

L-am ascultat cu atenție. Omul mi-a vorbit degajat, fluent, amintindu-și cu exactitate firmele cu care purtase tratative (și nu

erau puține), conținutul și rezultatele discuțiilor dar dându-mi - nu înțelegeam de ce - ciudata senzație că aș juca rolul profesorului ce am în față un elev cu lecția bine învățată.

În sfârșit, am relatat tratativele purtate cu ultimul comerciant, în timpul cărora i s-a declanșat, pe neașteptate, o acută criză de lombo-sciatică (sau discopatie lombară) care, efectiv i-a blocat orice posibilitate de a se mai deplasa. Deosebit de amabil, comerciantul străin s-a oferit să-i acorde găzduire și, câteva zile, a stat la domiciliul acestuia, sub tratament.

Dar, cum mi-a declarat în continuare, „Economistul" era îngrijorat de soarta documentelor secrete de stat pe care le avea asupra lui! **Așa încât, hotărât să le... protejeze, a rugat să i se dea un plic, în care a introdus agenda și celelalte hârtii, l-a închis personal cu bandă adezivă, a scris el însuși adresele expeditorului și destinatarului, după care fiul gazdei a dus plicul la poștă.** Corespondență care a ajuns intactă la destinație.

Așadar, nimic deosebit, care să impună continuarea verificărilor în acest caz. Totuși, „lecția" prea bine învățată și abia perceptibila schimbare a timbrului vocii „Economistului", atunci când a ajuns la sfârșitul declarației (reprodus în alineatul precedent) m-au pus pe gânduri... Ne-am despărțit, convenind să se prezinte, a doua zi, la sediul Direcției.

L-am sunat imediat pe ofițerul care răspundea informativ de unitatea de comerț exterior, rugându-l să-mi transmită, cu maximă urgență, plicul. Colegul m-a asigurat că îmi va parveni în câteva ore, dar nu l-am primit nici a doua zi, când m-am reîntâlnit cu „Economistul". Eu, exasperat că nu eram încă în posesia plicului (cred că bănuiți deja de ce) și, totodată, **luptându-mă cu propria-mi intuiție, care îmi sugera că omul din fața mea îmi ascunde adevărul!**

Am continuat discuția, pe un ton amabil dar, când „Economistul" și-a consultat ostentativ ceasul - în sensul că *„Domnule, am și alte probleme, mai importante, de rezolvat!"*-, am decis să trec, cu toate riscurile, la atac. Și scurtul dialog a decurs, cu aproximație, astfel:

Eu: *„Am înțeles că era frig în camera unde v-a găzduit străinul, nu-i așa? Ca și pe la noi".*

El: *„Nu, domnule anchetator, era chiar foarte cald".*

Eu: *„Atunci, de ce purtați mănuși când ați închis plicul și ați scris pe ele adresele?".*

El: *„Glumiți, domnule, cum să port mănuși?!".*

Eu: *„Vă cred, dar cum vă explicați că, pe plic, nu s-a găsit măcar o singură amprentă care să vă aparțină?!?"*.

„Economistul" a înlemnit! Iar după câteva minute, revenindu-și, oarecum, a recunoscut că m-a mințit! În realitate, a dat „la vedere" comerciantului străin agenda și celelalte documente, împreună cu o carte de vizită, în care apăreau denumirea și adresa exacte ale întreprinderii române de comerț exterior, rugându-l să le pună într-un plic bine închis, să scrie pe el adresele expeditorului și destinatarului, după care să-l pună la poștă. Străinul l-a asigurat că așa va proceda și a părăsit încăperea... Docil, „Economistul" și-a scris noua declarație și, din acel moment, cazul a luat o altă turnură. Pentru că funcționarul român a dat, efectiv, prilej unei persoane neautorizate să ia cunoștință de informații și date secrete de stat, faptă care, în Codul Penal, se încadra cel puțin la infracțiunea de neglijență în păstrarea secretului de stat. Infracțiune în care, potrivit reglementărilor legale de atunci, urmărirea penală era dată în competența organelor de cercetare ale fostei Securități.

Așadar „banalul" caz era ca și rezolvat! Mai trebuia doar să intru în posesia plicului și să dispun efectuarea unei expertize grafice, care să stabilească, fără dubii, că adresele nu fuseseră scrise de „Economist".

Dar, stupoare! Plicul nu a mai fost găsit!! Astfel încât, am propus și s-a aprobat neînceperea urmăririi penale, deci, mai pe înțelesul tuturor, clasarea cazului. Pentru că, știam prea bine, orice avocat, sesizând inexistența plicului, își putea determina cu ușurință clientul să-și retracteze declarațiile anterioare. **Era, într-adevăr, sinistră, Direcția Cercetări Penale a fostei Securități, nu-i așa?!?**

Și, astfel, o simplă neglijență a unui funcționar a împiedicat tragerea la răspundere penală a altuia, pentru o gravă infracțiune de neglijență în păstrarea secretului de stat!

Capitolul XIX

CAZUL MIRCEA RĂCEANU

31 ianuarie 1989. O zi obișnuită, dar care, cel puțin pentru doi oameni, gândind la cele ce voi relata în continuare, a căpătat semnificații ieșite din comun: pentru primul, anchetatul, începutul unui calvar, iar pentru cel de-al doilea, anchetatorul...

De fapt, cred că **pentru primul, adică domnul Mircea Răceanu, calvarul a început înainte de 1989, respectiv din momentul când s-a pus în slujba unui serviciu de spionaj străin și în care, datorită inteligenței sale deosebite, nu putea să nu intuiască faptul că Securitatea română, dacă nu l-a depistat, măcar îl suspectează.**

Iar pentru mine, anchetatorul, nu calvarul, ci zilele și nopțile neîntrerupte de frământări și nesomn au început tot în acea zi a sfârșitului de ianuarie, din clipa în care, **după 20 de ani de activitate ca anchetator de Securitate, am fost pus în fața celui mai teribil caz de trădare-spionaj!**

Expresia "*trădare-spionaj*", apărută la vremea respectivă (februarie sau martie 1989) într-un șocant comunicat de presă, probabil unicul de acest gen, o consider absolut corectă sub aspect juridic, chiar dacă unii au contestat-o. "*Cum, domnule, omul - cetățean român - este și trădător și spion?*". Răspunsul este, însă, de o simplitate dezarmantă: **anchetatul nostru (eram o echipă) a fost învinuit, iar apoi, după 24 de ore, inculpat pentru infracțiunea de trădare prin transmitere de secrete.** Iar cuvântul "*spionaj*" a fost total firesc și, repet, corect formulat juridic. Fiindcă nu se referea la domnul Mireca Răceanu, ci la cei cărora, de-a lungul anilor, le-a transmis secrete de stat. Unii dintre ei, având imunitate diplomatică... Iar noi, românii, nu neavând îndrăzneala, ci având înțelepciunea milenară ce rare-ori ne-a trădat, nu am uzat, de ceea ce se cheamă "*persona non grata*".

Dar, să revenim. **De la începutul anului 1989, am fost avansat în funcție, dar într-o funcție ce nu mai avea directă legătură cu munca de cercetare penală, deși deloc lipsită de importanță. Am acceptat această mutare doar la insistențele șefului unității și numai după ce m-a asigurat că nu voi "scăpa" de activitatea de anchetator.** De ce am făcut această paranteză?

Fiindcă, așa cum am promis, doresc să fiu sincer până la capăt cu cititorii. Și, în același timp, corect cu mine însumi. Deci, nu am cea mai mică reținere să afirm că activitatea de ofițer de cercetare penală de Securitate a reprezentat o pasiune ce m-a însoțit o mare parte din viață, și aceasta pentru că am fost și sunt convins că am slujit cu credință (da, este un cuvânt ce nu mai este la modă!) **securitatea statului român!** Și numai cu respectarea cu sfințenie a legii!

Deci, **în ianuarie 1989, am avut straniul simțământ că în unitate se pregătește derularea unei acțiuni de proporții.** Dar, eu devenisem un ofițer "auxiliar". Astfel încât, **în ziua de 31 ianuarie, am obținut aprobarea să fac o deplasare în provincie, pentru un control de rutină.**

Am ajuns pe peronul Gării de Nord cu un ciudat sentiment de eliberare psihică, poate gândind că, la destinație, voi avea parte de câteva zile mai liniștite. Dar, m-am trezit întrebându-mă: "*Liniștea dinaintea furtunii*?", o expresie aparent banală, dar care și-a dovedit de prea multe ori înțelepciunea, cel puțin în munca mea. Mă întâlnisem cu o mai veche cunoștință, discutând banalități, eu, cu ochii mai mult la ceasul care indica mai puțin de cinci minute până la plecarea trenului.

Atunci, l-am văzut alergând prin respectivul tren pe unul din șoferii unității. Nu i-am acordat atenție, dar când, peste un minut, l-am revăzut alergând în sens invers, pe peron, trecând pe lângă mine, am avut imprudența de a-l striga, întrebându-l pe cine caută cu atâta disperare. Abia respirând, **tânărul mi-a transmis ordinul să revin urgent la unitate, misiunea din provincie fiindu-mi anulată.** Din acel moment, am realizat că premonițiile mele nu fuseseră deloc fantezii. Devenisem brusc conștient că ceva deosebit se va întâmpla la Direcția a VI-a și, implicit, în destinul meu profesional.

Discuția cu comandantul a fost lapidară: să merg acasă (era cam ora 2^{00}), să mă odihnesc, iar la ora 18 să fiu la serviciu! Ușor de a ordona, imposibil de a executa ordinul, sub aspectul odihnei. Firește, am mers acasă și, timp de trei ore, m-am tot gândit. De somn, nici pomeneală! "*Ce se întâmplă?! După atâția ani de muncă în anchetă, pentru prima dată nu mi se dă cel mai mic indiciu asupra celui cu care voi discuta și asupra faptelor de care este bănuit*". M-am înapoiat la unitate la ora indicată, unde mi s-a ordonat, scurt, să aștept în biroul meu de lucru. **Atmosfera era tensionată!**

Pe hol, am întâlnit persoane necunoscute, dar și șefi sau locțiitori de unități centrale, **toți cu priviri sau mișcări agitate**. O altă paranteză: sunt convins că un anchetator adevărat - prin asta înțeleg uman, cinstit și acționând strict conform legii - ar fi fost exclus să nu aibă un sentiment de teamă în acele clipe.

Așadar, am așteptat... După o vreme pe hol s-au auzit pașii mai multor persoane, însoțiți de voci înfundate, apoi, din nou, s-a lăsat tăcerea. *"L-au adus!"*, am gândit automat, fără să știu, repet, despre cine și despre ce este vorba. Am așteptat în continuare, netrecându-mi o clipă prin minte ideea de a ieși din cameră. Liniștea continua. Cu un gest reflex, pe care l-am catalogat, în următoarea clipă, ca lipsit de sens, am scos din sertarul biroului mai multe coli și mi-am încărcat stiloul. În acel moment, **șeful meu a deschis ușa și, invitând în cameră o doamnă, mi-a ordonat sec: "*Anchetează-o!*"**, după care a dispărut. Am invitat-o să ia loc pe scaunul de la "masa de anchetă".

În general, nu pot, efectiv, să studiez o femeie necunoscută, din cap până în tălpi. I-am aruncat, totuși, o privire fugară și, la cât mă pricepeam, am bănuit că **ținuta pe care o purta era una de gală. Iar frumoșii ei ochi albaștri mă priveau trufaș și cu o ură de nemăsurat.**

Niciodată nu am acuzat, măcar în gând, ura anchetatului față de anchetator, considerând-o un sentiment firesc, omenesc, în ultimă instanță, chiar dacă ancheta se desfășoară în cel mai civilizat mod cu putință. Dar, mi-a revenit în minte ideea - nu citită, ci trăită - că **este mult mai greu să anchetezi o femeie, decât un bărbat.**

Am decis, totuși, să încep ancheta, chiar dacă **nici nu știam cum o cheamă pe doamna din fața mea.** Totul era ca ea să nu-și dea seama de asta! Cu migală aparent calmă, am luat o coală și am rugat-o să-mi comunice datele personale. Mi-a răspuns, intrigată, ceva de genul *"Ce, nu le știi?!"*. I-am răspuns, imposibil, cred, că le cunosc perfect (nu știam nimic!), dar că este vorba de o formalitate procedurală. M-a înțeles și a început cu numele: **Mioara Răceanu...**

Familia Răceanu nu recunoaște ... flagrantul

...M-a înțeles și a început cu numele: **Mioara Răceanu**, după care mi-a comunicat toate datele de identitate. **Doamna îmi era complet necunoscută!**

Neavând altceva mai bun de făcut sau, poate, din instinct, i-am cerut și mi-a pus la dispoziție, tot mai contrariată și convinsă, pesemne, că o agasez inutil, datele complete **despre soțul ei: Mircea Răceanu. Un nume care, iarăși, nu-mi spunea nimic!** Când m-a informat că **soțul s-a născut în Jilava**, am făcut imprudența să o întreb : "*În comuna Jilava*?", la care mi-a răspuns, sarcastic: "*Nu, domnule, în Penitenciarul Jilava*!". Cred că este bine să nu intru în amănunte în legătură cu acest aspect, pentru a nu leza dreptul fundamental la viața intimă unei persoane.

Surpriza, însă, de proporții s-a produs când mi-a spus că *soțul ei era diplomat de carieră și deținea o importantă funcție de conducere în Ministerul Afacerilor Externe*! "*Trădare*!" a fost primul cuvânt care mi-a trecut prin minte, ca un fior, începând să notez cu migală datele respective, câștigul de timp însemnând foarte mult pentru un anchetator aflat într-o astfel de situație-limită. Și, brusc, am înțeles tactica gândită de șefii mei, când au decis ca, pentru început, să nu-mi pună la dispoziție nici un material legat de acest caz, lăsându-mă să fac ancheta "*în orb*".

Acum, aveam certitudinea că mă aflu în fața unui caz ieșit din comun și aș minți dacă aș afirma că un straniu sentiment de neliniște nu-mi dădea târcoale. Simțământ pe care, firește, nu l-am exteriorizat câtuși de puțin, pentru că, altfel, vorbind la modul general, un anchetator este pierdut în fața adversarului!

Prin urmare, calm, am întrebat-o unde pleca în acea seară. Mi-a răspuns, la fel de contrariată și pe tonul sfidător cu care deja mă obișnuisem, că **fuseseră invitați, soțul și ea, la o întâlnire protocolară la ambasada din București a unui stat străin, prilej cu care aveau în program și vizionarea filmului "*Spărgătorul de nuci*"**. Iubeam și iubesc muzica lui Ceaikovski, dar numai de muzică nu-mi ardea în acele momente!

"*Așadar, ați fost reținuți în timp ce vă îndreptați spre ambasadă*", i-am vorbit neutru, nu pe tonul unei întrebări, ci ca o simplă constatare, simțind că merg pe drumul cel bun. Mi-a

confirmat. Din acel moment, totul mi-a devenit clar: **singura explicație logică era că fuseseră prinși în flagrant!** Pentru că, spre surprinderea celor care au înfierat și blamează în continuare, pe nedrept, **fosta Securitate, aceasta nu-și permitea să ridice fără motiv oameni de pe stradă și, cu atât mai puțin, un ditamai diplomat, împreună cu soția, (repet, mă refer la perioada 1970-1989)**.

"*Și ce s-a găsit asupra dumneavoastră*?", am continuat, deja sigur pe mine. "*Nimic*!", mi-a replicat sec... Ancheta a continuat, pe aceeași temă, aproape **două ore**. Rezultatul: **nimic!**

Întrebările și răspunsurile deveniseră stereotipe, iar eu, pentru "divertisment", reflectam iarăși, din când în când, **cât de greu este să anchetezi o femeie**. În mod normal, după o vreme, mi-a apărut în minte presupunerea (o "sabie" extrem de periculoasă, cu două tăișuri, pentru orice anchetator) că, într-adevăr, **doamna din fața mea nu știa nimic**. Iar această dilemă m-a determinat, din clipa respectivă, **să-i apreciez soțul**, chiar înainte de a-l cunoaște. Indiferent dacă a făcut totul fără știrea soției, pentru a se autoproteja și a o apăra, ori dacă a avut asupra ei atâta putere de persuasiune - soția știindu-i activitatea infracțională -, pentru a o convinge să tacă, în cazul extrem al "căderii". Dar nici atunci, nici apoi, nici acum nu pot formula ideea că ea ar fi cunoscut ceva din această latură a activității soțului.

În timp ce discutam cu doamna, la câteva camere de noi se derulau operațiunile de rutină pentru imortalizarea... procedurală a rezultatului acțiunii de prindere în flagrant (de constatare a infracțiunii flagrante, în limbaj strict juridic), **respectiv, a documentelor secrete de stat găsite asupra lui Mircea Răceanu, care** - ancheta avea să se stabilească fără putință de tăgadă - **urmau să fie predate unui personaj... imunitar, în timpul vizionării "*Spărgătorului de nuci*". Dar eu, în acele momente, nu cunoșteam nimic din rezultatul acțiunii fulgerătoare realizate de către Direcția de contraspionaj a fostei Securități române!** Firește, împreună cu alte unități de elită.

Era târziu... Am fost trimis acasă, iar a doua zi am aflat că, **la percheziția domiciliară efectuată în timpul nopții** (repet activitate întru-totul legală, potrivit prevederilor de atunci ale legii procesual-penale), **nu s-a găsit nimic semnificativ. Era firesc.** Nefiresc, pentru un trădător profesionist, ar fi fost să i se fi găsit acasă documente sau obiecte care să-l compromită.

În următoarea zi, ne-am aflat față în față. De fapt, este un fel de a spune "*față în față*", din moment ce **Mircea Răceanu, aflat la masa de anchetă, stătea întors la 90 de grade în raport cu persoana mea, astfel încât nu-i puteam studia decât profilul. Sfidare, aroganță, dispreț, disperare?** Toate la un loc? Prefăcându-mă că nu mi se pare nimic deosebit în atitudinea sa, i-am răspuns cu o altă "monedă": **am chemat subofițerul de la arest și i-am cerut să-i scoată cătușele de la mâini.** Privindu-mă nedumerit și cu o vizibilă teamă, subofițerul s-a conformat. În realitate, nici pe mine nu mă dădea curajul afară din birou... Eram în prezența unei persoane inculpate pentru o infracțiune de o gravitate maximă, capabilă de orice gest necugetat. Dar, nu aveam de ales! Cu această persoană **trebuia să colaborez,** astfel ancheta ar fi fost din start un usturător eșec. De fapt, **în întreaga mea activitate, nu am anchetat nici o persoană încătușată.**

I-am vorbit multă vreme, fără ca el să dea cel mai mic semn că ar recepționa spusele mele. Părea surdo-mut. Într-un sfârșit, i-am zis cam așa: "*Domnule Răceanu, recunosc, nu vă cunosc decât o parte din activitatea infracțională pe care ați desfășurat-o, care, pentru mine, este însă suficientă. Așa încât, dezavantajul este de partea dumneavoastră, fiindcă nu știți* ***ce anume*** *cunosc eu din aceste fapte*". În acel moment, s-a întors spre mine și ne-am privit în ochi! Iar monologul s-a transformat, la început ezitant, în dialog. **Primele impresii: un om deosebit de inteligent, un diplomat strălucit, cu vaste cunoștințe politice, dar și de cultură generală și, în plus, cu o memorie nemaiîntâlnită de mine la o altă persoană.**

Au urmat luni în șir, în care viețile noastre au căpătat o stranie asemănare: anchetă între patru ochi, masă, odihnă (el, singur în celulă, eu, singur în garsonieră). El nu discuta, cu rare excepții, decât cu mine, eu nu aveam timp să schimb câteva vorbe măcar cu colegii. Existau, desigur, și unele deosebiri, din care menționez doar că **el se odihnea mai mult decât mine și mânca cu mult mai bine.** Fără îndoială, dacă, din întâmplare, domnul Răceanu va citi rândurile de mai sus, va trage corecta concluzie că l-am mințit. recunosc, **l-am mințit, dar numai o singură dată, spunându-i că sunt căsătorit și am o fetiță în ultimul an de liceu.** Dar am făcut-o deliberat, într-un moment de grea cumpănă pentru dânsul, cum vom vedea mai târziu...

Ancheta începea în jurul orelor 10-11, fiecare în față cu un pepsi-cola și o cafea, iar la prânz făceam o pauză, pentru masă. Bineînțeles, nu luam masa împreună. Anchetatorul mânca la bufetul unității, ce se găsea pe atunci, iar anchetatul primea, în sufertașe, hrană adusă de la Oficiul pentru Deservirea Corpului Diplomatic! Nu am scris cele de mai sus cu răutate la adresa domnului Mircea Răceanu, ci doar pentru a da o replică celor care au etichetat fosta Direcție de Cercetări a Securității Statului și, în special, spațiile de arest ale acesteia drept *"catacombe ale groazei"*.

Spre seară, ne despărțeam, eu, împreună cu un coleg, rămânând în unitate mult după miezul nopții. **Atunci, am învățat să folosesc aparatul xerox, pentru a copia declarația luată în ziua respectivă.** (Era exclusă xerocopierea de către o altă persoană). **Apoi, colegul meu de echipă redacta sinteza declarației. Și, ambele materiale ajungeau a doua zi, la prima oră, pe masa de lucru a unui om căruia i-am admirat deosebita inteligență: generalul-colonel Iulian Vlad,** atunci ministru secretar de stat și șef al Departamentului Securității Statului. Îi menționez numele pentru că, după Revoluție, **a suferit pe nedrept!** Nu mă joc cu vorbele! **Deși dânsul nu m-a cunoscut, ci doar m-a văzut, la festivitatea de... premiere,** așa cum voi arăta în finalul capitolului.

Au trecut zile, au trecut luni... Repet că nu am arătat cu răutate modul cum era tratat culinar Mircea Răceanu. Am menționat amănuntul, pentru ca, pe lângă replica dată mai sus, să prezint, în continuare, **numai adevărul despre acest caz.** Deci, pentru mine, ca nespecialist în materie medicală, **se întâmpla un fapt alarmant: cu toate că mânca atât de consistent, anchetatul meu slăbea văzând cu ochii!** Ei, tot pentru mine, nu conta că **de sănătatea lui, se interesa însuși Președintele țării.** Nu gândeam decât că este **anchetatul meu.** Iar, ca anchetator, am avut, fără excepție, o convingere de nestrămutat: **una este infracțiunea și, cu totul altceva, este OMUL!** În nici un caz, ce se întâmpla nu era cauzat de anchetă. Chiar dacă ne întâlneam zilnic, deloc puține ore. Dar, eram conștient **că nu îl puteam lăsa măcar o zi în celulă. Singur! Pentru el ar fi fost un supliciu.** Din fericire - o scriu cu toată sinceritatea -, Mircea Răceanu a rezistat! Și pe parcursul anche-

tei, și la prezentarea materialului de urmărire penală, și la proces (situații dramatice, după cum veți constata în continuare).

Am fost întrebat de un coleg, mult după finalizarea cazului (poate părea unora curios, dar, atunci, se respecta cu strictețe compartimentarea și secretizarea muncii), dacă Mircea Răceanu m-a pus în vreo jenantă situație de inferioritate. M-a pus, am recunoscut. S-a întâmplat într-o zi când, vorbindu-i de unul dintre scriitorii mei preferați - William Faulkner -, mi-a replicat că l-a citit, integral, în limba engleză. Iar eu citisem doar tot ce apăruse publicat la noi, firește, în limba română. și, în engleză, nu reușisem să mă delectez decât cu *"Ursul"* (Rog a nu se scrie *"Ursus"*).

Desigur, am reprodus o discuție nesemnificativă. Dar, sper să fiu iertat când fac, **numai acum,** mărturisirea că într-una din zile **am fost pus și într-o teribilă dificultate:** într-una din zile intrând în camera de anchetă, domnul Răceanu mi-a spus cam așa: *"Cred c-am înnebunit! Am avut impresia că pe hol, l-am văzut pe Gheorghe Apostol!"*

Am... înghețat!! Dar, chipul trebuia să-mi rămână impenetrabil, mai cu seamă că, pentru mine, era evident: spera să-i confirm că acest distins diplomat se afla în cercetări. Nu i-am confirmat nimic, ci doar m-am *"străduit"* să-l conving că nu a înnebunit. De fapt, **amândoi știam asta!**

El realizase, fără nici un dubiu, pe cine l-a văzut. Iar eu eram extrem de sceptic asupra credibilității, în fața *"adversarului"*, a *"teatrului"* pe care l-am *"jucat"*, însă, trebuia să-l fac. Mai ales, fiind convins că domnul Mircea Răceanu era total străin de *"Scrisoarea celor 6"*, chiar dacă, printre semnatari, se afla și tatăl său.

Voi face, acum, o... divagație de la cazul Mircea Răceanu. Care, cred, trebuie prezentată opiniei publice, fiindcă se referă la **adevărații disidenți**. În luna **martie 1989**, s-a produs **o altă zguduire la Direcția a VI-a: „*Scrisoarea celor 6*". Mulți au uitat sau nu vor să-și amintească această acțiune temerară, greu de imaginat la vremea respectivă!** Timp în care alții își etalau „curajul", vorbind, neamenințați, la diversele posturi de radio străine. Sau așteptând, pe alte meleaguri, să se schimbe regimul politic din România și să vină la putere.

Așadar, în martie 1989, în cadrul fostei Direcții aVI-a, s-au declanșat cercetările împotriva autorilor (semnatarilor) documentului anticeaușist cunoscut sub denumirea de „*Scrisoarea celor 6*", ce a fost, după cum unii cunosc, expediat clandestin și dat publicității

în străinătate.

Nefiind implicat în caz, nu-mi permit să dau amănunte, ci pot doar să menționez că cercetările au fost efectuate în stare de libertate, iar personal i-am văzut la sediul unității pe **Alexandru Bârlădeanu** și pe **Silviu Brucan**, **Corneliu Mănescu** și **Gheorghe Apostol**, ultimul fiind zărit întâmplător pe hol, cum am mai arătat, și de către Mircea Răceanu. Tot certe mai sunt alte două amănunte: **Grigore Răceanu**, tatăl inculpatului pe care îl anchetam, nu a fost adus la cercetări, din cauza vârstei înaintate sau a stării sănătății, iar **între cazul de trădare la care lucram și cel privind *„Scrisoarea celor 6"* nu a existat absolut nici o legătură, așa cum s-a speculat ulterior.**

Și tot atunci, în martie, am aflat că **se intenționa ca dosarul privind pe Mircea Răceanu să fie dat altui ofițer de cercetare penală, considerându-se că inculpatul este deja „pe linie", iar eu să îl anchetez pe domnul Silviu Brucan.**

Dar eu aveam două motive (unul obiectiv și altul subiectiv) să nu fiu de acord cu materializarea acestei intenții a șefilor (desigur, nu se punea problema neexecutării unui eventual asemenea ordin): Mai întâi - și acesta era motivul principal -, fiindcă nutream convingerea că trebuie să merg până la capăt cu domnul Mircea Răceanu, considerând că **preluarea cazului de către un alt anchetator era total neindicată, chiar dăunătoare sub aspect tactic,** iar în al doilea rând și în subsidiar, pentru că nu îmi surâdea deloc ideea să anchetez un om care, fățiș, s-a opus regimului.

Astfel că , atunci când am simțit că este momentul propice, m-am prezentat la șef și, cu o figură îngrijorată, mi-am exprimat temerea că Mircea Răceanu ar intenționa să-și schimbe poziția avută până atunci în anchetă, desigur, sub aspectul recunoașterii faptelor (nici pomeneală de așa ceva!). Șeful s-a bătut cu palma peste frunte și a exclamat, cu năduf: *„Și eu care intenționam să ți-l dau chiar azi în anchetă pe Silviu Brucan*!". Și, ca urmare a acestei mici „diversiuni", am putut continua nestingherit instrumentarea cazului Mircea Răceanu, iar acum pot continua să vi-l prezint...

Răceanu - trădător cu state vechi...

Unii prieteni sau cunoscuți, care au citit în revista craio-veană „OBIECTIV MAGAZIN" câteva episoade din acest serial, m-au întrebat dacă cercetările efectuate în cazul Mircea Răceanu au fost sau nu

dificile. Nu am putut să le dau un răspuns direct și con-vingător - cum nu știu dacă îl voi putea da în prezenta carte-, fiindcă aceasta ar presupune, vrând-nevrând, pentru a fi persuasiv, să intru în anumite detalii ale cazului, a căror dezvăluire nu mi-o pot permite.

Oricum, ancheta a beneficiat, încă din start, de un real avantaj - pentru obținerea căruia rolul decisiv l-au avut, desigur, informațiile deținute de către Direcția de Contraspionaj -, ce a constat în realizarea impecabilă a prinderii în flagrant a făptuitorului. De astfel, o infracțiune de trădare - ca de transmitere sau divulgare de secrete, în general - este foarte greu, dacă nu imposibil, de probat temeinic, dacă nu debutează cu o asemenea acțiune.

Așadar, cu prilejul constatării infracțiunii flagrante, ca să folosesc terminologia specifică legii, **asupra domnului Mircea Răceanu a fost găsită xerocopia unui document, cu caracter de secret de stat, aparținând ministerului unde lucra, document pe care urma să îl predea cetățeanului străin cu care ținea legătura, cu prilejul acțiunii protocolare la care fusese invitat în acea seară. Și ceea ce era mai important sub aspectul puterii probatorii, pe verso-ul fiecărei file a documentului respectiv, diplomatul român a scris, cu propria mână, o serie de alte informații secrete de stat, pe care le cunoștea în virtutea atribuțiilor de serviciu. Firește, expertiza grafică a stabilit (confirmat), fără nici un dubiu, cine este autorul scrisului, iar inculpatul nu a avut cea mai mică rezervă în a recunoaște că îi aparține. Desigur, s-a stabilit cu certitudine și de unde procurase Mircea Răceanu - și sub ce pretext - documentul în cauză, unde l-a xerocopiat, precum și persoanele de la care a obținut informațiile scrise de mână.**

Ca un "mic" amănunt, menționez că cele două sau trei file ale xerocopiei documentului au fost pliate de inculpat în tot atâtea pachețele, cu dimensiunile de aproximativ **3x3x1 cm.**, care, la o percheziție corporală mai puțin exigentă, puteau trece chiar neobservate. Am scris "mic", deci, între ghilimele, pentru că, mai târziu, acest amănunt s-a dovedit a nu fi neînsemnat în realizarea probatoriului. Fiindcă, la percheziția efectuată ulterior la biroul domnului Mircea Răceanu, a fost descoperită xerocopia altui document secret de stat, ale cărei file erau pliate absolut identic cu cele găsite asupra sa în seara de **31 ianuarie 1989**, urmând a parveni aceluiași destinatar.

Deci, un mic segment al infracțiunii de trădare - ultimul, de fapt - era temeinic documentat. Fac precizarea că, potrivit Codului penal, simpla procurare sau deținere a unui document

secret de stat, în scopul transmiterii lui unei puteri sau organizații străine sau agenților acestora constituie infracțiunea de trădare, ca faptă consumată, nu doar ca tentativă.

Dar, de aici începe greul!

Fiindcă, dacă a beneficiat de avantajul la care m-am referit mai sus, ancheta s-a desfășurat sub semnul a cel puțin două dificultăți majore: prima constând în aceea că Mircea Răceanu a comis faptele de unul singur, iar a doua, că nu a fost posibilă audierea (a se citi anchetarea) cetățenilor străini cărora inculpatul le-a transmis informațiile (unii nu se aflau în țară, iar alții se bucurau de imunitate diplomatică). Deci, singura persoană pe care am putut să o anchetăm a fost... Mircea Răceanu.

Iar, cunoscând prea bine aceste dificultăți pe care le întâmpinam, inculpatul a procedat așa cum s-ar fi comportat orice altă persoană inteligentă aflată în situația lui: **și-a recunosut doar treptat-treptat faptele** - sub aspectul atât al perioadei cât a trădat dar, mai ales, al volumului informațiilor furnizate -, **încercând constant să tatoneze cât cunosc organele de Securitate din faptele pe care le-a comis.**

Ajungând la acest aspect, nu vreau să aduc laude gratuite anchetatorilor, dar trebuie să menționez că atitudinea acestora în timpul cercetării inculpatului (manifestată în cele mai mici amănunte, inclusiv prin mimică, gesturi, tonalitate a vocii, stare de agitație, de nervozitate sau, dimpotrivă, de calm, de nepăsare chiar) a avut un mare rol în a-l determina pe inculpat să-și recunoască faptele. **Pentru că ar fi absurd să afirm că noi cunoșteam totul** - cum, de astfel, am mai menționat, i-am spus-o deschis și lui Mircea Răceanu -, **dar important era ca inculpatul să nu-și dea seama ce anume știam și ce nu!** Este, de astfel, un element tactic de mare valoare în munca de cercetare penală, în general.

Astfel încât, **în timpul primelor cercetări, Mircea Răceanu a recunoscut doar că a fost racolat și recrutat la... începutul lui ianuarie 1989!!** De către diplomatul "E", aflat la post în România, căruia nu i-ar fi transmis nimic, dar urma să-i predea documentul găsit asupra sa în seara de 31 ianuarie.

Firește i-am cerut să dea o declarație în acest sens, chiar dacă știam că nu spune adevărul, respectivul cetățean străin fiind, în realitate, ultimul cu care a ținut legătura și căruia i-a furnizat informații secrete de stat. Am considerat firesc faptul că i-am luat o astfel de declarație, pornind de la premisa că orice bun câștigat trebuie păstrat

sau, mă rog, folosit.

În următoarele două-trei zile, inculpatul a coborât puțin "ștacheta" timpului, declarând că recrutarea a fost făcută de către diplomatul "D", prin 1986-1987, care, ulterior, l-a predat lui "E". Ca urmare, a făcut primul pas în a recunoaște lungul șir de informații, date și documente secrete de stat furnizate de serviciului de spionaj în favoarea căruia lucra. Pentru a nu mă mai repeta, menționez că, la fiecare nouă extindere a recunoașterilor, îi luam lui Mircea Răceanu o altă declarație, cu aerul că nu intenționez să merg mai departe.

Dar, ancheta a continuat, și astfel, autorul recrutării a apărut în persoana diplomatului "C", în anul..., la scurt timp după înapoierea inculpatului din misiunea avută mulți ani la Ambasada României din statul "X". Desigur, "C" era cetățean al statului "X"! Și se înțelege că "C" l-a predat ulterior lui "D", iar acesta, la rândul său, lui "E". (Sper că nu v-am încurcat cu atâtea litere, dar nu pot proceda altfel). Și a urmat un alt "set" de documente și informații transmise...

Apoi, Mircea Răceanu a recunoscut că, de fapt, procesul de studiu, contactare, recrutare și instruire s-a desfășurat în străinătate, înainte de a se înapoia în țară, acesta fiind realizat de către cetățenii "A" și "B", cadre ale serviciului de informații din statul unde era acreditat la vremea respectivă, care i-au indicat diplomatul străin din România ("C") cu care va lua legătura și căruia urma să-i furnizeze informații.

Pentru ca, în final, inculpatul să mai.. dea timpul înapoi cu aproximativ patru ani...

Apare evident că volumul și valoarea informațiilor secrete de stat transmise de domnul Mircea Răceanu spionajului străin, în această lungă perioadă, au fost impresionante!

Dinspre CIA, tăcere!...

Deci, să continuăm... povestirea, **în întregime reală.** Fac precizarea, pentru că **eu am anchetat acest dramatic caz și nu scriu, prin urmare, pe baza lecturării unor documente!**

Trecuseră, așadar, zile, trecuseră luni... În fața ferestrei camerei unde lucram se afla un pom, pe care îmi plăcea să-l pri-

vesc, în timp ce Mircea Răceanu, după convenirea *"tematicii"*, își scria declarațiile. La începutul anchetei, pomul era doar ramuri ce păreau uscate, iar în zilele la care mă refer în aceste rânduri, înflorise!

În schimb **eu nu aveam nici o informație oficială despre modul în care se voia finalizarea cazului.** Și, tocmai de aceea, încercam să-mi reprim intuiția, **sperând, în anumite momente, că finalizarea se va produce printr-un... schimb.** Gândeam că **ei** nu aveau nevoie de prea multe scrupule sau probe pentru a reține un om. Dar, **ei** au "reacționat" **foarte inteligent: nu au reacționat deloc! De fapt, acesta este "jocul" în materie de spionaj-contraspionaj! A reacționa înseamnă a recunoaște sau, mă rog, a confirma!**

Apoi, **pe neașteptate, am primit ordin să pregătesc dosarul pentru trimiterea lui în instanță.** Fiindcă aminteam de **intuiție,** arăt că **eram pregătiți.** Mircea Răceanu își înche-iase depozițiile, martorii fuseseră audiați de un coleg (iarăși, îmi exprim părerea de rău că nu pot da nume, deși ar merita, pentru profesionalismul cu care a lucrat), raportul de expertiză grafică asupra documentelor găsite la constatarea infracțiunii flagrante era, de mult, realizat (nu mai plictisesc cititorul cu alte elemente probatorii), iar eu redactasem deja referatul de terminare a urmăririi penale. **Cu propunerea, fără nici o rezervă, de trimitere în judecată pentru infracțiunea de trădare prin transmitere de secrete! Dar și cu strângerea de inimă că ceea ce intuiam se va întâmpla! De aceea, repet ceea ce am mai scris, eu trebuia să rămân, până la capăt, alături de anchetatul meu!**

Firește, a venit și momentul să-i prezint acestuia materialul de urmărire penală, procedură impunând ca dânsul să studieze întregul dosar penal,ce urma a fi înaintat Procuraturii Militare, iar apoi Tribunalului Militar (acestea erau, atunci, competențele, conform legii).

A citit, cu atenție, toate "piesele" de la dosar, cu o mină aparent impasibilă. Iar, la rândul meu, afișam o figură asemănătoare, umblând prin niște hârtii. Și atunci, a venit întrebarea de care mă temeam cel mai mult: ***"Înțeleg, domnule anchetator, că, pentru faptele mele, nu este prevăzută decât închisoarea de la 15 la 20 de ani".***

Am continuat să-mi răsfoiesc hârtiile, fără a-i da vreun răspuns, ca și când nu i-aș fi auzit întrebarea. Am realizat imediat

că citise ordonanțele de punere în mișcare a acțiunii penale și de arestare preventivă, ca și mandatul adiacent. Documente tipizate care nu permiteau, ca spațiu, dactilografierea pedepsei alternative: **pedeapsa cu moartea!** La întrebarea ce mi-a fost pusă era, de aceea, extrem de greu de dat un răspuns. Mai întâi, că trebuia să am puțin răgaz pentru a prevedea ce eventual impact poate avea asupra unui om, comunicându-i și această posibilă pedeapsă. Apoi, date fiind impevizibile consecințe... Era vorba, totuși, de **un caz aflat în atenția... conducerii de partid și de stat!**

Am întrerupt ancheta, profitând că se apropia ora pauzei pentru masă. Ca un făcut, șeful era plecat din unitate, iar unul dintre colegii cu care lucram mi-a indicat (era într-o funcție de conducere) să-l dau dreptate, în scopul de a-l menaja, până la proces. Adică, să-i confirm inculpatului că, pentru fapta comisă, nu-l poate aștepta decât pedeapsa cu închisoarea. Am înțeles că, sub aspectul *"menajării"*, sugestia era nu lipsită de temei. Dar, **eu nu o puteam accepta!** Era în joc, în ultimă instanță (nu la aceea de judecată mă refer, deocamdată) **viața unui om! Pe care nu îl puteam minți!.**

Am mai așteptat, totuși nutrind două speranțe: că va apărea șeful și că domnul Mircea Răceanu va evita să-mi repete întrebarea, asupra răspunsului trebuind acum - când mi s-a făcut sugestia menționată - **să-mi asum un mare risc.** Ce se va întâmpla dacă, deși am fost atenționat... Dar, ambele speranțe s-au dovedit deșarte.

Șeful nu a apărut, iar eu am fost nevoit să reintru în anchetă (un fel de a spune, fiindcă ancheta se terminase). Domnul Mircea Răceanu a continuat să citească dosarul, iar, după un timp, mi-a repetat: *"Deci, nu mă poate aștepta decât închisoarea de la 15 la 20 de ani?"*. De această dată, nu mă mai puteam preface că nu aud! Trebuia să răspund imediat, **pe proprie răspundere,** și să răspund **în litera legii!** Ferindu-mi privirea de ochii în care citeam o licărire de speranță, i-am citit articolul 157 din Codul penal. Apoi, i-am explicat, **fără cea mai mică intenție de a-l distruge,** că **închisoarea este prevăzută de lege, ca alternativă la pedeapsa capitală,** pentru cineva care transmite unei puteri sau organizații străine două-trei secrete de stat și acestea nu deosebit de grave pentru securitatea statului român.

Astfel ...(**Aviz... amatorilor actuali!. Pe cine se simte lezat, îl invit să mă dea în judecată!**).

Mircea Răceanu m-a înțeles aproape perfect: **pentru el viața urma, foarte curând, să ia sfârșit!** Firește că, fiind un om

deosebit de inteligent și un mare diplomat, **și-a mascat** simțămintele.

Dar eu i le cunoșteam doar după inflexiunile vocii. Ne-am despărțit și a doua zi am aflat, de la subofițerul de serviciu, că, **în noaptea ce trecuse, inculpatul meu nu dormise. Trebuia să fac ceva!**

Din aroganță, CIA gafează!

Așadar în noaptea ce a urmat momentului când i-am citit din Codul penal că, pentru infracțiunea comisă, se prevede și pedeapsa capitală, Mircea Răceanu nu dormise. **Trebuia să fac ceva, mai ales că, fizic, slăbise vizibil, iar starea sufletească, cu toate că și-o masca, pentru mine, era clară!**

Și acest gând mi-a fost întărit când, a doua zi, mi-a spus: "***M-am născut la Jilava, voi muri la Jilava!***". Și ghinion, șeful lipsea din unitate. Așa încât, trebuia să acționez din nou pe cont propriu și, se înțelege, pe proprie răspundere.

În toată cariera, **nu am făcut, nicicând, vreo promisiune învinuitului sau inculpatului** despre care știam că va fi trimis în judecată. Era, și nutresc convingerea că mai este, o regulă deontologică pentru fiecare anchetator. Dar eu, spre sfârșitul celor 20 de ani de anchetă, **am fost nevoit să fac o singură excepție: cu Mircea Răceanu.**

Recunosc, aici, că m-am hazardat; însă, ceva din mine îmi... șoptea atunci că previziunea nu era greșită! Dar intuiția, eram pe deplin conștient, nu trebuie... forțată. Am riscat, totuși chiar dacă nu dețineam nici o informație în legătură cu intențiile față de acest caz la "*cel mai înalt nivel*". (Dacă intuiția, care mi-a fost credincioasă atâta amar de vreme, m-a trădat sau nu, veți afla spre sfârșitul capitolului).

Așadar, i-am spus, cu o voce pe care o doream cât mai convingătoare: "***Domnule Răceanu, ne așteaptă un drum lung și greu! Dar, trebuie să rezistați și să-l parcurgeți. Căci nu poate merge decât cel mult, până la aprobarea de către Președinte, a cererii dumneavoastră de grațiere***". Cu alte cuvinte, mă refeream la o cerere de comutare a pedepsei cu moartea în pedeapsa cu închisoare pe terenul maxim prevăzut de lege.

Mircea Răceanu m-a înțeles perfect și, **brusc, s-a liniștit!** Doar eu, în perioada care a urmat, m-am frământat aproape

continuu. Prevedeam ce se va întâmpla la instanțele de judecat, dar, mai departe, așa cum am arătat mai sus, nu aveam cea mai vagă idee!

Deci, am continuat prezentarea materialului de urmărire penală. Și, în acele zile, am constatat un fapt, pentru mine, de-a dreptul surprinzător: **inculpatul putea citi fără ochelari!** Nu mi-am putut explica fenomenul decât prin aceea că, **luni de zile, în celulă, nu citise nimic, pentru că se luase decizia să nu i se lase ochelarii în camera de arest. De teamă că, spărgându-i, putea să-și curme viața.** Și cum stătea singur în celulă (o unică excepție de la regulă, dată fiind importanța deosebită a cazului), iar subofițerul supraveghea și alți arestați, avea oricând timpul nece-sar să recurgă la acest gest nesăbuit. Din acel moment, viața în arest a anchetatului Răceanu a devenit mult mai ușoară, fiindcă putea citi în celulă...

Și fiindcă, **practic, ancheta cu el se terminase** - mă refer la ancheta penală, fiindcă se continuau discuțiile pe probleme de interes operativ -, să ne întoarcem în timp și să ne referim puțin la soția lui. La un moment dat, cineva a venit cu ideea că *"și nevastăsa știe ceva"*. Iar, o dată lansată această idee, nu rămânea decât în sarcina anchetatorului să o verifice și să-i stabilească veridicitatea. Dar, **eu nu doream deloc să reiau discuțiile cu doamna Răceanu, fiindcă eram pe deplin convins de inutilitatea lor,** și apoi, în atâtea luni de anchetă cu soțul ei, ajunsesem să înclin tot mai mult spre ideea că dânsa nu este implicată. Dar ordinul trebuia executat! Și cred că s-a dat dintr-o rațiune deloc lipsită de temei, cum aveam să aflu mai târziu: **doamna Răceanu fusese contactată, pe stradă, de un cadru al serviciului de spionaj în favoarea căruia trădase soțul ei, care a asigurat-o de totalul lor sprijin! Enormă și de neimaginat greșeală, chiar și pentru un serviciu de spionaj amator! Dar, se pare că, pentru ei, Securitatea română era ceva cu totul neînsemnat...**

Așadar, ne-am întâlnit din nou, iar discuția ce a urmat, așa cum mă așteptam, nu a dus la nici un rezultat. Susținea, în continuare, că nu știe nimic. **Iar pentru mine, ca anchetator, dânsa era o persoană nevinovată.** Poate că mulți vor fi mirați, **dar și atunci exista și funcționa prezumția de nevinovăție!** Însă, eu trebuia să-i conving și pe alții.

Am găsit o soluție, neprevăzută în Codul de procedură penală dar neinterzisă... Oricum, cred că era soluția inedită. Am rugat-o pe doamna Răceanu să-mi semneze o coală nescrisă, cu precizarea

datei, orei și minutul din acel moment. Atunci, am văzut-o pentru prima dată ușor dezorientată, dar nu m-a refuzat.

Luând hârtia, i-am precizat că voi lipsi doar două-trei minute, pentru a merge în camera de alături și a discuta cu soțul ei.

Era exclusă deci - de asta voiam să o conving -, în acest minuscul interval de timp, o cât de mică presiune, fizică sau psihică, asupra soțului ei. Cum, de altfel, **nu s-a întâmplat o clipă, pe parcursul întregii anchete.**

Am lipsit, într-adevăr, doar câteva minute, suficiente pentru anchetatul meu să scrie pe acea coală un text conceput anterior împreună, care era cam așa: ***"Draga mea, te rog să declari sincer anchetatorului tot ceea ce știi în legătură cu colaborarea mea cu serviciul de spionaj... Inclusiv cu modul cum am fost recompensat. Asta îmi va ușura foarte mult situația..."*** A semnat, la rândui, și a menționat ora exactă, inclusiv minutul. Fac precizarea că totul s-a realizat ***cu acordul deplin al inculpatului.***

Am revenit în cealaltă cameră și am dat doamnei să citească biletelul soțului. Nu i-a contestat autenticitatea. Apoi, fără nici o rezervă, **a declarat în scris, așa cum o mai făcuse, că nu cunoaște nimic despre faptele pentru care era cercetat soțul ei.** Ne-am despărțit și aceasta a fost ultima întâlnire, pentru "anchetă".

Pentru mine, nereușita acestei "stratageme"- la care mă așteptam - nu a fost deloc o deziluzie, ba dimpotrivă. Am reușit să conving că doamna Răceanu nu este implicată în caz și, chiar dacă ar fi așa, prin urmare, ar constitui pierdere de timp.

Terminând această lungă paranteză asupra acțiunii, să revenim la domnul Mircea Răceanu.

Întrucât inculpatul trebuia să citească fiecare piesă de la dosar (numerotat și sigilat), **prezentarea materialului de urmărire penală a durat nu puține zile.** A urmat, apoi, semnarea procesului-verbal prin care s-a confirmat această procedură, în prezența procurorului militar și a avocatului inculpatului. **Și, în acel moment, cercetarea penală a domnului Mircea Răceanu a luat sfârșit!**

În așteptarea procesului

Deci, odată cu semnarea procesului-verbal de prezentare a materialului de urmărire penală, ancheta în cazul Mircea Răceanu

luase sfârșit. Trecuse, astfel, o etapă pentru amândoi epuizantă fizic și cu încărcături psihice (fiecare având motivele sale) greu de imaginat! Dar, "drumul" lung și greu, despre care îi spusesem că îl așteaptă, era departe de a se fi încheiat. **Începea o altă etapă, nu mai puțin ușoară!** Însă, înainte de a continua, cred că se impune o precizare.

Rog pe cititori să mă scuze că nu am relatat nimic despre felul cu a decurs procesul de racolare și de recrutare, despre modalitățile de ținere a legăturii, de instruire și de transmiterea informațiilor, despre natura și conținutul acestora (Doamne ferește!), despre "recompensele" primite etc. Nu am făcut-o pentru că, și astăzi, toate acestea privesc siguranța națională a României și, ca atare, potrivit legii, nu pot fi făcute publice decât după trecerea a 40 ani (iarăși, **aviz amatorilor care cred că pot face publice orice documente din arhivele fostei Securități!**).

Un aspect, însă, îl pot prezenta, fiind legat de finalul capitolului . Cu prilejul unei întâlniri, cadrul de spionaj cu care ținea legătura i-a dat asigurări Mircea Răceanu că, în caz de "cădere", să nu-și facă griji: se va face "totul" pentru a fi pus în libertate și scos din țară, împreună cu familia, iar **acolo** i se va oferi tot ceea ce își dorește - casă, mașină, bani, identitate falsă etc. Era normal, **așa procedează orice serviciu de spionaj care se respectă!** Dacă **respectivii** și-au ținut sau nu promisiunea, veți afla la sfârșitul capitolului.

Dar, să continuăm... Ne-am întâlnit, zilnic, ore în șir, discutând. În fața cafelei și a paharului cu pepsi - care nu ne-am lipsit măcar o zi, pe tot parcursul cercetărilor -, probleme cu totul străine de anchetă: literatură, muzică, chiar politică, unde ne găseam deja puncte de vedere convergente. Afișa un desăvârșit calm dar eu, nici măcar privindu-l, ci doar auzindu-i glasul, îmi dădeam seama dea devărata și fireasca lui stare sufletească. Tocmai de aceea, îl scoteam zilnic din arest, pentru că, stând acolo, singur, mai multă vreme, în această chinuitoare așteptare, nu știu cum ar fi rezistat. **Iar așteptarea se prelungea, se prelungea nepermis de mult!**

Din când în când, Mircea Răceanu mă întreba: "*Și ce pedeapsă credeți că voi primi, domnule anchetator?*". Îi răspundeam că nu am de unde să știu dar continuam să încerc a-l încuraja. În vremea asta, printre unii colegi de anchetă și din unitatea informativă, se discuta ipoteza pronunțării pedepsei capitale. Se discuta cu un soi de ușoară detașare. Și eu, care anchetasem

multe cazuri de divulgări de secrete, gândind comparativ gravitatea faptelor, previzionam ce se va întâmpla la Tribunalul Militar Teritorial și, apoi, la instanța de recurs. Dar eu, spre deosebire ce ceilalți, avusesem în față acest om și discutasem cu el o jumătate de an și, de aceea, nu puteam judeca lucrurile doar obiectiv, la rece. Aici, mărturisesc pentru prima dată: **nu voiam ca anchetatul meu să moară!** Speram să nu sfârșească astfel, dar, în caz extrem, mă temeam de imprevizibilitatea deciziei lui Ceaușescu, care, în final, hotăra sau nu asupra comutării unei pedepse capitale... Cu toate că, așa cum am mai menționat din 1970 (nu vreau să mă refer la perioada pe care nu am trăit-o profesional), pentru infracțiuni contra securității statului, a fost executată o singură persoană. Deci, unui singur condamnat la moarte Nicolae Ceaușescu i-a respins cererea de grațiere...

Apoi mă intriga excesiva tergiversare a trimiterii cazului în judecată. Pentru că în mod obișnuit pe atunci, după înaintarea dosarului la Procuratura Militară, procurorul (care cunoștea pas cu pas conținutul fiecărei "piese" a acestuia) întocmea imediat rechizitoriul și, la scurt timp, sesiza instanța militară de judecată. Fac precizarea că, potrivit prevederilor Codului de procedură penală dinainte de Revoluție, toate infracțiunile de competența organelor de cercetare ale Securității erau supravegheate și judecate de procuratură și, respectiv instanța militară. Am tras concluzia, nu știu dacă justă, că soarta lui Mircea Răceanu continua să fie analizată, în diverse variante, la niveluri decizionale înalte.

Mi-am dat seama că și Mircea Răceanu gândea la fel, ceea ce îi dădea atât speranțe cât, dar în egală măsură, și temeri. Oricum, pentru el, așa cum am mai arătat, așteptarea era chinuitoare. M-a întrebat doar, o singură dată, dacă se așteaptă vreo reacție de **dincolo**. Bineînțeleș, i-am răspuns că nu știu (nici nu știam).

Și, pe neașteptate, am fost anunțat că a sosit momentul crucial: PROCESUL!

Verdict: condamnat la moarte

Așadar, pe neașteptate, am fost anunțat că a sosit momentul crucial: **Procesul Mircea Răceanu!** Dacă ar fi depins de mine, l-aș fi anunțat doar cu o zi înainte de data judecării cazului, pentru a nu-i prelungi prea mult chinul. Dar, procedura de citare, obligatorie

cu un număr de zile înainte de proces, mă împiedica să acționez astfel. În plus, odată cu înmânarea citației, a trebuit să mă conformez legii, prezentându-i rechizitorul întocmit de procurorul militar. Iar, din conținutul respectivului act de sesizare a instanței rezultă, fără dubii, ce "dorește" acuzarea: **pedeapsa capitală!**

În acele zile, am discutat ore în șir cu Mircea Răceanu. Încercând să-l încurajez, dar mințindu-l cu privire la ceea ce poate decide Tribunalul Militar Teritorial, și reamintindu-i vorbele pe care i le spusesem la prezentarea materialului de urmărire penală: "*Drumul va fi lung și greu, dar, în cel mai rău caz, se va opri în momentul aprobării, de către Președintele țării, a cererii de comutare a pedepsei capitale*" (Folosesc intenționat inițiala majusculă, fiindcă **un Președinte rămâne Președinte, chiar dacă este împușcat nelegal!** Și, dacă tot am făcut această parantează, precizez că mie, care am repectat întotdeuna cu sfințenie legea, îmi repugnă expresii de genul *"act justițiar"* și trimiterile la exemple... revoluționare petrecute cu două secole în urmă!).

Atunci, l-am mințit, pe aceiași... temă, pe Mircea Răceanu, spunându-i că fiica mea (care nu exista) nu a reușit la facultatea de medicină. De fapt, eram sceptic, gândind că în starea în care se afla, pentru el acest aspect nu prezenta cea mai mică însemnătate. Dar, intenția mea era să îi arăt că nici eu nu sunt prea fericit. Și culmea, a avut puterea să mă încurajeze (el pe mine!). Iar, în acel moment, am realizat că nu greșisem prea mult, mințindu-l.

În seara dinaintea prcesului, am discutat mult, până spre miezul nopții. Nu vreau să-mi aduc laude, dar cred că aveam capacitatea de a părea calm și în cele mai dramatice situații. Calm pe care reușeam să îl transmit și interlocutorului. Așa încât, în momentul când ne-am despărțit, Mircea Răceanu a plecat la cul-care destul de liniștit. Sau, poate, încrezător în mine.

Nu știu dacă sau cât a dormit el în acea noapte dar eu nu am putut nici măcar aţipi. Ne-am revăzut a doua zi, dimineața devreme, înainte de a fi dus la tribunal. M-am bucurat constatând că era calm și când medicul, după ce l-a consultat, m-a informat că are tensiunea arterială în limitele normale. I-am urat succes și ne-am despărțit. Poate părea curios, pentru cititori, ca și pentru serviciile de informații ale altor state, dar **anchetatorul (în cazul de față, subsemnatul) nu avea voie să intre în sala de judecată!** O măsură, cred, înțeleaptă, menită a nu se data posibilitatea inter-pretării că, văzându-și anchetatorul, inculpatul se va simți obligat să nu

retracteze nimic din cele declarate pe parcursul cercetării penale.

Unii cititori se vor întreba, poate, cât a durat procesul în primă instanță, astfel încât voi răspunde sincer: **o singură zi, de dimineață până seara.** Ce proceduri incomplete, ca în prezent, de care se bucură toată lumea? Inculpatul era prezent, avocatul, de asemenea, iar toți martorii se aflau în sală. În plus, Mircea Răceanu (ca și apărătorul său) nu au solicitat noi probe, iar **depoziția sa a fost... dezarmantă prin sinceritate!**

Nu ne-am revăzut, după ce s-a înapoiat de la tribunal. Doar unul dintre subofițerii de pază care l-a însoțit m-a informat că instanța a rămas în pronunțare. Am dormit cumva liniștit în acea noapte, gândind că misiunea mea a luat sfârșit iar deliberarea instanței va dura câteva zile.

Dar, chiar a doua zi, "bomba" a explodat: completul de judecată al Tribunalului Militar Teritorial București a hotărât condamnarea la moarte a Mircea Răceanu!! Firește, pentru infracțiunea de trădare prin transmitere de secrete.

Deși, previzibilă, **sentința instanței de judecată m-a șocat** (nu în sensul medical al cuvântului)! Și m-au șocat, apoi, două idei care se vehiculau: în primul rând, cine și cum să îi comunice condamnatului dispozitivul sentinței, iar în al doilea rând, dacă nu ar fi cazul ca, în prealabil, Mircea Răceanu să fie pus în lanțuri, avându-se în vedere că la aflarea acestei crunte sentințe, poate fi capabil de orice gest nesăbuit, inclusiv împotriva anchetatorului.

În mod firesc, am fost consultat și am răspuns, fără ezitare: ***"Sentința i-o voi comunica eu, iar condamnatul să nu poarte nici măcar cătușe! Ca la începutul anchetei!"*** Cu alte două condiții: cafeaua și Pepsi-Cola să fie aduse (pentru prima dată) înainte de a ne vedea, iar apoi, **la ... întrevedere să nu participe nimeni altcineva!** Deci, discuția să se poarte doar între mine și Mircea Răceanu. **Am fost întrebat și m-am întrebat dacă sunt conștient la ce risc mă expun. Răspunsul pe care l-am dat a fost că nu există o altă cale!**

Mi s-au acceptat propunerile și am intrat în camera de anchetă, încă întrebându-mă cum de am un astfel de curaj și cum voi proceda, fiind la primul caz în care trebuia să comunic unui condamnat pedeapsa capitală. Dar, poate părea curios, nu mă gândeam la un eventual pericol care m-ar fi putut aștepta, ci eram îngrijorat de consecințele pe care le va avea vestea asupra condamnatului. Deci, cum era firesc, într-o cameră apropiată, medicul era pregătit...

A apărut secretara, cu ceștile de cafea și paharele cu pepsi. Mi-a explicat, vizibil îngrijorată, că nu a găsit ceva din plastic, dar am liniștit-o. A ieșit și, imediat, am sunat la arest să-mi fie adus condamnatul. În câteva minute care s-au scurs până la întâlnire, mi-am impus - și cred că am reușit - să par calm, ca și când nimic deosebit nu s-ar fi întâmplat. L-am rugat să ia loc, apoi am cerut subofițerului de pază, care aștepta derutat, să părăsească încăperea.

Iar Mircea Răceanu s-a așezat pe un scaun aproape exact în poziția în care se afla în prima noastră întâlnire! Reamintesc, întors cu 90 grade față de mine. Mi-am dat seama, instantaneu, că aș fi un tâmpit dacă i-aș citi sentința! Așa încât i-am repetat, chinuindu-mi vocea să pară cât mai liniștitoare: "*Domnule Răceanu, v-am spus că vă așteaptă un drum lung și greu. Dar, în final, vă asigur că totul va fi bine!*" (Acum, chiar că m-am hazardat nepermis, dar intuiția...)

Fără un cuvânt, și-a luat capul în mâini și a început să plângă. A plâns mult și i-am respectat, fără o vorbă sau un gest, durerea. Eram, totuși... mulțumit, dacă se poate spune așa, știind că plânsul reprezintă o importantă cale de a te descărca psihic. În sfârșit, și-a revenit și m-a întrebat: "***Deci am fost condamnat la moarte!***" "***Da, domnule Răceanu!***" i-am răspuns, fără o clipă de ezitare.

Răceanu - un "disident" plătit în dolari...

„***Deci, am fost condamnat la moarte***?" , m-a întrebat, după ce s-a oprit din plâns și s-a mai liniștit. „***Da, domnule Răceanu***", i-am confirrmat, fără ezitare. „*Și acum... ce urmează?*", s-a interesat, parcă fără... interes, cu o voce în care i-am ghicit nu atât scepticismul (despre disperare nici nu putea fi vorba), cât - ceea ce era mai grav - o anumită nepăsare față de propria-i soartă. I-am explicat că urmează recursul (pe atunci, nu exista calea de atac a apelului), iar el m-a întrebat, pe același ton, dacă mai există vreo speranță. Precizându-mi că, în ceea ce îl privește, nu mai speră în nimic și, ca atare, nu are de gând să declare recurs.

Ce puteam să-i răspund? Și cum puteam să-l determin a renunța la această idee? Pe moment, nu am găsit decât o replică, ce mi s-a părut, imediat ce am rostit-o, idioată: „*Domnule Răceanu după cum ați putut observa, nici la ușa de la intrare în unitatea*

asta, nici la aceea a tribunalului militar, nu este scris, precum pe poarta Infernului văzut de Dante: ***«Lasciate ogni speranza, voi ch' entrate»***". Dar, surprinzător, cu toată stupizenia, respectiva replică i-a mai luminat chipul și, după o discuție de circa o oră, Mircea Răceanu a acceptat să declare recurs..

În sinea mea, însă, eram sceptic. Deoarece eram conștient, fără echivoc, că **argumente pentru susținerea recursului nu (prea) existau. Volumul și importanța informațiilor, datelor și documentelor secrete de stat furnizate de condamnat erau impresionante! (A scris, mai multe luni, zilnic, declarații de până la 40-50 de pagini). Iar „recompensele" erau pe măsură... Și, dacă mai aud sau citesc undeva că Mircea Răceanu nu a fost trădător de țară, ci disident(!!!), care a luptat împotriva lui Ceaușescu, mă voi vedea nevoit să dezvălui opiniei publice cum și cu cât a fost plătit pentru „disidența" sa. Dar, sper să nu fie cazul.**

Revenind, menționez că toată... lumea era mulțumită. Fiindcă am reușit să-l determin pe condamnat, relativ ușor, să declare recurs. Pentru că, așa cum am arătat mai sus, exista și pericolul real să refuze a... beneficia de această cale de atac. **O catastrofă - îmi formasem deja convingerea -, într-o asemenea situație, când numai Nicolae Ceaușescu trebuia și, probabil, dorea să decidă asupra sorții lui Mircea Răceanul**

Recursul a fost înaintat, în termen legal, iar în motivarea acestuia nu s-au putut invoca decât atitudinea sinceră a condamnatului pe parcursul urmăririi penale și al judecării cauzei în primă instanță, precum și regretul, dovedit (mai exact, declarat) permanent, față de faptele comise.

Iar la scurt timp, recursul s-a judecat la Secția Militară a fostului Tribunal Suprem. Și, cum mă așteptam (nu în sensul că doream), a fost dată hotărârea de respingere a recursului. **Astfel încât, hotărârea de condamnare la moarte a rămas definitivă!** Până în acel moment, sub aspectul a ceea ce trebuia... făcut și raportat conducerii fostului Departament al Securității Statului și, fără îndoială, fostului șef al României, totul decursese... perfect.

Fac o paranteză, pentru cititorii care nu au avut cunoștință de acest caz până la parcurgerea prezentei cărți: nu vă speriați sau, după caz, nu jubilați! Fiindcă, **nu s-a trecut, rapid, la executarea respectivei sentințe, rămasă definitivă, chiar dacă ea a fost dată în perioada de vârf a dictaturii ceaușiste și nu la 25 decembrie 1989, când nu s-a așteptat nici măcar scurgerea**

termenului de zece zile pentru declararea recursului, nemai-amintind de căile extraordinare de atac prevăzute în Codul de procedură penală...

Eu am fost trimis să-mi reiau activitatea „auxiliară", iar ceilalți au rămas să culeagă „roadele succesului". Pentru că, așa cum aveam să aflu mai târziu, generalul Iulian Vlad nu a știut o clipă că am fost și eu inclus în echipa de anchetă, se înțelege că fără aprobarea sa. (De altfel, persoana mea îi era complet necunoscută, cum voi dovedi la finalul serialului). Dar, munca mea, „auxiliară" a durat numai câteva zile...

Până când am fost chemat, precipitat, în camera de anchetă, unde se afla condamnatul. Atmosfera era tensionată, deoarece, cu toate insistențele, **Mircea Răceanu refuza categoric să mai facă vreun demers legal pentru comutarea pedepsei capitale! Dorea, doar, să discute cu fostul său anchetator**. Deci, cu mine. Eu, care nu făcusem decât să îi probez faptele infracțio-nale! Dar și să-l „însoțesc" în calvarul unui dureros (pleonasmul este făcut intenționat) de lungi anchete. Și să-i vorbesc, insistent, de acel „lung și greu drum".

Am intrat în camera de anchetă și, chiar dacă eram cel mai mic grad și în funcție, ceilalți au părăsit imediat încăperea. M-am așezat la birou și am început să răsfoiesc niște hârtii găsite acolo. Nu era nevoie să-mi ridic ochii spre el, pentru a-mi da seama în ce stare sufletească se afla. Și, apoi, luat pe nepregătite, nu știam cum să încep discuția. Pentru că, a refuza să accepți ultimele șanse legale de a scăpa de pedeapsa capitală reprezenta nu un act de bravură, ci un teribil impas psihic, la care ajunsese fostul meu anchetat...

Luat prin surprindere, nu știam cum să încep discuția. **Ce să-i spun unui om a cărui sentință de condamnare la moarte rămăsese definitivă?** Deși, legal, existau încă două soluții: prima, însemnând un memoriu adresat Procurorului General (în acea vreme existând doar unul) pentru promovarea unui recurs extra-ordinar, ipotetic demers în a cărui reușită **nu credeam deloc,** dată fiind gravitatea cu totul deosebită a faptelor infracționale. Iar a doua soluție, **în care credeam,** era cererea de grațiere adresată lui Nicolae Ceaușecu.

Însă Mircea Răceanu nu părea a fi „dispus" decât să moară, refuzând să apeleze la soluțiile legale mai sus menționate! Și, în acele zeci de secunde de reciprocă tăcere, sunt

sigur că nu a putut ghici că mă gândeam **la cele scrise** de geniul literar Marin Preda, **că timpul nu mai avea răbdare!** Astfel încât, străduindu-mă să par nu doar calm, dar și ferm, i-am pus în față câteva coli și i-am cerut: *„Domnule Răceanu, acum începem să scriem"*. Surprinzător, s-a conformat imediat și am formulat împreună memoriul către Procurorul General, pentru promovarea recursului extraordinar.

"Ceaușescu și poporul"... grațiază trădătorul!

Reușisem! Nu pentru că îl convinsesm să scrie respectivul memoriu, ci pentru faptul că a fost de acord să se adreseze și Președintelui României pentru comutarea pedepsei capitale. Cererea de grațiere (nu voi recunoaște o ipotetică afirmație că i-am dictat-o eu) a fost deloc lacrimogenă, ci formulată lapidar, pe un ton care să exprime, în egală măsură, și regret pentru faptele comise, și demnitate, și respect față de cel căruia îi era adresată.

Au mai trecut alte și alte zile, până când am aflat că **Nicolae Ceaușescu a semnat decretul de grațiere, respectiv, de comutare a pedepsei cu moartea în închisoare pe 20 de ani.**

Și am mai aflat că, **în luarea acestei decizii, a fost determinantă informarea „Dictatorului"** (ghilimele nu le pun deloc întâmplător) **în legătură cu faptul că domnul Mircea Răceanu se născuse în Penitenciarul Jilava**. (Iarăși, nu comentez). Apoi, m-am gândit, dar cu un simțământ de cvasi-nesiguranță, că nu se cunoștea, atunci când i se decidea viața fostului meu anchetat, un amănunt: **printre semnatarii *„Scrisorii celor 6"* se număra și tatăl său.**

Nu m-am considerat niciodată nici previzionar ieșit din comun, nici având o inteligență deosebită, **dar „lungul și greul drum", despre care, cum am mai arătat, i-am vorbit încă la prezentarea materialului de urmărire penală, luase sfârșit! Cu finalitatea pe care mă hazardasem să i-o promit.**

Și, din acel moment, implicarea mea în cazul Mircea Răceanu luase, cu adevărat, sfârșit. Cu precizarea că, din momentul respectiv, doi oameni puteau dormi liniștiți: fostul anchetator și fostul anchetat. Și cu mențiunea că eram apreciat drept un învingător, în timp ce eu gândeam la vorbele marelui Hemingway: *„The winner*

takes nothing" (câştigătorul nu ia nimic).

Totuşi, hotărât să fiu sincer până la capăt în această carte, voi dezvălui şi faptul că **a avut loc şi o „festivitate" de premiere**. În timpul căreia, am dorit să se deschidă pământul (dacă se poate scrie aşa). Numai sub mine! **La sediul central al fostului Departament al Securităţii Statului ne-am „aliniat" cei care am contribuit la rezolvarea cazului Mircea Răceanu**. Şi am încremenit în poziţia de drepţi când a apărut domnul general-colonel Iulian Vlad (folosesc denumirile gradelor militare de atunci).

În mod firesc, s-a început cu ofiţerii din Direcţia de Contraspionaj. Repet, nu-mi pot permite să dau nume, deşi aş fi teribil de tentat să o fac, date fiind atât profesionalismul cu care au acţionat - şi nu doar în acest caz -, cât, mai ales, pentru că doi dintre aceştia **au suferit pe nedrept după Revoluţie.**

Apoi, am urmat noi, cei din fosta Direcţie VI- Cercetări Penale. Domnul ministru secretar de stat a vorbit destul de mult, aproape ridicând în slăvi inteligenţa cu care un fost coleg l-a anchetat pe Mircea Răceanu. În continuare, a venit rândul meu. Şi atunci, cum am arătat puţin mai sus, am dorit să se deschidă pământul sub mine! Fiindcă, pronunţându-mi-se gradul şi numele, de către şefa serviciului de personal, domnul general-colonel a întrebat: *„Deci, urmează filajul"*. Este drept că aveam părul cam lung şi, dintr-un punct de vedere, nu mi-a displăcut că am fost considerat cadru al acestei **unităţi de elită** din fosta Securitate. Dar, la fel de nedreaptă şi dureroasă, pentru mine, a fost constatarea că **domnului Iulian Vlad nu i se raportase nimic despre includerea mea în echipa de anchetă! Mai exact, că eu l-am anchetat pe domnul Mircea Răceanu! Distinsa doamnă şefă a personalului a făcut cuvenita rectificare**, iar eu nici nu am băgat în seamă „frumoasa" primă de **2.000 lei**, când am avut bucuria să aud vorbele Generalului: ***„Vă rog să mă scuzaţi".***

Nu aş fi scris rândurile de mai sus dacă nu aş şti că multă lume credea şi crede că foştii securişti erau plătiţi... dumnezeieşte. Nimic mai fals! Dar, cum nu vreau să scriu despre mine, ci despre cazul Mircea Răceanu, opresc aici divagaţia.

Condamnatul nu a fost trimis la penitenciar, ci a rămas în arestul Direcţiei. Oricum, nu ne mai întâlneam. Nu mai venea în biroul meu **dar venise mijlocul lunii decembrie 1989...**

"Ai trădat ? Ești eliberat!"

Venise, așadar, mijlocul lunii decembrie 1989. Eu, cel puțin, nu știam decât din... sursele oficiale ce se întâmplă la Timișoara. Pentru că îmi repugna să ascult anumite posturi de radio străine (nu nominalizez, fiindcă nu vreau să calomniez pe nimeni), cunoscând în slujba cui se află. Și cunoscând, cred, destul de bine arta diversiunii. ARTA fără ghilimele, căci este o adevărată ARTĂ.

Dar, ceva m-a pus pe gânduri, ca să nu folosesc o altă for-mulă ce ar putea fi interpretată drept o autolaudă: **începând din 16 sau 17 decembrie, s-a trecut la punerea în libertate a persoa-nelor aflate în arestul Direcției Cercetări Penale din fostul Departament al Securității Statului. „Proces" care s-a definitivat în ziua de 22 decembrie. Cu o singură excepție: Mircea Răceanu.** Dacă au mai rămas și alții, îmi cer scuze, deși nu cred că este cazul.

După câteva zile, însă, am aflat că a fost pus în libertate și fostul meu anchetat! În ce temei legal și din ordinul cui, nu am știut și nu știu. Pentru că, după comutarea pedepsei cu moartea, eu nu am mai avut nici o tangență cu acest încheiat caz Mircea Răceanu. Așa era, de altfel, și obligatoriu, din punct de vedere legal.

Știu, totuși, anumite amănunte care, efectiv, m-au impresionat (în sens pozitiv). **Mircea Răceanu a fost „dus" la domiciliu cu o mașină a unității, însoțit de un subofițer îmbrăcat militar, deci, purtând petlițe albastre. Risc enorm, în acele zile!** Afirm asta pentru că un alt subofițer al unității, conducător auto, era să fie, pur și simplu omorât de „revoluționari", fiind recunoscut că a lucrat în fosta Unitate Specială de Luptă Antiteroristă (care putea și poate, prin actuala Brigadă Antiteroristă, să egaleze și chiar să depășească performanțele oricărei unități similare de pe mapamond).

Însă, respectivul fost antiterorist era considerat terorist! Un grăitor argument în legătură cu „arta diversiunii", despre care am amintit mai sus...

Bineînțeles că, în drum spre domiciliul fostului meu anchetat, mașina a fost oprită. **Mircea Răceanu s-a prezentat... furioșilor și a luat apărarea subofițerului în uniformă care îl însoțea. Apoi, a mai făcut un gest plin de demnitate: fiind invitat la Televiziune, să se adreseze, în direct, țării, a refuzat!**

În următoarele zile, familiei Răceanu i s-au restituit valuta și bijuteriile confiscate și depuse, imediat ce i-au fost sechestrate, la Banca Română de Comerț Exterior și, respectiv, la Banca Națională.

Iar, nu după mult timp, am aflat că întreaga familie a plecat și s-a stabilit în străinătate. **Să fi existând vreo legătură între acest „eveniment" și asigurările date de către serviciul de spionaj "X", în caz de „cădere"? Nu știu!**

P.S. (însemnând nu ***post-scriptum***, ci ***post-serial***).

După cum lesne s-a observat, pe parcursul serialului am folosit formula „*serviciu de spionaj*" și nu pe aceea, mai... sofisticată, de „*serviciu de informații*". Am utilizat-o intenționat pe prima pentru că, în sensul legii penale, culegerea de informații cu caracter de stat, de către o putere sau organizație străină ori de agenți ai acestora constituie **infracțiunea de spionaj.** De fapt, aceasta este și esențiala justificare a existenței serviciilor secrete respective, chiar dacă unele dintre ele, pentru „divertisment", mai inițiază, organizează sau sprijină și acțiuni de dezinformare, intoxicare ori diversiune mediatică asupra opiniei publice, ba chiar și lovituri de stat sau încercări de asasinate politice la cel mai înalt nivel. Firește, în alte state decât cele din care fac parte.

Și, pentru a ilustra mai convingător ce reprezintă o acțiune de trădare-spionaj, îndrăznesc să citez dintr-un remarcabil tratat de drept penal, realizat și publicat recent (mă raportez la momentul când scriu aceste rânduri) de către un distins profesor universitar doctor: „*Astfel, condamnându-l pe R.M. pentru infracțiunea prev. de art. 157 C. pen.* (trădare prin transmitere de secrete - n.n), *instanța a reținut și motivat că acestea, «în calitate de lucrător diplomatic în centrala Ministerului Afacerilor Externe, precum și pe când se afla în misiune permanentă la Ambasada română din...* (cele trei puncte îmi aparțin, ca și cele care vor urma -n.n.), *unde a fost recrutat de agenți ai... timp de aproximativ 14 ani (perioada 1975-1989), cu intenție, a furnizat date, informații și documente integrale având caracter secret, cunoscute în virtutea atribuțiilor de serviciu, pe care le-a transmis serviciului.. de spionaj, în schimbul unor recompense substanțiale, acțiune de natură a periclita securitatea statului român și a compromite relațiile țării noastre cu alte state* - **T.M.T**. (Tribunalul Militar Teritorial -n.n.) **București., Sent. nr. 39/20.07.1989».** (prof. univ. dr. Gheorghe Diaconescu, „INFRACȚIUNILE ÎN CODUL PENAL ROMÂN"- Volumul I, Editura

„OSCAR PRINT", București, 1997, pag.52).

Și, ca să respect o formulă folosită uneori în cărți, articole de presă ori în filme, voi menționa și eu că orice legătură între citatul de mai sus și capitolul de față este pur și simplu... întâmplătoare!

Capitolul XX

TRĂDARE, SPIONAJ, DIVULGĂRI...

... Cu trei precizări prealabile: nu întâmplător am plasat acest capitol imediat după „CAZUL MIRCEA RĂCEANU", nu doresc să dau rândurilor ce urmează un caracter didacticist și este departe de mine gândul de a mă ridica la nivelul specialiștilor în materie de spionaj și contraspionaj. Eu scriu doar pentru nespecialiști și numai din cele trăite ca simplu anchetator.

De multe ori- rememorând cazurile de trădare-spionaj, de divulgare a secretului care periclitează securitatea statului sau interesele obștești ori de divulgare a secretului economic, pe care le-am instrumentat de-a lungul anilor, și încercând să le privesc prin prisma trăirilor autorilor acestora-, **percep un factor cvasiunanim care le uneau, ca un blestem: momentul, crucial, când nu se mai poate da înapoi!**

Desigur, drumul de la prima contactare - ca să folosesc un termen... tehnic - până la acest moment putea fi mai scurt sau mai lung și, de regulă, **când respectivul drum începea, viitorul făptuitor (autor al infracțiunii) nu bănuia ori conștientiza prea puțin că a trecut deja prin faza unui minuțios studiu din partea celor care aveau misiunea să îl atragă la colaborare**. Poziția socială, situația materială, dificultăți sau, deopotrivă, posibilități și dorințe de ascensiune profesionale, afinități ori sentimente negative față de alte state, vanități, pasiuni, vicii etc. constituiau elemente de mare însemnătate care, cunoscute și analizate cu grijă, puteau conduce la **depistarea punctelor slabe ce urmau să fie exploatate.**

În acest sens, prezint două exemple, poate neînsemnate, la prima vedere, dar semnificative pentru perioada de început a atragerii la colaborare. Cu prilejul unei recepții organizate în statul unde era acreditat domnul Mircea Răceanu, anumite persoane "de bine", atacând punctul sensibil numit orgoliu, s-au întrecut în a ridica în slăvi (poate exagerez puțin) capacitățile de previzionar politic ale diplomatului român. Se avea în vedere că șeful statului respectiv tocmai își prezentase demisia, decizie pe care Mircea Răceanu, cum am arătat în serial, o prevăzuse - cu o mare precizie temporală - cu câteva luni înainte, tot în cadrul unei întâlniri protocolare. Rețin, de asemenea, cu câtă "admirație" era privit, "Eterescu" de interlo-

cutorul străin, în momentele când își etala vastele sale cunoștiințe din domeniul tehnicii militare.

În enumerarea elementelor luate în calcul pentru cunoaș-terea... candidaților la recrutare, m-am referit și la vicii, dar precizez că **ar fi mai simplist și eronat, de cele mai multe ori, să se creadă că atragerea la colaborare se baza, de pildă, doar pe abila exploatare a "dorinței de înavuțire", în cazul unora, ori a patimii pentru băutură sau pentru femei, în situația altora** (acestea putând fi considerate excepții de la regulă). Pentru că, în mod evident, un diplomat, un militar, un lucrător în domeniul comerțului exterior sau un alt funcționar cu o poziție importantă într-o întreprindere ori instituție - în plus, obligatoriu, deținător de sau cu acces la documente, date și informații secrete de stat - era temeinic verificat, înainte de a ocupa un asemenea post, atât de cei care îl angajau, cât și de către organele de securitate.

Un loc aparte îl ocupa, apoi, știința cu care se reușea apropierea relațiilor dintre cel care racolase și cel ce urma a fi recrutat. Se ajungea uneori la legături atât de strânse, încât solicitarea de informații și divulgarea lor deveneau, la un moment dat aproape firești.

În această fază, mai de început, **se punea, de multe ori, temelia viitoarei dependențe,** constând în invitarea cetățeanului român la întâlniri în afara cadrului oficial. De regulă, prin diverse localuri, dar și la domiciile sau reședințele viitorilor parteneri. **Și, poate părea paradoxal, dar eu am ajuns la concluzia că, la crearea unei asemenea dependențe, contribuia indirect și legislația în domeniu dinainte de 1989** (Legea nr.23/1971 și "faimoasa" H.C.M. nr.18/1972 - nepublicată?!), care încorseta uneori drastic relațiile cetățenilor români cu străinii. Astfel încât, având două-trei întâlniri neoficiale cu un străin, unii cetățeni români, de teamă că acesta ar putea deveni cunoscute și le-ar periclita, firește cariera profesională, preferau să le ascundă și să cadă în "plasa" ce le fusese întinsă.

Fără îndoială, primele informații cerute păreau a fi cu totul lipsite de importanță, iar solicitarea lor se făcea extrem de voalat. De pildă, cadrul sau agentul unui serviciu de informații străine îl întreba pe viitorul trădător, curios să afle un aspect pe care "nu îl înțelege prea bine": "*Dumneavoastră, ca mare specialist în domeniu, cum vă explicați poziția statului «X» față de problema...?*". (Exemplul nu este deloc ipotetic). Iar cum în fața statului "X"

România nu s-a (prea) ploconit după aprilie 1964, cetăţeanul român nu avea mari rezerve să-şi expună punctele de vedere. Care, nu de puţine ori, depăşeau limita a ceea ce se putea comunica. Şi azi o informaţie, mâine alta...

Bineînţeles, toate discuţiile de acest gen erau înregistrate cu grijă pe bandă magnetică sau, cel puţin, aşa li se dădea de înţeles respectivilor "guralivi", în momentul când străinul considera că este timpul să facă un nou pas, decisiv.

Apărea, astfel, acel moment crucial despre care am scris la începutul capitolului, când străinul, fie că îşi declina calitatea (unde era cazul), fie că nu, putea să-şi permită a-i solicita deschis cetăţeanului român să colaboreze în mod organizat şi secret pentru culegerea şi transmiterea de informaţii. Urmau, în mod firesc, după acceptare, întâlniri pentru realizarea unei temeinice instruiri a noului recrutat, pentru stabilirea tematicii generale de informaţii şi/sau a informaţiilor concrete care interesau, a modalităţilor de procurare a acestora şi de ţinere a legăturii (personale sau impersonale, parole, coduri ş.a), a modului cum se va face plata pentru informaţiile divulgate etc.

Uneori, procesul de cunoaştere (studiu), contactare, apropiere, recrutare şi instruire putea fi realizat de o singură persoană, iar alteori, de mai multe, cel vizat fiind predat-preluat, cu totul "întâmplător", de la o etapă la alta.

Poate părea curios dar, din câte îmi amintesc, **persoanele pe care le-am anchetat pentru fapte infracţionale la regimul secretului de stat "lucrau" singure.** Cu alte cuvinte, nu aveau coautori complici sau tăinuitori, iar instigatorii erau tocmai persoanele cărora le furnizau informaţii. De aici decurgea, cum am mai arătat, marea dificultate a realizării probării acestui gen de infracţiuni. Desigur, asemenea anchete nu se declanşau fără a fi în posesia unor serioase date sau indicii, privind actele de trădare ori de divulgare comise dar, de multe ori, acestea proveneau din mijloace şi metode secrete ale muncii de securitate care, sub nici o formă, nu puteau fi deconspirate.

Aşadar, "lucrând" singuri, făptuitorii aveau, de regulă, două căi de a acţiona: prima consta în transmiterea de documente (în xerocopii), date şi informaţii pe care le deţineau ori la care aveau acces nemijlocit în virtutea atribuţiilor de serviciu, iar a doua, în procurarea altora de la colegi (sau foşti colegi) de muncă, de la prieteni sau cunoştinţe, prin metoda cunoscută

sub denumirea de "*exploatare în orb*". Deci, persoana "exploatată" habar nu avea că informațiile ce îi erau solicitate urmau să ajungă la un serviciu de spionaj, la o firmă străină etc. Ba, uneori, asemenea informații erau destăinuite din proprie inițiativă!

Un „banal" exemplu: un cetățean, venind de la serviciu, își întâlnește în fața blocului vecinul. Acesta din urmă (viitorul cercetat pentru transmitere de secrete) îl întreabă de ce este atât de bine dispus, iar celălalt îi explică senin că urmează să plece în străinătate, pentru a însoți un transport de tehnică militară, precizându-i tipul acesteia și țara importatoare. Simplu, nu?

Iar audierea acestor persoane, chiar în calitate de martori, constituia de multe ori o operațiune foarte dificilă, deoarece mai toate aveau mari rezerve în a-și recunoaște naivitatea dovedită, nutrind temerea că își vor periclita astfel locul de muncă.

Și domnul Mircea Răceanu, deși lucra cu un volum deosebit de însemnat de documente și date cu caracter secret de stat, a procurat de la diverși colegi de serviciu asemenea înscrisuri și informații, pe care le-a transmis apoi serviciului de spionaj în favoarea căruia lucra. Precizez însă că, în acest caz, nu a fost vorba de amintita "*exploatare în orb*", întrucât colegii de serviciu aveau oligația să-i pună la dispoziție anumite documente sau date (obligație reciprocă, de altfel), în scop de docu-mentare înaintea unor deplasări în exterior, a vizitelor în România a reprezentanților altor state etc.

Iarăși poate părea curios pentru unii cititori, dar **realizarea legăturii și transmiterea informațiilor nu se făceau neapărat prin ultrasofisticate mijloace tehnice, deși destinatarii le dețineau cu prisosință.** Căci, de pildă, ce poate fi mai simplu și mai sigur decât a înmâna străinului un pachețel, pe întuneric, în timp ce acesta și viitorul inculpat stau alături, pe ultimul rând din sala de spectacole, urmărind cu... nevinovăție un film? Sau lăsând respectivul pachețel într-un loc de folosință publică, dar care poate fi utilizat, pe rând, numai de către o singură persoană.

Cât despre "recompense", menționez numai că tot dolarii erau atotputernici, fie plătiți "cash", fie depuși în conturi în străinătate...

Am început acest capitol cu trei precizări și doresc să îl închei cu încă trei:

Potrivit Codului penal, infracțiunea de trădare prin transmitere de secrete constituie fapta cetățeanului român sau

a persoanei fără cetățenie domiciliată pe teritoriul României de a transmite secrete de stat unei puteri sau organizații străine ori agenților acestora, precum și de procurare sau deținere, în acest scop, a unor asemenea documente ori date.

Am prezentat această definiție nu în ideea de a da cuiva lecții juridice, ci doar pentru a releva că, **după Revoluția din decembrie 1989, s-a încercat și uneori s-a "reușit"... nuanțarea - după mine, prin interpretarea forțată și greșită a legii - a noțiunii de trădare. Nimeni, însă nu (mă) va convinge vreodată că un român care divulgă unui serviciu de spionaj străin secretele de stat ale României este altceva decât TRĂDĂTOR!** În pofida oricăror eventuale decizii ale justiției de anulare, pe diverse motivații, a anumitor hotărâri de condamnare rămase definitive! Și indiferent de țara căreia i-au fost vândute secretele!

Pentru că secretele de stat nu au aparținut lui Gheorghiu-Dej sau lui Ceaușescu, după cum nu aparțin și nu vor aparține vremelnicilor conducători post-revoluționari, ci au fost, sunt și vor fi secretele STATULUI ROMÂN, de protejarea cărora depinde, în ultimă instanță, siguranța acestuia!

Capitolul XXI

ULTIMELE ANCHETE

La sfârșitul anului 1989, după cum, probabil, se cunoaște, Departamentul Securității Statului a fost desființat oficial, printr-un Decret-Lege adoptat de noua Putere, iar structurile acestuia au trecut în subordinea Ministerului Apărării Naționale. În aceeași perioadă, s-a procedat la **desființarea Direcției de Contra informații Militare, a Direcției a V-a, precum și a unor unități teritoriale deosebit de importante, între care menționez Securitatea Municipiului București.**

Deci, practic, din acele momente, până la 26 martie 1990 - când a luat ființă Serviciul Român de Informații -, nu a mai existat o instituție fundamentală a statului de-sine-stătătoare, menită să apere siguranța națională a României. Spre „dezamăgirea" serviciilor de spionaj străine, care nu mai aveau cu cine să se confrunte și **puteau astfel, să se instaleze cu toată lejeritatea în România, acolo unde doreau** (Rog a se revedea sfârșitul materialului introductiv). **Iar cine crede că nu s-a profitat din plin de această uriașă ocazie este fie de o puerilă naivitate, fie rău intenționat!** Din această a doua categorie fac parte, desigur, și majoritatea covârșitoare a celor care au blamat în fel și chip înființarea Serviciului Român de Informații, pe care au legat-o, la un moment dat, cu totul artificial, de evenimentele imediat anterioare de la Târgu-Mureș. Ca să nu mai insistăm asupra nenumăratelor acuze aduse ani de-a rândul (oare întâmplător?) acestui Serviciu, în cea mai mare parte nedrepte, exagerate sau tendențioase. Atacuri care, ca prin... farmec, au cam dispărut după noiembrie 1996 (de ce oare?).

Dar, să revin la... ultimele anchete, nu înainte de a face precizarea că **efectivele Direcției (dacă mai putea fi denumită astfel) unde lucram au fost reduse cu aproximativ trei sferturi, subsemnatul ajungând să fiu unul dintre cei doi-trei „bătrâni" rămași. Aveam 40 de ani...**

Apoi, unitatea - condusă, după revoluție, de doi distinși procurori militari - **a fost angrenată în investigările și anchetele ce se efectuau cu febrilitate pentru depistarea teroriștilor;** cercetări extrem de anevoioase, date fiind împrejurările în care

avuseseră loc o serie de evenimente suspecte de acte teroriste: starea de confuzie și de suspiciune cvasigeneralâ ce se instalase în rândul populației (și nu numai) imediat după 22 decembrie, explozia de informații, difuzate prin toate mijloacele de informare în masă, în legătură cu așa-zișii teroriști, faptul că, în timpul Revoluției, intraseră în posesia unor civili cantități considerabile de arme și muniție, fără o riguroasă evidență a acestora, serioasele rezerve ce se manifestau asupra loialității fostelor cadre de securitate, capabile, prin măsuri informativ-operative specifice, să contribuie la aflarea adevărului etc., etc. Dar, în pofida acestor dificultăți, pot afirma, cu toată convingerea, că **respectivele anchete** - la realizarea cărora organele de procuratură au avut rol primordial -, **s-au efectuat cu toată minuțiozitatea și cu adevărat profesionalism.**

Iar ca ofițer ce am participat nemijlocit la întreprinderea unor asemenea verificări și cercetări și care aveam în „spate" douăzeci de ani de anchetă, mi-am format și o altă convingere: că nu au existat TERORIȘTI care să fi acționat, în timpul Revoluției, pentru a-l sprijini pe Nicolae Ceaușescu și, în general, vechea Putere! Este o opinie personală, ce nu angajează nici o autoritate sau instituție publică și care, este evident pentru toată lumea, nu poate influența absolut cu nimic concluziile anchetelor efectuate ori care vor mai fi întreprinse pentru stabilirea adevărului în legătură cu Revoluția din 1989.

Iar dacă vrem, neapărat, să ne referim la teroriști, atunci cred că ar trebui să ne întoarcem la 15 sau 16 decembrie 1989, când Timișoara a fost asaltată de adevărate bande teroriste - de unde apărute, din cine formate? -, care au comis acte de vandalism greu de imaginat, acționând nu întâmplător, nu dezorganizat și, în nici un caz, în favoarea regimului Ceaușescu. Mă opresc aici, fiindcă nu am participat la cercetarea acestor... incidente. Cercetări care, în mod cert, au fost efectuate.

Tot în ianuarie 1990, mai mulți ofițeri din cadrul unității, printre care și subsemnatul, am primit misiunea de a participa la continuarea și finalizare cercetărilor ce fuseseră demarate în legătură cu un mare număr de cadre aparținând fostei Direcții a V-a (de Securitate și Gardă). Atunci am aflat că, **după 22 decembrie 1989, peste o sută de ofițeri și subofițeri din amintita unitate au primit un „tratament" aparte, presupunându-se că s-au implicat în acțiuni teroriste.** Mai exact, pe intervale de timp ce au ajuns uneori la o lună, au fost "cazați" în incinta unor unități militare, dar nu câte doi-trei într-o cameră,

cu grup sanitar propriu, precum foştii arestaţi din „catacombele groazei" situate în Calea Rahovei, pe timpul existenţei Direcţiei a VI-a, ci **câte 60-70 într-o singură încăpere,** dormind pe paturi suprapuse pe trei rânduri şi servind masa în serii, în condiţii... Dar, parafrazând un celebru dicton, mă rezum a conchide, nu fără amărăciune, că *„A la révolution, comme a la révolution".*

S-a trecut, imediat, la reaudierea tuturor cadrelor bănuite, la ascultarea a sute de martori şi la realizarea altor actvităţi specifice anchetei, în final fiind întocmite dosare voluminoase din care rezulta, fără dubii, ce a făcut fiecare suspect, pas cu pas, cum se spune, începând cu 22 decembrie. Dosarele au fost înaintate Direcţiei Procuraturilor Militare care, în toate cazurile, a dispus **neînceperea urmăririi penale**, confirmând, astfel, absoluta nevinovăţie a persoanelor cercetate.

Nu vreau să intru în detalii referitoare la desfăşurarea acestor ultime anchete, care, probabil, i-ar plictisi pe cititori dar, rememorându-le, îmi revine obsedant în minte tulburătoarea relatare a unui ofiţer din fosta Direcţie a V-a, ce a făcut parte, după Revoluţie şi până la reţinere, din dispozitivul ce asigura paza şi apărarea sediului din Piaţa Victoriei al noii Puteri. Prezint acest crâmpei din respectiva declaraţie, întrucât mi se pare un exemplu edificator în relevarea psihozei ce cuprinsese lumea în legătură cu aşa-numiţii teroriştI: în cursul unei nopţi, cineva din dispozitiv a observat că, la anumite intervale de timp, se aprindea şi se stingea lumina la o fereastră dintr-un bloc de locuinţe situat în apropiere. Rapid, s-a concluzionat că în imobilul respectiv se află teroriştI care comunică cifrat cu exteriorul prin acele aprinderi şi stingeri ale luminii, şi, la fel de iute, s-a hotărât bombardarea clădirii. Dar, a învins raţiunea şi s-a trecut, mai întâi, la efectuarea unei verificări la faţa locului. Care a stabilit banalul adevăr că blocul în cauză, cel puţin pe un palier, „beneficia" doar de un grup sanitar, comun, pe care locatarii îl foloseau,pe rând, şi în timpul nopţii.

La aproape două luni după terminarea acestor cercetări, a fost înfiinţat, deci, Serviciul Român de Informaţii, care nu a mai cuprins în structura sa o unitate cu atribuţii de cercetare penală, competentă a instrumenta cauzele având ca obiect infracţiuni contra siguranţei statului. **Cu alte cuvinte, fosta Direcţie a VI-a şi-a încetat existenţa. A fost bine, a fost rău?** Mai exact, acestă întrebare nu vizează desfiinţarea respectivei direcţii, ci faptul că **cel mai important serviciu de informaţii al României nu dispune de o unitate abilitată prin Codul de procedură penală să efectueze urmărirea penală în**

cazul săvârșirii de infracțiuni pentru a căror prevenire, desco-perire și contracarare S.R.I. este competent să acționeze, potrivit legii.

Desigur, nu uit că mi-am propus să evit a pleda „*pro domo*" dar **când observ, ca simplu cetățean, numărul și amploarea în continuă creștere a unor activități ilicite susceptibile a constitui infracțiuni de subminare a economiei naționale (ca să mă refer doar la aceasta), depistate în furtunoasa noastră perioadă de tranziție, mă gândesc uneori că o... Direcție a VI-a, cu efective dublate sau triplate, abia le-ar putea face față.** Probabil, viitorul va demonstra că o unitate de urmărire penală, având competențele amintite în precedentul alineat, se va impune a fi înființată, în cadrul fie al Parchetului General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, fie al Serviciului Român de Informații. (Mi-am dorit mult să închei această carte cu denumirea ultimei mele... iubiri profesionale și cu gândul la toți foștii mei colegi care activează în această prestigioasă instituție!)

Anexe

Articole publicate în revista

"*OBIECTIV MAGAZIN*" - Craiova

A FOST SECURITATEA ROMÂNĂ EXCLUSIV POLIȚIE POLITICĂ?

(OBIECTIV MAGAZIN nr. 29-30 / 23.07.98)

- Domnule colonel Gheorghe Cotoman, răsfoind niște publicații mai vechi, am găsit, din întâmplare, în *"România Mare"* și în *"Evenimentul zilei"* din ianuarie 1996, facsimilul unui document, respectiv, al unui proces-verbal de inventariere, referitor la dl. general Gheorghe Diaconescu, din S.R.I. În acest document, printre persoanele care l-au întocmit, apare și numele dumneavoastră, cu gradul de locotenent-colonel la acea vreme și cu funcția de locțiitor al șefului U.M. 05007 București, despre care am reușit să aflu că era sau este Direcția Juridică a Serviciului Român de Informații. Apoi, nu cu mult timp în urmă, am putut să vă identificăm, prin intermediul scriito-rului Pavel Coruț, de la care am aflat că ați fost consăteni, colegi de bancă în școala generală și că ați rămas buni prieteni. Acum, pornind de la premisa ori, mai exact, de la speranța că nu aveți nimic împotriva presei, vă rog să acceptați acest interviu. Sunteți de acord?

- Pentru început, doresc să vă precizez că mă puneți într-o încurcătură teribilă, din cel puțin două motive. Pe de o parte, nu mi-am dorit niciodată și nici nu îmi doresc să apar în mass-media, și aceasta nu pentru că mi-aș putea reproșa ceva în legătură cu activitatea desfășurată în Ministerul de Interne și, apoi, în Serviciul Român de Informații, ci din cauza unei modestii funciare care mă caracterizează. Pe de altă parte, ca simplu cetățean și ca ofițer care am lucrat trei decenii pe probleme juridice în domeniul siguranței statului (folosesc formula actuală din Codul penal), am respectat și respect fără absolut nici o rezervă puterile statului. Or, cum aș putea avea alte sentimente față de a patra putere în stat, pe care o reprezentați dumneavoastră, presa? Mai ales că, dacă mai apar două-trei cazuri *"Țigareta II"* - ceea ce este pe deplin posibil în societatea noastră de azi -, aveți toate șansele să urcați frumos în "clasamentul" puterilor statului. Așadar, vă ascult!

- Vă mulțumesc pentru acceptarea interviului, domnule colonel! Deci, ați îndeplinit funcția de locțiitor al șefului Direcției Juridice din Serviciul Român de Informații...

- La scurt timp după înființarea Serviciului Român de Informații,

în anul 1990, am fost numit locțiitor al șefului U.M. 05007 București, funcție pe care am îndeplinit-o până în 1995, când, după o boală destul de severă și o spitalizare îndelungată, am fost nevoit, în iulie 1996, să trec în rezervă, prin pensionare.

- Nu doresc, deocamdată, să mă refer la acel proces-verbal de inventariere privind pe generalul Gheorghe Diaconescu...

- Suntem, în această privință, pe aceeași lungime de undă, doamnă Nuță. Nici eu nu doresc!

- Totuși, ca ziarist, parcurgând fragmentul din procesul-verbal publicat în ianuarie 1996, m-a frapat punctul 29, unde se prevede: *"Mapa nr. 29, 11 file - fișe ziariști"*. Era competent dl. general Diaconescu sau, mă rog, subalternii dumnealui, să ne urmărească pe noi, ziariștii?

- Doamnă Oana Nuță, potrivit legislației actuale în materie - și am în vedere Legea nr. 51/1991 și Legea nr. 14/1992 - Serviciul Român de Informații este competent a urmări (folosesc expresia dumneavoastră) orice persoane despre care deține date, indicii sau informații că desfășoară activități ce constituie, conform legii, amenințări la adresa siguranței naționale. Indiferent dacă respectiva persoană este ministru, director, diplomat, comerciant, ziarist sau simplu cetățean. În ceea ce privește cele 11 file conținând *"fișe ziariști"*, lumea presei poate fi liniștită: nu dezvălui nici un secret dacă vă asigur, ca persoană care am participat nemijlocit la inventariere și am citit respectivele fișe, că acestea fuseseră întocmite cu mult înainte de decembrie 1989. De altfel, cu prilejul inventarierii, au fost găsite și alte documente întocmite înainte de Revoluție, cum ar fi mapa de la punctul 28, privind pe Răceanu Mircea...

- Apropo de Mircea Răceanu, ați cunoscut ceva în legătură cu activitatea pentru care a fost condamnat? Și vă asigur că nu v-am pus întâmplător această întrebare!

- Iar eu vă asigur, stimată doamnă, că nu este cazul să-mi verificați sinceritatea. Dacă am acceptat acest interviu, mi-am asumat și răspunderea de a fi sincer cu dumneavoastră și cu opinia publică. Firește că, nu voi face nici o dezvăluire ce ar putea constitui secret de stat sau de serviciu ori ar fi de natură să afecteze siguranța națională! Apoi, parcă am căzut de acord să nu ne mai referim la procesul-verbal de inventariere... Bine, o ultimă concesie și ne respectăm acordul, da?... Deci, am cunoscut foarte bine activitatea infracțională pentru care a fost condamnat dl. Mircea Răceanu, după cum l-am cunoscut și pe dumnealui personal, pentru simplul

motiv că eu am fost ofițerul care l-a anchetat.

- Cu îngăduința dumneavoastră, vom reveni cu alt prilej asupra acestui subiect, domnule colonel. Dar, deocamdată, să trecem la problemele pentru care v-am abordat, probleme, cred eu, importante și intens dezbătute în Parlament, în Executiv, în mass-media și în societate, în general. Și cred că intuiția nu m-a înșelat oprindu-mă asupra dumneavoastră: sunteți un ofițer cu o mare experiență în munca de informații, ați deținut timp de cinci ani o importantă funcție juridică în Serviciul Român de Informații și, în plus, trecând în rezervă, puteți privi și interpreta detașat, obiectiv, fenomenele actuale referitoare la siguranța națională. Deci, domnule colonel, doresc să abordăm următoarea problemă: dumneavoastră considerați că Securitatea română a fost exclusiv poliție politică?

- Într-adevăr, este o chestiune extrem de importantă pe care voi încerca să o abordez, firește, în nume propriu. Este o formulă la modă, nu? De altfel, nici nu aș putea-o analiza altfel, din moment ce nu aparțin nici unei autorități sau instituții publice și nici vreunui partid politic.

În primul rând, consider aberante acele susțineri conform cărora Securitatea română a fost exclusiv poliție politică, după cum la fel de aberantă socotesc etichetarea acestei foste instituții drept *"sinistră"*, *"odioasă"* etc. Unii nu știu, uită ori se prefac a nu ști sau a fi uitat că, în fostul Departament al Securității Statului, funcționau direcții de contraspionaj, de antiterorism, de contrainformații economice și în domeniul comerțului exterior, de contrainformații militare, ca să nu mai vorbim de unitățile de informații externe - existente în toate statele - fie mai mult sau mai puțin democrate, fie mai mult sau mai puțin totalitare -, unități care se ocupau, exclusiv, de prevenirea, descoperirea și contracararea acțiunilor de trădare, spionaj, divulgări ale secretelor de stat, a actelor teroriste, de diversiune, și de subminare a economiei naționale. Acțiuni care, de altfel, s-au aflat în sfera de preocupări și a fostei Siguranțe a Statului, și sunt date în competență, prin lege, și Serviciului Român de Informații.

Și vă rog să-mi permiteți ca, la cele expuse mai sus, să fac doar trei concretizări: se repetă cu obstinație că fostele organe de contrainformații economice se ocupau doar de urmărirea opozanților politici din unitățile industriale, dându-se ca exemplu acțiunile anticeaușiste de la Brașov, din noiembrie 1987, dar nu se amintește în nici o împrejurare despre eforturile imense depuse de fostele

organe de securitate pentru depistarea autorilor gravelor acte de distrugere a unor tablouri de comandă și ai incendiului devastator, ce au avut loc tot la Întreprinderea de autocamioane Brașov, în iunie 1974, ca să nu ne mai referim la nenumăratele acțiuni care au condus la prevenirea unor asemenea evenimente deosebit de păgubitoare pentru economia națională. Apoi, cu aceeași îndârjire, se reamintesc acțiunile fostei Securități de urmărire a disidenților, dar nimeni nu readuce în memoria opiniei publice faptul că *"odioasa"* a reușit să ridiculizeze cele mai mari servicii de informații (a se citi de spionaj) din lume, depistându-le și anihilându-le doi agenți de primă mărime: generalul Șerb și diplomatul Mircea Răceanu. Și, iarăși, nu se amintește, în nici o împrejurare, de cei doi foști ofițeri de Securitate-eroi din cadrul Brigăzii Antiteroriste, care, în anul 1984 sau 1985, încercând să dezamorseze două dispozitive explozive amplasate de teroriști străini sub două autoturisme, în București, au plătit cu viața temerara tentativă...

- Bine, domnule colonel, dar au existat și structuri care se ocupau de opozanții politici, de cei care făceau propagandă împotriva regimului comunist, de disidenți...

- A existat o singură unitate cu atribuții de acest gen, dar să nu uităm că Direcția respectivă se ocupa, în egală măsură, și de acțiunile cu caracter fascist, precum și de cele naționalist-ire-dentiste, care acum par a nu mai interesa pe nimeni. Și-apoi, dacă se dorește neapărat stigmatizarea cadrelor, informatorilor și colaboratorilor care au lucrat în acest domeniu, de ce nu se merge până la capăt?! Să fie puși la stâlpul infamiei și cei care au inițiat, au dezbătut și adoptat articolele din Codul penal referitoare la subminarea puterii de stat, la propaganda împotriva orânduirii socialiste și la complot! Fiindcă fostele organe de securitate erau legal obligate să prevină și să contracareze asemenea fapte infracționale.

În plus, fiindcă ați amintit de categoria disidenților, îmi puteți explica de ce unii dintre aceștia erau urmăriți de către organele de contraspionaj? Poate fiindcă făceau cu nevinovăție naveta România - țările cu vechi tradiții democratice? Ori poate că frecventau, cu aceeași inocență, ambasadele din București ale statelor copleșite de amintitele tradiții? Poate...

- Domnule colonel, până acum mi-ați expus doar generalități, este drept, într-o logică pe care nu o pot contesta. Însă, acceptând ipoteza că ați avea dreptate, de ce nu vă gândiți să prezentați opiniei publice și cazuri concrete, care să vă susțină

afirmațiile, în sensul că fosta Securitate s-ar fi ocupat de fapt, într-o proporție covârșitoare, de apărarea siguranței statului român?

- Mi-ați ghicit intențiile, stimată doamnă Oana Nuță! În prezent, lucrez la o carte cu caracter memorialistic, intitulată, provizoriu, *"De la actul terorist din Sfântu-Gheorghe, la cazul Mircea Răceanu"*. Și o scriu nu în ideea reabilitării fostei Securități, ci ca o modestă reacție la atacurile, pe cât de deșănțate, pe atât de nedrepte, aduse uneia dintre cele mai performante instituții de informații și de contrainformații din lume, atacuri ce nu s-au limitat la fostul Departament al Securității Statului, ci au continuat, ani de-a rândul, și împotriva Serviciului Român de Informații, ceea ce mi se pare extrem de grav.

- Ar fi o speranță deșartă dacă aș gândi că veți accepta să publicați în premieră, în revista noastră, măcar câteva fragmente din această carte? Și ce ați avut în vedere când v-ați referit la "actul terorist din Sfântu-Gheorghe"?

- Un mare scriitor a spus cam așa: *"Când ai pierdut orice speranță, o mare speranță îți rămâne: că nu vei pierde niciodată acest sentiment"*. Nu pot promite nimic, dar, dacă mă voi hotărî să public fragmente din carte, primul meu gând se va îndrepta spre revista dumneavoastră.

- Ați mai publicat, domnule colonel?

- Da, am publicat o carte de proză scurtă umoristico-satirică intitulată *"Nu... râdeți în timpul tranziției!"*, care nu cred că a ajuns și în Oltenia. Iar în prezent, finalizez o continuare a respectivei cărți, cu titlul *"Nu... plângeți în timpul tranziției!"* Dar, parafrazându-l pe inegalabilul Marin Preda, care l-a parafrazat atât de frumos pe apostolul Pavel, spun și eu: *"Dacă sponsor nu e, nimic nu e!"*...

- Dar nu mi-ați răspuns la a doua întrebare!

- Da, am în vedere acțiunea de amplasare a unei încărcături explozive, la data de 4 iunie 1984, pentru a arunca în aer grupul statuar Mihai Viteazul, amplasat în piața centrală din capitala județului Covasna. Fără îndoială, între data respectivă și ziua de 4 iunie 1920, când a fost semnat tratatul de la Trianon, legătura este pur întâmplătoare (!?). Parcă așa se spune, nu?

Oana **NUȚĂ**

În plină campanie de vară pentru...

"RECOLTAREA" COLABORATORILOR FOSTEI SECURITĂȚI

(OBIECTIV MAGAZIN nr. 31-32 / 06.08.98)

Într-o perioadă în care România se confruntă, pe plan intern, cu **grave probleme economice și sociale** - fie dacă ne referim doar la "competiția", pentru întâietate, dintre producția industrială și agricolă, investițiile și nivelul de trai, bineînțeles, în ceea ce privește **dramatica lor prăbușire** -, iar **pe plan extern este tot mai palid luată în seamă de forurile politico-militare și financiare internaționale**, inventiva noastră clasă politică a găsit **soluția *"salvatoare"*: depistarea înalților funcționari care au colaborat cu fosta Securitate!** La nivelul Parlamentului, al Guvernului, al Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Până în prezent, românii pot dormi liniștiți (expresia nu îmi aparține): în Guvern și în C.S.A.T. nu există colaboratori ai fostei Securități! **Urmează Parlamentul...**

Dar, prezentul material nu se dorește, nici pe departe, a fi un comentariu politic, astfel încât, din acest punct de vedere, ne vom opri, exprimându-ne doar o banală (?) nedumerire: **de ce această campanie cvasi-generală la nivelul puterilor statului a atins cote maxime la scurt timp după aprobarea, în Senat, a proiec-tului Legii privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, ca poliție politică?** Față de dorința fierbinte (?) a deputaților de a afla care dintre ei au colaborat cu fosta Securitate, nu era normal nu să se recurgă la soluția nelegală de a se solicita Serviciului Român de Informații date în acest sens, ci de a se purce-de, în sesiunea extraordinară, la dezbaterea și adoptarea actului normativ respectiv? Nu realizează nimeni că asemenea solicitări, urmate de prompta lor satisfacere (ne referim la CSAT) **pot induce în opinia publică suspiciunea că, de fapt, proiectul legii inițiat de domnul senator Constantin Ticu Dumitrecu nici nu ar mai fi necesar?** Din moment ce problemele pot fi rezolvate (?) mult mai simplu?

Din punct de vedere juridic, în acestă luptă anti-colaboratori ai fostei Securități, **câștigător detașat a ieșit premierul Radu Vasile,** care, culmea, nu este jurist! (Dacă greșesc, îmi cer scuze). Domnia sa are meritul de a se fi limitat să solicite membrilor Guvernului declarații din care să rezulte dacă au colaborat sau nu cu fosta Securitate, urmând ca veridicitatea acestora să fie stabilită după adoptarea Legii Ticu Dumitrescu (credem că viitoarea lege va continua să fie denumită astfel, în subsidiar, chiar dacă domnul senator și-a retras calitatea de inițiator al acestui pro-

iect de act normativ). Și, ca o paranteză, dacă mai adăugăm, la cele scrise mai sus, și **poziția remarcabil de realistă a premierului în ceea ce privește (ne)intrarea României în NATO,** atunci credem că domnul Silviu Brucan ar trebui să-i dea primului-ministru câte un "zece" la fiecare "profeție" săptămânală, cel puțin până la sfârșitul anului!

Nu aceeași apreciere poate fi făcută în ceea ce privește Con-siliul Suprem de Apărare a Țării, a cărui solicitare, adresată Serviciului Român de Informații, de a i se comunica dacă membrii Consiliului au colaborat sau nu cu fosta Securitate, o consi-derăm ca fiind nelegală. Și este nelegală pentru simplul motiv că **art. 45 din Legea nr. 14/1992** stipulează în mod clar că fondurile de arhivă ale fostului Departament al Securității Statului nu pot deveni publice decât după trecerea a **40 de ani**. Or, această prevedere legală nu poate fi modificată decât tot printr-o lege (a se vedea, în acest sens, **art. 5 din proiectul Legii *"Ticu Dumitrescu"***).

Iar susținerea "juridică" a solicitării respective se pare că a fost făcută, să-mi fie iertată supoziția (?), în ideea că nimeni nu va citi textele de lege invocate. Astfel, s-a precizat că temeiul legal al acestei decizii îl reprezintă **art. 7 lit. e) și d) din Legea siguranței naționale**, precum și **art. 9 al Legii de organizare a CSAT**, ultimul text de lege prevăzând că deciziile Consiliului sunt obligatorii pentru toate instituțiile statului (Îndrăznim a cita una dintre cele mai valo-roase publicații din România, respectiv, cotidianul *"Libertatea"* nr. 2406 din 7 iulie 1998; **în mod aproape sigur, este vorba de art. 7 lit. c) și nu e) din Legea nr. 51/1991).** Dar, să analizăm, pe rând, textele de lege invocate. Astfel, **lit. c) a art. 7 prevede, între atribuțiile CSAT, că acesta** *"stabilește modalitățile de valorificare a informațiilor referitoare la siguranța națională"*. Deci, logic, Serviciul Român de Informații prezintă Consiliului Suprem de Apărare a Țării una sau mai multe informații referitoare la siguranța națională - sublinierea nu este deloc întâmplătoare -, iar Consiliul stabilește modalitățile de valorificare a acestora. Evident, nu este cazul în speță. **La lit. d) se stipulează că CSAT** *"analizează rapoar-te și informări referitoare la modul de aplicare a legii privind siguranța națională"*. Dar, parcurgând întregul conținut al **Legii nr. 51/1991**, observăm cu ușurință că, **în respectivul act normativ, nu există nici o prevedere care să facă referire la fondurile de arhivă preluate de la fostul Departament al Securității Statului! Lit.e) nu intră în discuție**, referindu-se la aprobarea structurilor organiza-torice, a efectivelor și regulamentelor de funcționare ale serviciilor de informații.

În sfârșit, este corect reprodusă prevederea din art.9 al Legii privind

înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, conform căreia deciziile Consiliului sunt obliga-torii pentru toate instituțiile statului, dar **s-a omis a se preciza că deciziile Consiliului trebuie luate în strictă conformitate cu legea.** Ceea ce iarăși, nu este cazul în speță!

În ceea ce privește răspunsul Serviciului Român de Informații, ne exprimăm opinia că nu este contrar legii, întrucât, fiind negativ, nu face public nici un document din fondurile de arhivă preluate de la fostul Departament al Securității Statului. Dar, nu putem să nu ne întrebăm **cum ar fi procedat domnul director Costin Georgescu dacă ar fi depistat, în rândul membrilor CSAT, un colabo-rator al fostei Securități? Ar fi comunicat adevărul și atunci, ar fi încălcat art. 45 din Legea nr. 14/1992, făcând public un document din fondurile de arhivă preluate de la fostul Departament al Securității Statului, sau ar fi trecut sub tăcere acest ipotetic adevăr, căzând, astfel, sub incidența art. 289 din Codul penal (falsul intelectual)?** Prin urmare, îndrăznim a vă ruga respectuos, domnule director, să dovediți atenție maximă: vin deputații! Și, în ceea ce privește domniile-lor, am strania senzație, nu știu de ce, că... Să dea Dumnezeu să mă înșel!

În încheiere, ne permitem a învedera că **nu este prima dată când Consiliul Suprem de Apărare a Țării forțează nepermis interpretarea Legii nr. 51/1991 privind siguranța națională a României. Pentru că, vrând-nevrând, nu putem uita cum, la începutul anului 1997, actele de corupție au fost catalogate ca fiind de natură a pune în pericol siguranța națională, pentru ca, în acest mod, lupta anti-corupție să poată intra sub coordo-narea și controlul Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Deși, art. 3 din Legea nr. 51/1992 nu enumeră, printre amenințările la adresa siguranței naționale, amintitele acte de corupție!** De altfel, într-un an și jumătate, practica a demonstrat câți infractori din domeniul corupției, ridicați la "rang" de amenințători la adresa siguranței naționale, au fost depistați și trași la răspundere penală, în mod normal, nu pentru luare sau dare de mită ori pentru trafic de influență, ci pentru o infracțiune contra siguranței statului!

Chiar dacă asemenea modalități stranii de interpretare și aplicare a legii nu par a prezenta un pericol deosebit, îndrăznim să le semna-lăm doar pentru că **pot constitui precedente primejdioase pentru statul de drept** pe care dorim cu toții să-l edificăm!

col. (r) Gheorghe **COTOMAN**

STRUCTURI INFORMATIVE PARALELE

(OBIECTIV MAGAZIN nr. 33-34 / 20.08.98)

Doresc să precizez, de la bun început, că **nu am avut și nu am relații personale sau de orice altă natură cu nici un parlamentar ori conducător de partid politic, deci, nici cu senatorul și președintele Partidului "România Mare", domnul Corneliu Vadim Tudor.** Excepție fac, desigur, legăturile profesionale avute, până la trecerea în rezervă, cu membrii Comisiei parlamentare de control asupra activității Serviciului Român de Informații.

Dar, ca orice persoană căreia nu îi este indiferentă evoluția situației social-politice și economice din România, am urmărit cu interes, printre multe altele, și acuzele care i se aduc domnului senator în legătură cu presupusa existență, în cadrul partidului pe care îl conduce, a unei structuri informative, care i-ar permite să obțină informații cu grad ridicat de importanță și chiar de autenticitate.

Nu aș fi scris aceste rânduri dacă, recent, nu m-aș fi întâlnit cu un vecin, care m-a abordat direct: *"Ce zici, domnule, îl bagă **ăștia** pe Vadim la pușcărie și-i desființează partidul, așa cum îl amenință? Hai, spune-mi, că dumneata știu că **le ai** și cu **juridicul**, și cu S.R.I.-ul !"* Nu mi-am dat seama dacă omul avea convingeri politice pro sau anti - Vadim Tudor,ceea ce, de fapt, prezenta mai puțină însemnătate, dar am realizat un adevăr ce mi se pare de o gravitate aparte : **multe dintre personalitățile aparținând clasei noastre politice, dar și altor segmente ale societății, fie din neștiință, fie, mai de grabă, cu rea-credință, reușesc să inducă în eroare opinia publică, invocând, în acest sens, nu de puține ori aiuristic, diverse texte de lege, pentru a-și susține anumite acuzații la adresa adversarilor.**

Dar, să vedem, sub aspect juridic, ce consecințe ar putea apărea dacă ipotetica existență, în cadrul partidului condus de dl. Corneliu Vadim Tudor, a unei structuri informative ar fi reală. Consider că **această problemă trebuie privită sub cel puțin cinci aspecte:**

În primul rând, revine autorităților publice abilitate prin lege, respectiv Serviciului Român de Informații, competent în acest sens, în conformitate cu **art.7 din Legea nr. 14/1992**, iar apoi organelor Parchetului, potrivit **art.22** raportat la **art.19** din **Legea nr. 19/1991**, **obligația să descopere** (prin obținerea de informații, prin acte de

constatare sau acte premergătoare) și, respectiv, **să probeze** (în cadrul urmăririi penale) **existența** presupusei structuri informative. Prin urmare, pe de o parte, nu cel acuzat are obligația să-și dovedească nevinovăția, iar, pe de altă parte, **simplele acuze fără acoperire probatorie nu au nici o valoare juridică**, decât, eventual, doar sub aspectul infracțiunii de calomnie.

Apoi, trebuie avut în vedere că **legea nu sancționează** inițierea, organizarea sau constituirea **oricăror structuri informative,** fapta constituind infracțiunea prevăzută de **art. 19 din Legea nr. 51/1991** numai dacă respectivele structuri ***"pot aduce atingere siguranței naționale"***. Este ceea ce, în teoria și practica juridică penală, numim **cerința esențială,** în absența căreia fapta nu poate constitui infracțiune, neîndeplinind toate elementele sale constitutive. În mod obligatoriu, și această cerință esențială trebuie demonstrată de autoritățile publice acuzatoare.

În al treilea rând, vorbind la modul general, partidele sau formațiunile politice în sine pot avea de suferit, în sensul de a fi declarate neconstituționale, doar în măsura în care anumite structuri informative pe care le dețin ar determina partidele sau formațiunile respective ca, prin scopurile ori activitatea lor, să militeze împotriva *"pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României"* (**art.37 din Constituție**). Or, să-mi fie cu iertare, **oricine poate impune orice domnului Corneliu Vadim Tudor și partidului pe care îl conduce, dar o eventuală acuzație în sensul că ar milita împotriva suveranității, a integrității sau a independenței României ar fi nu doar aberantă, ci de-a dreptul ilară!**

În al patrulea rând, să nu uităm că, după Revoluție, s-a modificat cu 180 de grade un principiu fundamental de drept : dacă, înainte de 22 decembrie 1989, o acțiune era considerată legală numai dacă **era permisă** de lege, în prezent sunt apreciate ca legale toate activitățile care **nu sunt interzise** prin actele normative în vigoare. Și, ***în sfârșit***, dar, nicidecum, în cele din urmă, cred că ar trebui ca cei care aduc asemenea acuze să manifeste un **minimum de seriozitate.** Poate pune cineva mâna în foc că alte partide sau formațiuni politice ori unele mijloace de comunicare în masă nu și-au creat, după 1990, structuri informative; structuri care, într-adevăr, puteau sau pot aduce atingere siguranței naționale ?

În ceea ce mă privește - și acum nu vi se adresează simplul cetățean, ci fostul ofițer activ al Serviciului Român de Informații -

chiar forțat, nici măcar nu aș atinge flacăra!

Înainte de a încheia, rog a mi se permite să fac **două precizări**.

Pe de o parte, am abordat acest subiect nici pe departe din dorința de a-l apăra pe domnul Corneliu Vadim Tudor - dacă este nevoie, o poate face el însuși cu prisosință- ci **pentru a informa corect opinia publică în ce condiții inițierea, organizarea sau constituirea unei structuri informative** (ca și aderarea la aceasta ori sprijinirea ei, sub orice formă) cade sub incidența legii penale, precum și a pedepsei de care este pasibilă o persoană care comite o asemenea faptă - **închisoare de la 2 la 7 ani**.

Pe de altă parte, cred că autoritățile publice ar trebui să se preocupe și să să fie îngrijorate nu atât de faptul că apar în presă tot mai multe documente, date și informații ce nu pot fi făcute publice, **cât pentru realitatea că asemenea documente, date și informații se scurg cu o condamnabilă ușurință din cadrul unităților care le dețin. Și , din nefericire, nu se prea mai aud voci autorizate care să insiste pentru urgentarea adoptării proiectului legii privind apărarea secretului de stat și a secretului de serviciu.** Proiect la care am lucrat și subsemnatul cu încă acum mai bine de cinci ani în urmă, dacă memoria nu mă înșeală.

Dar, continuăm să îl acuzăm pe domnul Corneliu Vadim Tudor că și-a constituit o structură informativă *"paralelă"*. Este și asta ceva, nu?

col. (r) Gheorhge **COTOMAN**

"DECONSPIRĂM POLIȚIA POLITICĂ" SAU ... FACEM PUBLICE SECRETELE ȚĂRII?

(OBIECTIV MAGAZIN nr. 35-36 / 03.09.98)

Am citit cu toată atenția **proiectul Legii privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, ca poliție politică, adoptat de Senatul României în ședința din 25 iunuie a.c.,** proiect asupra căruia îndrăznesc a face câteva comentarii.

Mi-aș îngădui, mai întâi, **trei remarci de ordin general.**

În primul rând, doresc să-mi exprim întregul respect față de domnul senator Constantin Ticu, pentru **sinceritatea** și **buna-credință** dovedite în inițierea și susținerea acestui proiect de act normativ. Și l-am înțeles atunci când și-a retras calitatea de inițiator

al proiectului, pentru că am cunoscut bine forma inițială a acestula, datorită funcției pe care am deținut-o în Serviciul Român de Informații.

O a doua remarcă, preliminară, constă în aceea că, personal, văd utilitatea acestei viitoare legi numai în măsura în care s-ar referi la reglementarea unui sistem prin care: pe de o parte, cei care urmează a fi **aleși** în funcții **importante** (senatori, deputați etc) să poată fi cunoscuți în timp util de alegători, în sensul dacă au colaborat sau nu cu fosta Securitate (și alegătorii să decidă în consecință, prin vot), iar pe de altă parte, pentru a se cunoaște dacă persoanele care dețin ori urmează a fi **numite** în funcții, iarăși, **importante** în cadrul autorităților sau instituțiilor publice au fost sau nu agenți ori colaboratori (folosesc terminologia din proiectul legii) și aceasta **numai** pentru a se evita posibilitatea de a fi șantajați în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Atât!

În egală măsură, opinez pentru accesul la propriul dosar dar cred că **se impunea cu necesitate păstrarea precizării formulate inițial în proiect, în sensul de a nu rezulta din dosarul studiat identitatea informatorilor și colaboratorilor implicați în acțiunea informativă respectivă.** Pentru că, altfel, sunt absolut sigur, vor apărea conflicte interumane de o gravitate greu de imaginat și, totodată, extrem de dificil de a fi controlate! Ca să nu mă mai refer la foarte posibile consecințe de natură a pune în pericol siguranța statului, ceea ce ar contraveni prevederilor **art. 31 alin. 3 din Constituție:** "*Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze siguranța națională*".

"Bine, domnule, dar trebuie să ne aliniem modului în care a fost rezolvată această problemă în celelalte țări fost-comuniste, mi se poate replica. "De acord, aș răspunde, *dar nu ar fi mai bine pentru poporul român să ne* ***aliniem,*** *mai întâi, în ceea ce privește creșterea producției industriale, atragerea investitorilor, dezvoltarea infrastructurii, realizarea unui sistem sanitar modern, ridicarea standardului de trai al populației etc., etc.?".*

Și, în sfârșit, **o a treia chestiune** (de fapt, o întrebare-nedumerire) preliminară: oare odiosul regim comunist și sinistra lui Marea Adunare Națională au adoptat o lege asemănătoare, privind deconspirarea fostei Siguranțe a Statului, ca poliție politică (și a fost, slavă Domnului!), inclusiv a agenților acesteia? Dacă a existat un asemenea act normativ, vă rog să mi se ierte neștiința!

Intrând în fondul problemei, doresc să precizez că, în acest material, voi analiza unele texte ale proiectului de lege în discuție mai

puțin sub aspect juridic (au făcut-o cu prisosință mari specialiști în materie), ci, în primul rând, din punctul de vedere al anumitor consecințe de natură a periclita siguranța statului, precum și diverse relații sociale, ca urmare a aplicării respectivelor prevederi (evit, pe cât posibil, să folosesc sintagma "*siguranța națională*"- utilizând-o pe acea din Codul penal -, pentru simplul motiv că a ajuns să fie, nu de puține ori, raportată cu precădere la lupta anticorupție și, mai nou, la lupta anti-drog!).

Deci, să începem cu titlul proiectului, a cărui formulare mi se pare nu doar ajuridică, dar și nefirească: "*Lege privind... **deconspirarea*** (s.n.) *Securității, ca poliție politică*". Las la o parte faptul că, în mod normal, trebuia folosită expresia "**fosta** Securitate" (a se vedea actul normativ din decembrie 1989, privind desființarea fostului Departament al Securității Statului) și insist asupra stupefiantului cuvânt "*deconspirare*". Am în vedere, referitor la respectivul termen, că **ex-Securitatea** română, dacă stăm bine să ne gândim, a **fost deconspirată încă din anul 1990, printr-o puzderie de mijloace de informare în masă, prin "*agenturili*" străine, prin unele cadre trecute în rezervă etc. Și deconspirată în ansamblul ei, nu doar ca poliție politică!** Dar, dacă termenul este, să admitem, corect, sub aspect juridic și nu numai, de ce nu sunt intitulate și alte ipotetice legi în genul: "*Lege privind deconspirarea foștilor chiriași din casele naționalizate*" sau "*Lege privind deconspirarea foștilor autori ai confiscărilor abuzive (?) ale bisericilor neortodoxe*"?

Urmează, apoi, **preambulul**. Care, pe lângă faptul că **seamănă frapant cu cele din legile dinainte de 1989** (multe dintre acestea trebuiau să aibă , neapărat, un preambul) este, cel puțin în două privințe, inexact.

Citez: "*Puterea comunistă instaurată în România în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989* (n.n. - mă mir cum nu s-a scris 17 noiembrie 1996) *a exercitat, în special prin organele Securității statului, ca poliție politică, o **permanentă teroare*** (s.n.) *împotriva cetățenilor țării...*". Or, să nu cunoască distinșii senatori că **Securitatea Statului a fost înființată abia în anul 1949?** Și care teroare **permanentă,** din moment ce, după **Conferința Națională din 1977, Ceaușescu a "*decretat*" că în România nu mai există infracțiuni politice și, deci infractori politici, lăsându-i pe foștii anchetatori de Securitate fără "*obiectul muncii*"?** (Voi reveni, detailat, cu acest episod, în viitoarea carte memorialistică). Sau că, **prin decretul din ianuarie 1988**, au fost grațiate toate persoanele

(puține, de altfel) condamnate politic? Cum a fost, de pildă, **căpitanul de rangul I Radu Nicolae (pe care l-am anchetat), condamnat cu numai câteva luni înainte de ianuarie 1988 la 10 ani de închisoare, pentru "*propagandă împotriva orânduirii socialiste*" (în concurs cu alte infracțiuni, de drept comun).**

Și nu știu (?) de ce, am strania senzație că, în perioada 1970-1989, cât am lucrat în fostul Departament al Securității Statului, **cetățenii români, luați în ansamblu, nu au trăit deloc într-o "*permanentă teroare*" din cauza acțiunilor fostei Securități**. Au trăit, fără îndoială, teroarea lipsei de alimente, a căldurii în case, teroarea idioatelor "grandioase" manifestări, a tembelelor programe de televiziune etc., dar la toate acestea fostele organe de securitate nu au avut nici o contribuție.

Să poposim, în continuare, la **art. 1**: "*Orice cetățean român cu domiciliul în țară sau străinătate, ori străin care după 1945 a avut cetățenie română are dreptul de acces la propriul dosar întocmit de fostele organe ale Securității, ca poliție politică*". Ce să înțelegem de aici? Că, de exemplu, **Mircea Răceanu**, considerându-se și fiind acceptat nu doar de voci izolate (prietenii știu de ce!) **ca fost... disident!** - deci, urmărit de fosta Securitate, ca poliție politică -, va putea oricând să-și vadă dosarul? Care dosar? Desigur, nu cel de urmărire penală, pe care i l-am prezentat integral (da, "sinistra" respecta întru-totul procedura prezentării materialului de urmărire penală, după terminarea cercetărilor și în prezența obligatorie a avocatului, ales ori numit din oficiu). Prin urmare, dosarul de urmărire informativă! La lecturarea căruia, nu trebuie să ai inteligența ieșită din comun a domnului Răceanu pentru a identifica persoanele, informatori sau colaboratori, care au... spus și ele câte ceva. Dar, atenție pentru toată lumea! **Exclusiv în interesul siguranței statului român!**

Ce ne facem, apoi, cu aceia care s-au opus fostului regim totalitar dar care, în același timp, erau și agenți ai unor servicii de spionaj străine, transmițând în exterior nu doar, de pildă, materiale de propagandă anti-ceaușiste, dar și date și informații cu caracter secret de stat, ce priveau exclusiv siguranța națională? Vor avea sau nu respectivele persoane drept de acces la propriul dosar?

Vine, în continuare, firesc, **art.2**, care stipulează că orice persoană, fizică sau juridică, precum și presa au dreptul de a fi informate, la cerere, în legătură cu calitatea de agent sau de

colaborator al fostelor organe de securitate a unor persoane care îndeplinesc o paletă **impresionantă** de funcții.

Și ce putem remarca, printre mulți dintre cei vizați?: **lit. s**) - "*membru, membru corespondent, membru de onoare sau secretar al Academiei române*". Acum, nu mai comentez textul ca jurist, ci ca simplu cetățean **român:** chiar în așa măsură am ajuns să ne "respectăm" Forul Suprem al Intelectualității?! **Râde lumea de noi, domnilor senatori**!... Încerc să-mi susțin afirmația printr-un ipotetic exemplu: eu, simplu cetățean, posesor al unei frumoase diplome de bacalaureat, mă trezesc din somn cu dorința de a afla dacă o somitate în domeniul științei sau al culturii, membru al Academiei Române a fost ori nu agent sau colaborator al fostei Securități. După îndeplinirea tuturor formalităților, primesc răspuns afirmativ. Și care este rezultatul? Satisfacerea curiozității mele, pe cât de inutile, pe atât de meschine? Supunerea venerabliilului academician oprobiului public? "*Asanarea morală*" (noul limbaj, de **nelemn**, prinde tot mai adânci rădăcini) unui om cu o morală ireproșabilă, din moment ce a ajuns pe un scaun al nemuritorilor neamului? Păcat, mare păcat!Pentru că, oricum, nimeni nu va avea puterea, nici legală, nici morală, să excludă din rândurile membrilor Academiei personalitățile "*deconspirate*".

Mă voi opri doar asupra **lit. v**), care are următorul conținut:"*ierarhii cultelor religioase recunoscute de lege până la nivel de preot, precum și asimilații lor de la parohiile din țară și străinătate*". Stupefiant este cuvântul care mă apasă, citind respectivul text. După ce politicienii din întregul spectru politic s-au bătut și se bat cu pumnul în piept (iertați-mi expresia!), susținând cu o tărie mai mult sau mai puțin sinceră că sunt credincioși de când se știu, după ce Biserica a făcut, după Revoluție, eforturi ieșite din comun pentru a (re)aduce credința religioasă în sufletul românilor, iată ce "minunată" reflectare juridică încearcă aleșii noștri să dea acestor convingeri și, respectiv, eforturi...

Un al doilea ipotetic exemplu: eu, ateu convins, trăiesc într-o comunitate de enoriași care își adoră preotul paroh. Și, dintr-un sentiment de invidie sau ură, doresc și reușesc să-l compromit pe respectivul ierarh, aflând, pe cale legală, că a colaborat cu fosta Securitate. **Qui prodest**, domnilor parlamentari?

Pe lângă faptul că **numai cine nu vrea nu observă cum se insinuează și se acutizează anumite conflicte interconfesionale, ce pot contribui, în ultimă instanță, la distrugerea României ca stat**

național, unitar și indivizibil! S-a uitat cu atâta ușurință conflictul de la catedrala din Cluj-Napoca? Și, ca să fiu mai concret, supun atenției un al treilea exemplu, de data asta nu ipotetic, ci foarte probabil: un preot greco-catolic va avea oricând dreptul de a fi informat, la cerere, în legătură cu calitatea de agent sau colaborator al fostelor organe de securitate a oricărui ierarh al cultului ortodox! Iarăși, "felicitări!".

Fără îndoială, nu aș fi făcut comentariile de mai sus, referitoare la **art.2**, dacă în text s-ar fi făcut măcar precizarea: "... *au dreptul de a fi informați, la cerere* ***și în cazuri justificate***..."dar nu-mi pot permite a face sugestii Parlamentului...

Îmi pare sincer rău că sunt nevoit să închei prezentul comen-tariu cu **citarea alineatului 3** al art. 3 din proiectul legii: "*Consiliul național pentru studierea arhivelor fostei Securități va da publicității datele de identitate, inclusiv numele conspirative și funcțiile deținute, ale ofițerilor și subofițerilor de Securitate, activi sau acoperiți, implicați în activități de poliție politică*". Citind acest text, gândul mă duce, involuntar, la un calificativ de sorginte... prezidențială sau la titlul unui roman de Sartre.

Dar, să judecăm lucrurile lucid, fără patimă. Deci, un individ prins în flagrant, în timp ce ucide două-trei persoane, este **considerat nevinovat** până la rămânerea **definitivă** a hotărârii de con-damnare, iar un cadru al fostei Securități, doar pentru faptul că, fiind repartizat într-un sector consi-derat azi cu specific de poliție politică, a executat ordinele ce i s-au dat - conforme cu legislația de la vremea respectivă, deci, legale -, este expus, ca la tarabă, în fața opiniei publice din întreaga țară și, de ce nu? din străinătate! **Nici că se putea imagina o încălcare mai grosolană a art.26 alin.1 din Constituție**, potrivit căruia "*autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată*"a oricărui cetățean!

Fără îndoială, sunt de acord să fie date publicității cadrele implicate în "activități de poliție politică", dar numai acelea **dovedite**, nu presupuse că au comis infracțiuni, abuzuri sau alte ilega-lități, ce au lezat drepturile și libertățile fundamentale ale omului. În rest, **cine dorește să se răzbune pe ofițerul care l-a urmărit informativ ori l-a cercetat penal, nu are decât să solicite consul-tarea propriului dosar... Și atunci, să vedeți veritabile "*asanări morale*"!**

col. (r) Gheorghe **COTOMAN**

KOSOVO - UN "MODEL DE VIITOR" PENTRU ARDEAL?!

(OBIECTIV MAGAZIN nr. 39 / 01.10.98)

Pentru început, doresc să fac o precizare: nu-mi propun, nici pe departe, ca, în articolele mele, **să fac analize politice în sine.** Și, cu atât mai puțin, să-mi exprim idei politice partizane (sunt destui specialiști în domeniu). Cu alte cuvinte, **doresc să păstrez linia obiectivă a revistei.**

Intenționez să tratez doar probleme legate de siguranța statului român, iar anumite aspecte de ordin politic să le abordez numai tangențial și numai în măsura în care au, într-un fel sau altul, vreo legătură cu această problematică.

În cele ce urmează, mă voi referi la două probleme, care sper să ilustreze și cele scrise în scurta introducere.

Am urmărit cu interes inițiativa ministrului Apărării Naționale, domnul Victor Babiuc, pentru **achiziționarea unui sistem deosebit de sofisticat și de performant** (am înțeles, ca nespecialist, că ar fi vorba de o instalație tip radar) **capabil să depisteze, cu mare precizie, diverse mijloace de luptă ale inamicului.**

Să fiu sincer, **nu am înțeles anumite critici aduse acestui proiect care, cred, nici pe departe nu suportă comparație cu acela privind achiziționarea de elicoptere "Cobra" de la americani** (și acestea, din punct de vedere militar, deosebit, de utile, dar care, sub aspectul costurilor uriașe, ar fi o povară aproape imposibil de suportat).

Departe de mine gândul, exceptând pasajul de mai sus, de a comenta proiectul în discuție (nu mă refer la elicoptere), limitându-mă doar la **două constatări.**

În primul rând, **o tot mai însemnată parte a clasei noastre politice, aparținând atât Puterii, cât și Opoziției, a sesizat că România nu va intra în NATO!** Cel puțin pe termen scurt sau mediu, ca să folosesc o expresie la modă. Iar cel mai lucid și, de ce nu, curajos s-a dovedit premierul **Radu Vasile**, care a exprimat public această opinie. Am în vedere un reprezentant de primă mărime al Puterii, căci Opoziția a tras mult de acest semnal de alarmă. Ca o părere personală, **consider că vom fi admiși în alianța nord-atlantică numai când Rusia își va da acordul.** Idee care, cred, este și va fi extrem de greu acceptată.

A doua constatare sau, mai corect, opinie constă în aceea că **Ministerul Apărării Naționale**, atât de nedrept denigrat în nu puține împrejurări (mai exact, mă refer la Armată, nu la minister), **și-a intrat tot mai serios în existențiala atribuție care îi legitimează existența: pregătirea Armatei pentru Apărarea Țării!**

Concluzionând, nutresc convingerea că, în pofida anumitor contestații, **aparatura în discuție este absolut necesară pentru apărarea națională. Și m-aș bucura dacă ar fi capabilă să depisteze și zborurile la joasă înălțime.** Precizez că fac această afirmație nu ca specialist în probleme militare, ci ca fost anchetator de Securitate confruntat, înainte de 1989, cu un caz ieșit din comun: **un avion străin a reușit să pătrundă, fraudulos și nestingherit, în spațiul aerian al României, zburând la joasă înălțime, fără a putea fi depistat de sistemele noastre radar**. Evident, pericolul pentru apărarea și siguranța națională a unor asemenea acțiuni, în situația că reușesc, nu mai trebuie comentat. Dar, despre acest inedit caz, în viitoarea carte memorialistică...

O a doua problemă se referă la **modul în care Puterea tratează conflictul din Kosovo**, modalitate pe care, personal o dezaprob. Mai întâi, pentru că **nu înțeleg de ce se ignoră realitatea că este vorba de o problemă internă a unui alt stat!** Câteva întrebări neprofesionist-politice: **de ce ne amestecăm noi în această atât de sensibilă problemă?** Pentru a crește în ochii Occidentului și a fi admiși, astfel, în NATO? Nu am învățat nimic din precedentele acțiuni de acest gen, că **ele lasă total impasibili pe cei care decid admiterea în respectivul organism nord-atlantic?**

Dar, ceea ce consider ca fiind extrem de gravă (și aici ajung la siguranța statului, de care mă "leg"cu încăpățânare) **este poziția oficială conform căreia suntem de acord cu o "*largă autonomie*" a provinciei Kosovo!** Dacă marile puteri occidentale (care?) și-au exprimat acest punct de vedere, ce importanță a mai avut să ni-l expunem și noi, în mod public și, repet, oficial?!

Chiar nu suntem conștienți că avem și la noi în țară zone cu populație majoritar de altă etnie, ai cărei "lideri" așteaptă, precum înecatul o gură de aer, o asemenea luare de poziție oficială? Că - exprimându-mă într-un limbaj neacademic - **dăm apă la moară celor care, cu o tenacitate demnă de invidiat, dacă ar fi pusă în slujba unei cauze legale, urmăresc deschise, încă din 1990, obținerea autonomiei teritoriale pe criterii etnice, ceea ce ar cam echivala cu o "largă autonomie"?** Desigur, între-

bările de mai sus sunt pur retorice.

Din alte puncte de vedere tratată problema, **se pare că, liberi și nesiliți de nimeni, renunțăm la o țară tradițional prietenă, în favoarea alteia, care numai Dumnezeu știe cât ne iubește...** Să fi uitat clasa noastră politică (o parte a ei, firește) învățămintele istoriei? Această întrebare nu mai este deloc retorică.

Și, ca o modestă aducere aminte, într-un număr viitor am hotărât (dacă mi se va accepta) să public un alt fragment din cartea memorialistică, referitor la actul terorist din municipiul Sfântul Gheorghe, județul Covasna, la **4 iunie 1984.** Deci, atenție! nu în plină democrație, confundată de mulți cu anarhia, ci în timpul dictaturii lui Nicolae Ceaușescu!...

col. (r) Gheorghe **COTOMAN**

Cuprins

De ce am scris această carte? 11

Capitolul I
Direcția a VI-a a Securității 14

Capitolul II
Primele anchete 18
Trădarea... prin fugă 19
"Mi-e dor de... anchetator !" 21

Capitolul III
Martie 1977 - anchete... cutremurătoare 23

Capitolul IV
Valea Jiului - august 1977 27

Capitolul V
Actul terorist din Sfântu-Gheorghe 32
Ancheta cea mai grea 34
Terorism... fără teroriști 36

Capitolul VI
„Atentat" cu... cioburi de sticlă 40

Capitolul VII
Moartea vine pe... bicicletă 43

Capitolul VIII
Cazul „Meditația Transcendentală" 46

Capitolul IX
Se putea viola spațiul aerian al României? 49

Capitolul X
Cazul Radu Nicolae 54

Capitolul XI
Deturnări eșuate 58

Capitolul XII
„Indicații prețioase" în materia infracțiunilor contra securității statului 63

Capitolul XIII
Act de diversiune? 66

Capitolul XIV
Înscrisuri cu conținut... necorespunzător 70

Capitolul XV
Divulgări de secrete economice 74
Trădare cu... flagrant strădal 74
Trădare plătită în... ani închisoare 79

Capitolul XVI
O anchetă ratată? 83

Capitolul XVII
Brașov - noiembrie 1987 87

Capitolul XVIII
Neglijența salvează... neglijența 92

Capitolul XIX
Cazul Mircea Răceanu 95
Familia Răceanu nu recunoaște ... flagrantul 98
Urma Silviu Brucan 101
Răceanu - trădător cu state vechi... 103
Dinspre CIA, tăcere! 106
Din aroganță, CIA gafează! 109
În așteptarea procesului 111
Verdict: condamnat la moarte 113
Răceanu - un "disident" plătit în dolari... 116
"Ceaușescu și poporul" grațiază trădătorul ! 119
"Ai trădat? Ești eliberat!" 121

Capitolul XX
Trădare, spionaj, divulgări 124

Capitolul XXI
Ultimele anchete 129

ANEXĂ:
articole publicate în revista *"OBIECTIV MAGAZIN"* Craiova

A fost Securitatea română exclusiv poliție politică? 134
În plină campanie de vară pentru...
"recoltarea" colaboratorilor fostei Securități 139
Structuri informative paralele 142
"Deconspirăm poliția politică" sau ...
facem publice secretele țării? 144
Kosovo - un "model de viitor" pentru Ardeal?! 150